

TRIAS PRIMA

Ad hodiernas controversias

prodroma,

^{D E}
THEOLOGIA SCHOLASTICA;

Infallibilitate Summi Pontificis,

& Patrum auctoritate, præsertim

Augustini, & specialius in

puncto de controversa

libertate.

PER

F. PATRICIVM DVFFY

IN COLLEGIO FF. MINORVM RECOLLECTORVM

Provin. Hiberniæ Lovanii Sac. Theologiæ Lectorem compilata.

Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est spe & fide. 1. Pet. 3.

COLONIE AGRIPPINÆ

Typis WILHELMII FRIESSEM. Anno 1678.

Ad Benevolum Lectorem.

Trias hæc ipsa, ut jacet, compilata est in modum Thesurn, in ordine etiam ad defensionem eius publicam. Peritiores tamen eâ in re non levibus ducti motivis, judicarunt non rectè in publicum sic prodituram. Vnde suppressi debuit; & compendium tantum ejus Thesibus exponi, quod factum est 2. Junii proximè elapsi. Cum nihilominus non nisi justam veritatis defensionem injecta ab adversariis respondendi necessitate contineat, perpetuis damnandam tenebris injustum censuerunt: undè visum est per modum libelli cum legitima approbatione lucem ei dare, longè sanè aliter formanda si a principio sic edenda sciretur. Interim eâ frui benevole Lector, hoc solum rogatus ne ex partis cuiusquam studio, sed authoritatum & rationum momentis judicium feras, tunc solum futurus, quem unice poscimus, arbiter æquus. Vale.

Quibus potissimum vlis Hæretici consuevere, cum speret non possent, occulte suas hæreses conservare : nunc palam hæresis authorem anathematizando, non ipsam hæresim, quam intus retinebant ; alias hæresim anathematizando, non authorem. Et verò hoc callide illi. Sed providè Ecclesià alterutro non contenta utrumque & hæresim & authorem abjurare coegbat.

IV.

Augustino contradicere impium est in iis quæ tangunt fidem & mores, sintq; ea ab Ecclesià declarata aut definita ; in aliis qui licere dixerit ab eo recedere, suffragatores habet Romanos Pontifices : qui verò impium id esse perstet asserere, impietatis accusat Patres & Doctores catholicos speciatim Lovanienses tam recentes quam veteres. Ad impietatem itidem, si id verum sit, provocavit Lovanienses Professores nuper qui *Orthodoxam Augustini doctrinam* Thesibus publicis impugnandam exposuit.

V.

Satis non est, ut Catholicus sis, voces catholicas sonare aut vocè tenus hæreses rejicere, nisi & sensum earum catholicum teneas & hæreticum rejicias : satis igitur non est propositiones quinque rejicere nisi & in sensu hæretico rejicias : hunc declarat Pontifex esse illum Iansenii ; in sensu igitur Iansenii rejicias necesse est, si vis esse Catholicus.

VI.

Dubius in fide, infidelis est cap. 1. de hæret. propositiones quinque ex libro Cornelij Iansenij cui titulus *Augustinus exceptas ac in sensu ab eodem intento damnatas fuisse* fides est : in hoc igitur qui dubitat infidelis est.

VII.

Et omnino credendum non est qui fidem veritatis ignorant cap. 1. de hæret. qui propositiones quinque in sensu Iansenii damnatas ignorant, ignorant fidem veritatis, eis ergo omnino credendum non est.

VIII.

De persona Iansenii aut interioribus eius soli Deo post mortem eius reservatæ judicium ; de doctrina libris aut scriptis nomine eius publicatis contenta, censuram ferre potest & tulit Ecclesià, & legitimè promunt sensum suum quotidiè Theologi : falluntur itaque aut fallere volunt qui iudicium de persona & interioribus eius cum iudicio de eiusdem doctrina confundunt.

IX.

Cum Iansenium explodi & Calvino conjungi audis doctrinam eius seu authorem illum scriptum cui titulus *Augustinus* intellige : a vero itaque procul abeunt, nisi & indignos dixeris calumniatores, qui in odium personæ Iansenii id fieri interpretantur aut temerè pronunciant. Ab eo eodem consequens acminem verè Catholicum impugnatione Iansenii merito offendi.

Persequitur ubique *Jesuitas* Iansenius; *Thomistas* non raro sat acriter; nullibi
Socinianis. Solum ergo veteris doctrinae causa hos in eum movere potuit.

*Ad maiorem Dei gloriam, Romanae Fidei exaltationem, &
 Patrum, praesertim Augustini, honorem. Amen*

APPROBATIO.

EGo infrascriptus, opusculum hoc titulo insignitum: *Trin. prima ad hodie-
 nas controversias prodruma de Theologia Scholastica, infallibilitate Summi Ponti-
 ficis. & Patrum auctoritate, praesertim Augustini, & specialius in puncto de con-
 troversia libertate* per P. PATRICIUM DUFFY Ord. FF. Minor. S. Theo-
 logiae Lectorem compilata, Quam potius diligentia, & exactae considerationis oculo
 perlegi, nec tamen in eodem quicquam, quod vel sanx & orthodoxae Fidei do-
 ctrinae, vel bonis moribus adversetur, apprehendi; quin potius cuncta in eo con-
 tenta, in illum praecipue finem (quem efficaciter & evidenter se obtinuisse gloria-
 ri potest) collimare summam cum animi voluptate perspexi, et Summi Pontificis
 infallibilitatem, Sanctorumque Patrum, praesertim vero Sancti Augustini, prae-
 cipue in puncto de controversia libertate, auctoritatem adversus praesentium tem-
 porum Novatores, clarissime evincat. Quapropter idem opusculum, hoc prae-
 cipue tempore summam cum Ecclesiae utilitate in lucem edi posse censco. Coloniae
 Agrippinae in Carmelo nostro 29. Iulii Anni 1678.

*F. Iacobus Emans Ordinis Carmelitarum SS. Theologiae
 in Universitate Coloniensi Doctor & Professor or-
 dinarius pro tempore Senior. M. P.*

(1)
THESIS PRIMA

D R

THEOLOGIA SCHOLASTICA.

Hanc ab eam contemnentium fastidio, ac proterentium impetu ante omnia defendere oportet, ne vel ipsa, quibus decertamus, arma, aut, in qua agimus, palæstra execranda, aut fugienda potius videatur.

§. I. Quanto in pretio habenda sit Theologia Scholastica.

SVMMO in honore habendam censuerunt Pontifices Summi, qui eam velut divinam scientiam, & exlo delapsam doctrinam suspexerunt. Honorius 3. relatus eap. Super specula de magistris statuit: *Ab Ecclesiarum Prelatis & Capitulis ad Theologicæ professionis studium aliqui doctiores destinantur, qui cum de illis fuerint, in Dei Ecclesia velut splendor fulgeant firmamenti; ex quibus postmodum copia possit haberi doctorum; qui velut stella in perpetuas aternitates mansuri ad iusticiam valeant plurimos erudire, &c.* Martinus 1. in epist. ad Constantem Imperatorem cum sua Synodo 105. Episcoporum non dubitavit dicere *Theologiam ihesu purum & eximium, & optimi odoris; mirram conservatricem bonorum, & contrariorum expultricem doctrinam.* Sixtus 5. in Bulla, quâ Seraphicum Bonaventuræ Ecclesiæ Doctoribus annumerat Theologiam Scholasticam adversus hæreticorum insultus magnificis exaltavit encomiis: *Divino illius munere, inquit, qui solus dat spiritum scientia, & sapientia, & intellectus, quique Ecclesiam suam per seculorum atates (prout opus est) novis beneficiis, novis præstidii instruit, inventa est à Maioribus nostris sapientissimi viri Theologia scholastica,.... Huius quidem tam salutaris scientia cognitio & exercitatio, quæ ab uberissima divinarum litterarum, Summorum Pontificum, Sanctorum Patrum, & Conciliorum Fontibus dimanat, semper certè maximum Ecclesiæ adiumentum asferre potuit, sive ad Scripturas ipsas verè, & sanè intelligendas, & interpretandas; sive ad Patres sentiri, & utiles perlegendos, & explicandos; sive ad varios errores & hæreses detegendas & refellendas.*

2. Idem sapuerunt Pontifices plurimi qui Academiæ & Scholas vel ipsi fundarunt, vel ab aliis fundatas commendarunt, auxerunt, Privilegiis & honoribus ornaverunt. Theologiam ubique terrarum colunt docti, suspiciunt indocti. Coluerunt eam Patres, maxime Augustinus. Solum dicendorum ordinem adjunxerunt Scholastici; quem ubique ab Apostolo commendatum quis improbet? Scientia est, qua fides saluberrimè gignitur, nutritur, roboratur. Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium, quibus catholica veritas adversus hæreticorum impetus defendatur; unde nisi christianum populum in capite & membris quaquà late diffusum, atque adeò universam Ecclesiam in re, quæ summe fidem & mores concernat, curpius errasse censueris, nisi Patres contempleris, nisi omnem scientiam ab orbe hominum exulem velis, methodum scholasticam probes, necesse est. Apage igitur à Catholicorum ore, & mente dudum proscriptas Lutheri propositiones istas: *Theologia scholastica est falsa Scriptura & Sacramentorum interpretatio, & exulem nobis fecit veram & sinceram Theologiam. quo tempore cepit Theologia scholastica, id est, illusoria, eodem evacuata est Theologia crucis, suntq; omnia plane perversa. Libidinem corrumpende Scriptura, iam ferme 300. annis patitur Ecclesia incomparabili damno suo à Doctoribus Scholasticis.*

§. 2. Theologiam Scholasticam persequuntur Hæretici, & cur id faciant ratio profertur.

3. **C**onvexa sunt, ut ritè pronuntiavit lib. 8. de locis c. 1. Melchior Canus, ac semper fuere post natam scholam schola contemptio, & hæresum pestes. Lutherus adversus Latomum ait: Ex his patet satis monstratum Theologiam scholasticam esse aliud nil, quam ignorantiam veritatis, & scandalum iuxta Scripturam positum... ex fructibus suis cognoscitur Philosophia, & scholastica Theologia. Thomas Aulbor est regnanti Aristoteli & Variatorum pia doctrina... Meum est consilium, ut adolescentes vitent Philosophiam & Theologiam, ut mortem anime sue. Spiritum hunc hausit Eduardus Angliæ Rex cum, teste Gravina in præcip. Scholasticos Doctores incusans à Bibliotheca extraxit, ita ut collecta ingenti mole librorum, & seratra imposita rogo tandem traderentur clamantibus & orantibus adolescentibus hoc modo: Sumus Scoti & Scotistarum. Luthero concinit discipulus Melancthon apud Tapperum art. 7. Hi posterioribus Ecclesia temporibus Aristoteli pro Christo sumus ne amplexi... redeles Philosophiam quidquid omnino commentariis proditum est. Idem sapuit Calvinus lib. 3. inst. c. 2. dicens, Scholasticos Theologos velut obdueto velo Christum sexisse, Et omnibus prævit Wicleffus, ut patet ex 29. ejus articulo in Constantiensis damnato.

4. Cur porro id agant Hæretici ratio in promptu est; facile enim contemnit, quam quis ignorat, facultatem vel artem, ignorant autem Theologiam isti falsorum & novorum dogmatum cutores. 1. Dolos & præstigias hæreticorum detegit & dissipat Theologia scholastica, claræque & enucleatæ disserendi methodo tenebrosas eorum latebras in lucem profert, & commenta iniquitatis enodat. Cum itaq; hanc munitionissimam arcem evertere nequeant, desertam cupiunt, ut confusa dicendi methodo incautis facilis illudant, & errores insillunt. Tertia, eaq; præcipua ratio est, quod Theologi Scholastici catholicas veritates rite explicant, & fideliter tradant velut Patrum legitimi successores; isti vero, cum novas doctrinas invehere moliantur, necesse habent fidem Scholasticorum in dubium revocare, & ut est spiritus hæretici conditio, adversantes superciliosè contemnere: sibiq; solis fidei puritatem arrogare. Vidit hæc Sixtus 5. cum scripsit supra: Sane Catholica fidei dogmatibus confirmatus, & hæresibus confutandis permissoria est: & profectus ita se rem habere ipsi veritatis inimici sunt indices, quibus Theologia scholastica maxime est formidolosa, qui profecto intelligunt apta illa, & inter se nexa verum & causarum coherentia, illo ordine & dispositione, tanquam militum in pugnando instructione, illi dilucidis definitionibus & distinctionibus, illa argumentorum firmitate, & acutissimis disputationibus. lucem à tenebris, verum à falso distinguere, eorumque mendacia multis præstigijs & fallacijs invaluta, tanquam æsthe detracta patefieri, ac nudari. Cordi sit, quod sequitur Catholicis Theologis, quod locum hunc merito concludat: quanto igitur magis illi hanc munitionissimam Scholasticæ Theologiae arcem oppugnare, & evertere conantur, tanto magis nos decet hoc invictum præsidium propugnaculum defendere, & hereditatem Patrum nostrorum conservare, & tuere.

COROLLARIUM.

¶ Hinc nobis probari nequaquam possunt indefinitæ assertiones, quæ Theologorum contemptum satis dolent: prætensi item luctus, & lachrimæ super obscureta, & extincta vera Theologia: arrogantia veræ Theologiæ; Theologiæ Patrum præmissæ Ecclesiæ quibusdam particulatibus; humanas rationunculas, & Aristotelicas.

relicas argutias reliquis adscribens. Frigida etiam nobis videretur excusatio, si forsitan non de omni, sed illa iufundata Recentium, humanam magis rationem, quam Ecclesiasticam traditionem attendentium, se dicant intelligere; neque enim similibus excusationibus caruit vel ipse Lutherus, ut passim videre est, praesertim in responsione condemnationis doctrinae suae à Lovanienfibus, ubi inter reliqua ait: *Respondeo tamen Magistris nostrum Eximium non Lutherum, sed Lovanienfem, & Colonienfem esse detractores Philosophiae. Eos ego arbitror Philosophiae detractores esse, nocentes tum fuerunt, tum senibus, qui hoc Philosophiam appellant, quod Philosophia non est, & sub nomine Philosophiae optimos adolescentium animos sui somniis, & erroribus occupant & perdunt. Cum autem praeferat Aristotelem nil trahant, &c. Non mihi persuadebitur Philosophiam esse. Talia, quae nec intellectum, nec affectum, nec communes hominum mores quidquam inveniunt, tantum contentionibus serendum, iurandisquidonea, quod si maxime quid valerent, tot tamen opinionibus confusae sunt, &c.*

§. 3. Exposcitur indifferentis arbitri iudicium super quorundam assertis.

1. **H**inc æquus, & nulli partem studio addictus iudex perpendat, quid de hac sententia arbitretur." Ab illo tempore quò Theologi Aristotelismis uti cœperunt, & relicto antiquitatis tràmite modum scholasticum induxerunt, inter fideles crassa increvit non satis deploranda ubique ignorantia, clerus vaniloquus, & inani argumentandi methòdo tumidus, à veritate auditum populi avertit, nec se intelligunt, nec intelligent, nisi prius tollatur magnum chaos distinctio- rum, & æquivocarum vocum, quas in Theologiam invexit gentilis Philosophia. *Instruct. pag. 11.* De Theologia Christiana faciunt Theologiam naturalem seu Philosophiam ex peripateticis Aristotelis principiis, sæpius auctoritatem Aristotelis, quam sanctorum Ambrosii, Hieronymi, Augustini, aut alterius sancti Patris allegantes, ne dicam magis æstimantes. *Pref. Tyro.* Addo deplorandum valde esse, quod in Theologiam sensum irrepsertint tot quæstiones inutilles, & Philosophicæ, ut magis videatur esse Philosophia, quam Theologia, pro- ut à quibusdam traditur, & multo sæpius in illa Aristoteles, quam S. Scriptura, aut Patres citentur, adeoque hoc solo titulo Theologia Scholastica dici possit, quod communiter in ipsorum scholis pro Theologia doceatur." *Thesi 21. de Auth. SS. PP. A.* Patribus ad rationem Scholastici declaverunt, sic ut nunc ex Recentiorum Theologia prope modum exulent, sic, ut si non verbis expressis, tacite tamen, & ipso facto plus in Theologia attribuant rationi, quam SS. Patrum auctoritati; sic ut sibi licitum reputent à communi SS. Patrum sensu recedere; sic ut audeant dicere improbabilem sententiam, quam tot SS. Patres docent. *Ibidem:* neque unquam in illa deprehendi, nisi quod multi Theologi tot futes, & inutilles, ac Theologo indignas quæstiones in ea tractent, quodq; tam parum attendant ad principia, ex quibus vera Theologia suas conclusiones petere debet." *Thesi 21.* Notiora sunt, quam ut hic describi debeant, quæ primipilus controversiarum huius ævi verborum fulmina in Theologiam recentem jactit tom. 2. lib. præm. cap. 28, aliaque passim nota, quibus modernæ Theologiæ tenebras, & per errorum devia præcipitum deplorant. Considerare dignabitur hæc, & præmissa §. 1. & 2. arbitër æquus, & demum dijudicare, an merito sic vapulent communis doctrinae Theologi, quia sententias à suis Majoribus receptas, & tot sæculis sine ullius offensione in Scholis celebratas pergunt tueri.

De Romani Pontificis infallibilitate.

Quamvis multa sint quæ pars utraque in controversiis hodiernis pro sua quæque Sententia adferat, præcipuè tamen Romani Pontificis auctoritas & mens in Bullis contra Bæium & Iansenium exquirenda est, & exquiratur. Ea ergo paulo fusius hic tractanda, & à nubibus, quibus obducitur, ad lucem, & claritatem aliquam pro viribus producenda.

§. 1. Romanum Pontificem esse supremum Ecclesiæ Pastorem & Doctorem, & hinc infallibilem consequi eum in definiendis fidei & morum rebus infallibilitatem.

S Vprema hac Romani Pontificis potestate in docendo, & gubernando, nihil nobis frequentius ingeminant Concilia, Patres, ipsique Pontifices. Nicænum can. 2, ait "Cujus judicio (Sedis Apostolicæ) Omnes majores ecclesiasticas causas, & Episcoporum judicia antiqua Apostolorum, eorumque successorum, & Canonum auctoritas reservavit, *Sardicensis* 4. quæ decreverit Romanus Pontifex confirmata erunt. In Chalcedonensi ad. 1. commemoratur Roma Caput omnium Ecclesiarum. Ex Nicæno 2. Ecclesia Romana est caput omnium Ecclesiarum. Super omnes alias, inquit *Later.* 6. 3. ordinariæ potestatis obtinet principatum, Mater universorum Christi Fidelium, & Magistra" Hinc mirum non est dixisse Florentin. "Definimus Romanum Pontificem successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem, ac doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam à D. nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quæmadmodum etiam in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur" Neque supremam hanc potestatem sibi adscribere dubitarunt Pontifices ipsi Anacletus Ep. 3. c. 3. scribit: "Hæc Sacrosancta Romana & Apostolica Ecclesia non ab apostolis, sed ab ipsa Domino Salvatore nostro Primatum obtinuit, & eminentiam potestatis super universas Ecclesias, sicut ipse B. Petro Apostolo dixit: Tu es Petrus, &c." Sic Evaristus, sic Alexander, sic Pius I. sic Zepherinus ad Episcopos Siciliæ dicēs: "Iudicia Episcoporum, majorem, refq; Ecclesiæ causæ à Sede Apostolica, & non ab aliis, sunt terminandæ" Callistus ait: "nulli dubium est, quod Apostolica Ecclesia Mater sit omnium Ecclesiarum, à cujus regulis nullatenus convenit deviare." Cuncta dubia, inquit Marcellus I. Apostolicæ sedis auctoritate sunt agenda, & finienda." Quid multis? ea fere omnium Pontificum vox, ea de se existimatio, Quid Patres commemorem? vel solis nominibus chartas impleam. Supremam illam, & ultimam definendi in rebus fidei & morum potestatem Pontifici adscribit Patrum, adscribit singularum Ecclesiarum, adscribit Christianorum deniq; omnium praxis, dubia in rebus ejusmodi ad sedem Petri deferentium. Vnde meritò scribit Felix I. Epist. 3. *semper enim* *dulcia, & maiora negotia terminum ab hac sancta sede à tempore Apostolorum accipere consueverunt.* Sic Innocentius I. in ep. ad Syn. Mill. & alii.

Tam vero, si hunc Ecclesiæ judicem fallibilem, & errori obnoxium dederimus, Ecclesiam universam fallibilem statuere est necesse; demus enim judicem illum fallibilem, falsum decernere, aut errorem definire; stare oportet omnes ejus iudicio; quod ex dictis est manifestum, & necessario est dicendum, nisi singulos fideles iudices ejus constituas. Firma ergo stet sententia neminem posse Catholicorum

rum sententiæ ejus contradicere; neque hic reliquus est ambigendi locus. Insistere ergo non solum potest, sed debet Ecclesia errori, sicque non columna & firmamentum veritatis, verum falsitatis erit magistra. Si itaque hoc securum tam infallibilem esse Pontificem, quam Ecclesiam, Ecclesiam vero esse infallibilem nemo dubitat Catholicus; neque ergo Pontificem infallibilem dubitet.

5. 2. *Infallibilitatem Pontificis expressè indicant Concilia, & Patres, ipsique sibi Pontifices asseruere.*

7. **P** Arum sit ex irrefragabilibus testimoniis Pontificis infallibilitatem velut per consequentiam colligere, nisi & ipsam à Conciliis, Pontificibus, & Patribus directè intentam, expressam conspiciamus. Chalcedonense act. 4. Pronunciatur *qui non consentis Epistola Leonis* (summi Pontificis) *hæreticus est*. Si non consentiens Epistolæ Pontificis cu ipso hæreticus est, profecto eo ipso, quo Pontificis est, fidei est; si eo ipso quo Pontificis est, est fidei, quis non videat eo ipso infallibilem esse? Et referente D Thoma in eodem Concilio scriptum est: *quia habemus Petrum Petram refugij. & ipsi soli libera potestate loco Dei sit im discernendi . . . ab eo desinita teneantur*. Aulcstemus Synodo 6. act. 4. Agathonis Epistolam, velut fidei regulam amplectenti, in qua proinde non solius Pontificis, sed totius Concilij sensum suspiciamus. Sic porro illa: „Beati Apostoli adnitere præsidio hæc Apostolica ejus Ecclesia, nunquam à via veritatis in qualibet erroris Parte deflecta est. Hujus auctoritatem, utpote Apostolorum omnium principis, semper omnis Catholica Christi Ecclesia, & universales Synodi fideliter amplectentes in cunctis securæ sunt; omnesque venerabiles Patres Apostolicam ejus doctrinam sunt amplexi . . . hæretici autem falsis criminationibus, ac derogationum odili infecti. „Hinc in Concil. Rom. c. ult. legis: „Si quis dogmata, vel decreta pro Catholice fidei doctrina . . . à sedis Apostolicæ præfule salubriter promulgata contempserit, anathema sit. „Vnde 8. Synodus: „non consentientes sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra mylleria non sunt recitanda.

8. Non minus diserte exprimunt id Pontifices ipsi. Dionysius Ep. 2. ait, „olim, „& ab initio tantam percipimus à B. Petro, Apostolorum principe fiduciam, ut „habeamus auctoritatē universali Ecclesiæ, auxiliante domino, subvenire, & quid, „quid nocivum est auctoritate Apostolica corrigere, & emendare. „Marcus Papa in Ep. ad Athanasium, & Episcopos Aegypti: „Sancta Romana Ecclesia inviolata permanfit, & Deo providente, & B. Petro opem ferente, in futuro manebit, „sine ulla hæreticorum insulatione firma & immobilis omni tempore persistet. „mater omnium Ecclesiarum à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur. „Liberius Ep. ad Athan. „olim, „& ab initio tantam percipimus à B. Petro, Apostolorum principe fiduciam, ut habeamus auctoritatem prouersali Ecclesiæ ad rectam defendendam fidem. „Sic Damasus, sic Innocentius, sic Gelasius, sic reliqui passim. In eandem conspirant sententiam, qui Petro non in sua solum, sed & successorum persona dictum intelligunt illud: *Tu es Petrus. &c.* & quot illi? quique in Romano Pontifice Petrum loquentem agnoscunt. Et hi quam multi?

9. Nec minus valida pro hoc, quam pro universali Ecclesiæ, aut Conciliorum auctoritate è scriptura trahuntur testimonia. Vnde Millevitanum ad Innocentium

scribit : „ arbitramur authoritati sanctitatis tuæ de sanctorum scripturarum auctoritate depromptæ, eos qui tam per versa & perniciosa sentiunt, esse cessuros. „ Quid Patres nuncrem hoc sine numero conspirantes? obvia sunt, & perspicua de hoc eorum sententia, ut nube falsarum explanationum vix regi, suppressi nequaquam possint.

COROLLARIUM.

10. Hinc fidei mentibus firmiter insculpti sint ex articulis Lovaniensibus anni 1544. quos ad occurrendum *hereticæ pesti contagio* facultas conscripsit 23., unus est Ecclesiæ summus Pastor, cui omnes obedire tenentur: ad cuius iudicium controversæ quæ super fide, & religione existunt, sunt referendæ. 25. certa fide tenenda sunt, non solum quæ scripturis expresse sunt prodita, sed etiam quæ per traditionem Ecclesiæ Catholicæ accepimus. & quæ definita sunt super fidei, & morum negotiis per Cathedram Petri, vel per Concilia generalia legitime congregata. Hic Tyro Theologus Lovaniensem potius academiam audiatur, quam privatum instructorem modum istum infallibilitatis pontificiæ *ut dubium, & adhuc ex sui principis emendandæ distantem*, multo minus affirmantem gravissimos Pontifices, & doctores eum non admisisse; imo & contrarium censuisse, quod sane à vero perquam remotum est. Sed & astutiam caveillam, qua dicant nonnulli probabile quidem esse, seu de fide probabiliter Pontificem esse infallibilem; & simul teneant quod probabiliter solum de fide est, nullo modo esse de fide, quo casu admodum, sed satis aperte omnem Pontificis infallibilitatem elevant. At super hæc omnia cave cogitationem eorum, qui cum Luthero non contenti suorum à Pontifice damnatione dogmatum ad futurum Concilium velint provocare; imo velut olim pelagiani Pontificia proscriptiōne non satis quietati, maturius futuri Concilii iudicium deposcere, vel expectare. Cogitemus potius, quid sit Religiosis Familiis, quid Hierarchiæ Ecclesiasticæ, quid universitatibus Catholicis, si summum caput ipsis statuamus, quod in decretis fidei, & morum errare possit. Convulsa sunt omnia christianæ Religionis fundamenta, nil certum; omnia levi pede hæresis labefascitabit, scissa in tot opinionum divortia, quorū malefana capita possunt reperiri. Quo abierunt omnes, qui se passi sunt circumferri omni vento doctrinæ, & à Cathedra Petri auditum averterant, à primo Ecclesiæ capite abscissi? abierunt in schismata innumera; dati sunt in possessionem Saracenorum, Atheorum, &c. inquit Valentinus Randour Doctor Duacensis in oratione habita. 21. Martij 1651. non sine plausu & approbatione universitatis ejusdem ut videas geminæ universitatis Belgiæ concordem sensum in asserenda Pontificis infallibilitate.

§. 3. *nam infallibilis Pontifex in decernendo sensu ab Authore intento.*

11. **F**allibilem esse Pontificem & Generalia Concilia in quæstionibus facti dudum & merito sibi persuasere Theologi. Sed estne facti quæstio hæc, de qua agimus? probè distinguas oportet, ne veritatem cum falsitate confundendo, obaustiles, præsertim in præsentiquæstione in qua sane, si alia quapiam, rerum confusio, & distinctionis debitæ neglectus sententiarum varietatem causat, & errorem in multis generat ut hic videas nonnullos de negata ista infallibilitate triumphare securos, qui, tantum ab sunt, ut vicerint, imo nec attigerint difficultatis punctum. Hic proinde si errorem cavere, verum assequi velimus, quæstionem facti

ab ea, quæ juris est, cardinem controversiæ ab extraneis cavillis discernamus oportet.

Sensus itaque ab autore intentus duplex considerari potest. Internus unus, quem author in mentelatitantem habuit: externus alter, quem liber aliquis, Scriptura, aut voces important. Prior facti quæstio est, & eam sine erroris periculo decidere nequit Pontifex; sed nec ejusmodi controversiâ dirimere unquam tentavit Innocentius 10. aut Alexander. 7. Quid enim? voluerant de finire librum intitulatum; *Augustinum* à Iansenio scriptum fuisse, & non potius à Iacobo Zegers falsò ejus nomine inscriptum? nihil contra mentem dixisse Iansenium, sed interius sensivisse, quod scripsisse invenitur; definire? recte intelligenti, & in naturali sensu propositiones capienti, & non potius imprudenti, inadvertenti, aut alienum sensum cogitanti, phrasès sui libri excidisse deereveret nullatenus sane. De nullo horum sollicita fuit sedes apostolica; Nec erant fautores Iansenij, quos verisimile non est pro defendenda persona privata Iansenij, sed doctrina libro ejus contenta, quam tanto pere deperibant, ingenti illò studio flagrasse.

11. In 1do, ergo sensu hie erat, & nodus, cui decidendo adhibere oportuit gladium Alexandri; an videlicet liber intitulatus *Augustinus*, seu libri illius phrasès, capita, &c. Prout in libro jace t, contineant hanc vel illam hæresim, sit libri doctrina hæretica; erronea, &c. Et ad quæstionem eo sensu acceptam aio illam non facti, sed juris esse; est etenim fidei quæstio, an doctrina hæc vel ista hæretica, an Catholica; an sana in fide; an fidei adversa sit; Sicut, an doctrina libri sapientiz, aut Machabæorum sit sacra; An, quam tradidit in suis libris de gratia Augustinus, sit Catholica; an decreta Conciliorum contineant veram fidem, &c. Nec refert, an doctrina ejusmodi, de qua judicium ferre debeat gregis Dominici Pastor paucis propositionibus, aut folio uno comprehendatur, an integro volumine diffundatur; adeoque an liber integer, an propositio una è libro excerpta sit: quod citra omnem probationem perspicuum apparer, & convincitur exemplo tum voluminum S. Scripturæ tum Sanctorum quorundam, quæ approbavit Pontifex.

12. Quod si hanc; de qua agimus, facti quæstionem appellandam esse adhuc contendas; in eadem infallibilem esse Ecclesiam, & Pontificem teneas, aut omnem fidem susque doque evertas oportet: si enim fallibilis sit Ecclesia & Pontifex in discernendo sensu doctrinæ, libri, aut propositionis seu vocalis, seu scriptæ (par est de omnibus rebus) fallibilis erit in discernenda S. Scriptura, ejusque sensu legitimo. Quæstio namque facti dicetur an liber Machabæorum, v.g. sit vera scriptura, an contineat Catholicam doctrinam, an hæreticam. Quæstio idem facti, an Pelagii, Nestorii, Lutheri, Calvini, vel alicujus ejusmodi hæresiarchæ libri, propositiones, sententiæ contineant hæresim, sensum faciant hæreticum, &c. quæ profecto adeo perspicua videntur, ut sinecerus, & veritatis amans Theologus non facile in eis videatur posse caligare; &, ut non vident quoscunque errores, quoscunque hæreses, prætexta quæstione illa facti posse defendi, & in utilitatem reddi quæque contra hæreses decreta. Concludamus ergo, si siniceri esse velimus Catholici, & non iniquitatis filii, propositiones quinque esse in Iansenio (autore videlicet illo scripto, de quo solo fuit quæstio, non anima illa præsulis Ipenfis, de qua pie forsitan creditur non tenere in se propositiones illas, sed adversas illis veritates videre in verbo) & sensu ab eo expressè hæreticas, & damnandas. Ut hæc veritas commode percipiatur, quis sibi institutiones Calvini aut opera Lutheri proponat, & consideret quomodo omnia in illis contenta prætexta hac quæstione facti adhuc possint

( )
defendi. Forre etiam id nonnulli melius capient, si imaginentur opiniones Molinæ damnata per clementem 8. & Iesuitas adhuc Molinam defendentes per illam quæ-
tionem facti, & res negantes, Bullam, quam vis id exprimentem damnatam doctri-
nam Molinæ. Quo loco hic Molinæ defensores habendos existimant, defendentes
modo Iansenium meritò habendos statuunt.

§. 4. *quā immerito prædicta convelli existimentur per causam
Honorij, Gregorij à Laude, authoritatem Baronij, Bel-
larmini, aliave de questione facti.*

13. **H**onorij Papæ iniqua in 6. Synodo condemnatio præcipuus est aries, quem
ad evitendam Pontificis in decernendo sensu ab auctore intento infalli-
bilitatem solent admoveri. Sed quam immerito Paulis per inspicimus.

Primo Bellarm. l. 4. de Rom. Pontif. c. 11. (cui quidni hic deferant Adversarij,
ut in sua causa infra eum tantopere venerantur?) & Coccius l. 7. a 13. suspicatur
ab hæreticis confictas Honorij Epistolæ; quod sane, & si verum, non omnino
necesse sit dicere, dubium tamen, & ambiguum saltem esse nemo prudens rectè
negaverit. Iudicet vero æquus arbiter, an meritò tam certa & fundata Pontificis
infallibilitas per dubium & ambiguum impugnetur.

Secundo, idem ibidem Bellarminus dicit, *sine dubio Honorij nomen inter eos, qui
damnantur à 6. Synodo insertum esse ab amulo Romana Ecclesie, & similiter quidquid aliud
ibi dicitur contra Honorium.* Quod solidissimis ibi comprobatur argumentis, ut & Coc-
cius citatus, aliiq. Videat ergo iterum æquus arbiter, an meritò ex relatione *sine
dubio* falsa impugnetur auctoritas, & infallibilitas tanta, & tam necessaria. 3. Demus
6. Synodum damnasse Honorium, seu anathema ei dictum esse ab Orientalibus, ut
loquitur Adrianus Papa & conficias hinc licet argumentum pro fallibilitate istius
Synodi in ejusmodi questione. Sed quid inde? cedo non solum de hoc potuisse er-
rare Synodum istam, sed alio quocunq; fidei, & morum puncto: neq; enim dubi-
ant passim Theologi Concilium Generale errare posse, & firmæ auctoritatis non esse
in iis, quæ Pontifex non approbat, aut quæ definit contra, vel etiam præter in-
spirationem Pontificis. Approbavitne autem, aut inspiravit Pontifex damnationem
Honorij? minimè vero; imo oppositum potius expresse suggessit in sua Epistola
ab ipsa Synodo approbata, dum hæreticos Monothelitas recenset, nec tamen Ho-
norij meminit, & quod amplius est, *sedem suam nunquam errasse*, sed prædecessores
suos in fide Fratres. *semper* confirmasse perhibet; quo liquido prædecessorem suum
Honorium ab illo errore excludit. Fuerit ergo à Synodo damnatus Honorius, mo-
do non à Pontifice, nil refert. 4. Diligentè nota duo fuisse in causa Honorij, de
quibus ferendum erat iudicium; Epistolæ, seu doctrina Epistolarum Honorij; &
ipsius Honorij persona, seu interna mens. De prima satis verisimile est Synodum
veram sententiam tulisse, propositiones videlicet in proprio & naturali sensu ho-
restum Monothelitarum continere, seu exprimere, eo modo quo ipsi Monothelitz
exprimebant; præterquam enim, quod Sergij Monothelitz videatur satis aperte
confirmare sententiam, dicitur in illis Epistolis: *unam voluntatem fatermur. Domini na-
stri Iesu Christi.* Et postea: *Nos enim non unam operationem, vel duos Dominum Iesum Chris-
tum sed multiformiter cognovimus operatum.* Et infra: *unius, vel gemine novæ vocis indi-
cium operationis vocabulum ausipientes.* Item: *unius autem operationis, vel duarum esse,*

vel fuisse Dominum Iesum Christum sentire, & promere satum inaptum est. Quæ sæpius in Epistolis illis repetuntur, & sub terminis quibus utebantur hæretici relati ab Agathone in sua Epistola. Significabant ergo propositiones in naturali sensu acceptæ, & in modo loquendi hæreticorum, qui subdole circumvenerunt Honorium, hæresim Monothelitarum, & in hoc decernendo non erravit 6. Synodus. At vero in altero circa personam Honorii, aut sensu ab eo intento (utique in quæstione facti in qua fallibilis sit Ecclesia & Pontifex; ut ex 5. Præcedenti patet) errare potuit Concilium; neque enim re ipsa intendit Honorius non fuisse in Christo duas operationes, sed solum non fuisse contrarias, ut testatus est ipse Honorii Secretarius, seu Ioannes II. per Secretarium. Et in similem errorem de interna mente Honorii, aut ejus persona (non doctrina Epistolarum, quod valde est advertendum) labi potuit deinceps 7. & 8. Synodus, Leo, Adrian. alique. Adde demum, & adverte nullum unquam Pontificem declarasse Epistolas illas continere hæresim, nullum definivisse esse hæreticas, quod quousque factum inveniat, in nullo eliditur ea, quam modo defendimus, pontificis infallibilitas. Quod vero vel damnarent, vel damnatam decernerent personam Honorii vel ex falsis rumoribus, vel male intellecta ejus mente aut Epistolis, nil refert; hæc est enim quæstio facti de persona, in qua nulla necessario astruitur infallibilitas aliud etenim longè est Concilium aut Pontificem ex male intellecta alicujus doctrina, seu voce seu scripto prolata, personam ejus damnare; aliud doctrinam ipsam, propositam Epistola vel scripto, declarare, aut definitiva sententia decernere hæreticam, aut hæresim continere. In hoc falli nequit, potest in primo Pontifex: sed Secundum nullus unquam Pontifex declaravit de Epistolis Honorii. Nec refert si id sine pontifice fecisset Concilium, quia tunc est fallibile. Ut itaque vim aliquam habeat objectio de causâ Honorii, oportet ostendant Adversarii Pontificem aliquem, cum vel sine Concilio, declarasse in Epistolis Honorii contineri hæresim Monothelitarum. Quod quousque inveniant (invenient vero nunquam) inutiliter sane utentur illo argumento. Et conformiter ad hæc liceat iis, qui volunt, dicere Alexan. 7. decipi potuisse in sensu interno Iansenii, aut ejus mente, modo fateantur hæreses, seu propositiones proscriptas contineri, & damnari, ut jacent in libro *Augustinum*, qui ejus nomine inscriptus est. Quanquam hic sciendum sit etiam de tali facti quæstione decisiones summa veneratione recipiendas esse, & contradictores posse esse de hæresi suspectos, cum præsumi queat non authorum personas, sed eorum doctrinas defendere eos velle; & facta sæpe sint notoria & clara, & interdum nequeat meliori via sopiti hæresis.

14. Sunt etiam, qui multum ponderis ad concutiendam infallibilitatem Pontificis habere existimant judicium S. Congregationis Cardinalium de libello Gregorii de Laude, qui Abbatem Ioachim ab erroribus sibi à Concilio Lateranen. Impositis defendere conatur, quem permisit censura liberum abire congregatio, utique persuasa veritatis sententiæ de fallibilitate Conciliorum in quæstione facti de mente authoris, de quibus videri potest Vincentius Contenson Tom. 3. disp. 1. c. 2. Respondeo 10. reos nonnunquam tribunalis judicium evadere, nec proinde definire esse revera reos, & sic multi authores, qui doctrinas merito damnandas tenent, fulmina Romana effugere. Nec credo dicturos Adversariorum multos Molinæ doctrinam ubique probandam quia sine censura è tribunali Romano dimissus est. 20. Cardinales hoc loquendi modo uti illum Gregorium jusserunt, conabimur

tamen, si fieri potest, Ioachimū defendere: ubi vides eos dubitasse, an esset possibile per illud si fieri potest. Perpendat vero æquus rerum æstimator, an rectè è dubio Cardinalium fallibilium impugnetur infallibilitas Pontificis, quæ aliunde tam firma convincitur. Respondeo 3°. voluisse illum Gregorium à Laude solam personam Ioachimi tueri, cum expressa protestatione nolle se sententias ei attributas defendere; ubi manifeste est quæstio facti de persona, & mente privata auctoris, in qua sæpe diximus fallibilem esse Pontificem; sicut similiter quæstio facti est, an Cornelius Iansenius docuerit eas sententias, quæ ei imponuntur in libro impresso à Iacobo Zegers; sententias autem ipsas ibi contentas falsas esse, & hæreticas, quæstio est juris, quam nemo potest inſciari salva fide, & obedientia debita Christi vicario.

15. Sed restat, quo iuventur, iudicium Cardinalis Baronij, & Bellarmini. nam ille ad an. 681. n. 30. errare potuisse 6. Synodum in damnatione Honorij admitte subjungens rationem: *in his enim quæ facti sunt, nunquamque contingere posse falli nemini dubium est.* Et hic: *tuto dicere possumus hos Patres deceptos ex falsis rumoribus, & non intellectu Honorij Epistolæ immerito cum hæreticis connumerasse Honorium.* & rationem præmittit: *quia errare potuit in quæstionibus de facto.* Sed nonne hic merito conqueri possum tam certam, ac firmatam Pontificis infallibilitatem in discernenda sana, & Catholica doctrina everti duorum privatorum doctorum iudicio, quorum sententia in aliis passim quotidie impugnantur, præsertim in favorem ejus, qui non duas trefve, sed consensum univerſorum Scholasticorum per 5. sæcula facile contempsit. Quod si arbitros, quorum iudicio oporteat stare, censeant hic Adversarii Bellarmin. & Baronium, credant illis pro re indubitata affirmantibus non esse in 6. Synodo damnatum Honorium, adeo ut dicat Baron. damnatione ista *nihil iniquius, nihil impudentius, vel ineptius posse excogitari.* Quod si ipsi hic illis fidem detreſcent, immerito nos in altero ad eorum iudiciū adstringunt. Cæterum in re ipsa facilis est responsio, locutos eos de damnatione personæ Honorij, de qua expresse loquuntur, non vero doctrinæ ejus, aut Epistolarum. Fatemur vero libenter damnationem personæ esse quæstionem facti, in qua possit error contingere, & posse personas catholicæ mentis, seu recte interne sentientes à Pontifice & conciliis tum ob alias causas, tum etiam ob doctrinam earum & scripta male; aut non secundum ipsorum mentem intellecta damnari: scripta tamen ipsa definitiva sententia declarari hæretica, aut hæresim continere, seu sanam esse, aut non sanam, catholicam aut hæreticam hujus vel illius scripæi, Epistolæ, libri, &c. doctrinam juris est quæstio, & in qua infallibilem constituere debeas Pontificem, & Concilia; nisi justificari posse & in dubium revocari censeas hæreses quotquot hætenus ab Ecclesia sunt damnatæ.

16. Reliqua quæ adduci solent facilioris sunt solutionis; neque quæ ulterius pro fallibilitate pontificis in quæstione facti adducuntur, ad rem faciunt; vel enim præſens facti quæstio non est; aut certe, si ejusmodi appellandam quisquam contentior censuerit, talis tamen est, ut si in ea desit infallibilitas, nulla juris quæstio per Ecclesiam infallibiliter decidi queat. Neque quisquam sibi oppositum merito persuadet, cum non nisi falsis fundamentis, aut rerum confusione, & distinctionis debite inadvertentiæ, vel neglectu seducatur. Et quidquid oppositum est, aut opponetur, confidimus nos per Dei gratiam facile diluturos. Vnde stat nobis hæc maxima non minus, quam de fide: Ecclesia, Concilium legitimum, & Pontifex

Romanus in iudicanda, censenda, declaranda doctrina scripturæ alicujus, Epistolæ, libri, &c. est infallibilis, adeoque decernendo modo isto sensu catholico, vel hæretico ab autore intendo. Per hæc tamen nullatenus statim indubitanter velim nunquam etiam in quæstione propriè facti infallibilem esse Pontificem, præsertim si id ad Ecclesiæ bonum sit necessarium; & sicut docent Theologi non Pauci, de fide esse Innocentium 11. E. c. esse successorem Petri; quia de fide est Romanum Pontificem esse Petri successorem; & notorium est illum esse Rom. Pontificem; quidni etiam de fide sit Nestorium, Lutherum, &c. fuisse hæreticos; quia docentes pertinaciter, quæ iis objectæ sunt, hæreses constat certitudine Fidei esse hæreticos, & notorium fuit eos pertinaciter illas docuisse. Satiùs tamen mihi erat id prosequi, quod ad rem meam erat, & in quo minorem, vel nullam elabendi viam ad illudendum per quæstionem facti decretis Pontificum relictam arbitrabar.

COROLLARIUM I.

17. Ex his non obscurè elucet vanum esse & frivolum prætere de quæstionem facti adversus Innocentii X. & Alexandri VII. Constitutiones, quia ea quæ verè facti quæstio est, videlicet an liber intitulatus *Augustinus* sit illius Cornelii Ianfenii, qui fuit Præsul Iprensis, an per verba libri vel scripturam significare intenderit, quod reipsa, & ut in libro iacent, significant &c. ab omnibus supponitur ut notorium & certum, nec vel levis fuit de eo in Belgio, Gallia, aut Romæ quæstio; multo minus res fuit talis de qua definienda sollicita fuerit sedes Apostolica: Alia verò, an liber ille intitulatus *Augustinus* contineat Hæreses speciatim expressas propositionibus quinque est quæstio juris aut certè talis in qua infallibilem oportet statuere Pontificem, si in ullo sit infallibilis, aut unum fidei dogma certò discernere aut decernere sine erroris periculo possit, ut patet ex dictis. Si itaque ad primæ incertitudinem persuadendam quæstionem facti tanto strepitu oggerant, ludum agebant, & ad propositum loquebantur nihil. Si ad enervandam Pontificis in secundo infallibilitatem quid nisi Pontificæ authoritatis in decernendis fidei & morum rebus moliebantur interitum?

COROLLARIUM II.

Inde etiam nobis neutiquam probari possunt quæ fallibilitatem in decernendo sensu Ianfenii, sensu ab autore intento sonant; imo nec quæ generatim fallibilitatem eius asserunt in quæstionibus facti; cum controversiarum & temporum circumstantiæ determinant ad hoc intelligendum de quæstione Facti in secundo sensu.

COROLLARIUM III.

18. P Atet ex iisdem pro terminandis hodiernis controversiis diligenter inquirendum esse quid Baius, & Ianfenius senserint. Propositiones enim non quomodocunque, sed in horum sensu proscripsit Pontifex; adeoque qui exactè scire cupit quid damnatum sit, quid non, debet horum sensum probe investigare. Vnde quis ferat illos qui dum urgentur Baii & Ianfenii locis, quibus ostendi creditur similem ipsos tenere doctrinam, Respondent quid scimus, quid curamus quid dicat Ianfenius?

nim? Id enim præcipue scire & curare oportet, ac doctrinam suam ab illorum doctrinis secernere, ne simili anathemate digna judicetur. Neque his vel leviter, multo minus invidiosissime, ut quidam immerito cogitavit, obstat quod non declaraverint Pontifices quinam fuerint propositionum auctores, aliunde enim notorius erat propositionum auctor, (unde & in sensu à se intento multa retractare coactus est) & nomini ejus pariter obstat, ut quia non ipse, utique vir pius & Catholicus, sed doctrina ejus proscribebatur. Et si vellet Pontifex sustineri posse in sensu ab auctoribus intento, auctores pari ratione prodebeant, ut sciremus sanum propositionum sensum in quo possent sustineri, sicut ille vult debuisse prodi ut sensum sciremus in quo nequeant sustineri.

§. 5. Non recte ad infirmam assertam hæc Pontificis auctoritas opponi Augustini nomen, auctoritatem, aut doctrinam.

19. Satis factum per prædicta arbitramur illis, quos memorat clerus Gallicanus in sua ad Alexandrum 7. Epistola, qui, ut à capitibus suis fulminis Apostolici amantur istum (licet obfirmato animo quinque propositiones Iansenio iterum abdicent) ad facti questionem, in qua Ecclesiam falli posse docuit controversiam deducere nituntur. Quas in gentiorum versutias vera prudentique verborum complexione infregit Breve Apostolicum quoddam doctrinam Iansenij, quam opere illo suo explicuit in propositionum materia, Pontificia constitutione damnatam fuisse declarat. Damnavit etenim Innocentius 10. ut ipse testatur in Epistola ad clerum Gallicanum, in quinque propositionibus Cornelij Iansenij doctrinam eius libro contentam, cui titulus Augustinus. Ex rem fatis explicans Alexander 7. quinque illas propositiones ex libro Cornelij Iansenij pressis, cui titulus est Augustinus, excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio intento, damnatas fuisse declarat, & desinit. illis, inquam, qui, præterea illa facti questione, elisum autemant apostolici robur decreti, satisfactum arbitramur jam præmissis, si ea sine omni privatarum opinionum præjudicio expendere velint, & doctrinam auctoris voce vel scripto expressam à persona ejus, & interna mente probe discernerent.

Sed & satisfaciendum illis ab eodem Gallicano clero in Epistola eadem commemoratis: qui (inquit clerus ille) ut se damnationi subducant celeberrimum B. Augustini nomen obtinent, cuius doctrina se profitentur esse sectatores, repudiato etiam, si res eorum ita fuerant, ipso Iansenio. Huius tamen pravæ & detortæ, quas ad Doctorem egregij locos adhibet, interpretationes amplectuntur; sique magistrum illum optimum à Celestino laudatum dum verbum colunt, adultero sensu violant. Quod à nobis adnotari oportuit in actu de Brevis promulgatione confectis, ut eorum calliditatibus iretur obviam, quibus incautorum & simplicium animi illudant, ac si Augustinum assererent ipsi, à cuius tamen sententia pertinaciter discedunt. His, inquam, satisfaciendum, quod non difficulter fiet, si penitus considerare velint, quod vetus & verum habet axioma: propter quod unumquodque tale, & illud esse magis tale; firmam vero esse auctoritatem Augustini propter auctoritatem pontificis, ejusque approbationem, ac per consequens hanc magis firmam esse. Unde perinde erit auctoritatem pontificis per Augustini auctoritatem velle infringere, quam regis auctoritatem per institutum ab eo gubernatorem moliri evertere; quæ produellionis quædam est species.

20. Secundo, definitiones pontificias certam facere fidem indubitatum est pro infallibilem Spiritus S. assistentiam in formandis fidel, & morum decretis;

sententiæ vero Augustini certitudinem fidei, aut omnino infallibilem, nullam facere nisi aliunde ab Ecclesia, vel pontifice assertæ sint, non obstante indefinita operum ejus approbatione, quæ utique non efficit, ut quæque in eis contenta censeri debeant certa, imo nec vera ut videbitur Theſi 3. sect. 3. quis vero non videat præposterum esse infallibili fallibilem opponere.

Tertio, exactæ & concisæ sunt propositiones in pontificum bullis, haud quamquam obscuræ, aut multis amphibologiis obnoxie, singulæ magna maturitate expenduntur, & ex professo deciduntur: At vero in Augustini libris non ita, is multa non assertive sed disputative solum tradit: multa incidenter, multa probabiliter & ex suppositione solum; obscure & ambigue multa (cuius vel ipse est testis l. 1. retractationum. c. 5.) ac alio spectantia, quam verborum apices videantur sonare: non omnia (inquit acerrimus per Augustini vindex Henricus Noris in vind. c. 4. §. 12.) dicta licuit illi (Augustino) perpendere, aliquoties etiam scripsit animo distracto, ac calamo ad alia properante. Adiciè immensam illam *Hæresum Sylvam*, cui excindenda ac comburenda unus & securim, & faciem Augustinus admodum: nunc enim *Manichæi*; modo *Ariani* confutandi erant; nunc in *Donatistas* scribendum; statim contra *Pelagianos* eundem; sepe simul omnes improbandi; neque hoc quidem commode fieri poterat obinnumeratæ tum voce, tum per litteras & petitas, & subinde datas consultationes. Haud in novum annum volumina premere illi licuit, sed impolita atque imperfecta emittere cogebatur; tantisque temporis angustia premebatur, ut nec dictatos libros semel relegere posset, ut ipsemet testatur in Epistola ad Marcellinum. Vnde Iac. senius tom. 2. lib. præf. c. 23. credidit doctrinam Theologiae diversitatem ex diversa & Augustini interpretatione fluxisse. Quis autem, nisi mentis inops, non agnoscat doctrinam claram, exactam, & verborum proprietate utentem, per obscuram, confusam, indigestam, ac in multis ambiguam, non merito impugnari.

21. Quarto, Romani Pontificis doctrina, sedes, auctoritas, sola est apostolica (de quo vide Bell. l. 1. de Pontif. c. 9.) ipse est totius Ecclesiæ, & omnium Christianorum Pater & doctor, cui in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plena potestas est tradita, ut loquitur Florentin. cui vince custodia à Domino commissæ est, ut ait Chalcedonen. à quo nostrum est querere, quid credere, quid tenere debeamus, ut ait Cyrill. in Thesauro, teste D. Thoma; à quo semel damnata hæresis, est, non adhuc examinanda, sed coercenda potestas, ut pronunciat Aug. atque adeo doctrina ejus est, quam universi tenentur amplecti, quæque fidelibus est regulæ & norma sentiendi; tali autem doctrinæ non rectè videtur opponi privati cuiusquam, quantumlibet insignis, doctoris sententia, quam liberum est pro cuiusque in illum devotione vel magnificere, vel etiam subinde descrere in illis, in quibus ab ipso Pontifice non est expresse approbata.

Quinto, Non soli catholici, & rectè sentientes; sed etiam hæretici, & pravorum dogmatum auctores Augustinum sibi arrogant, ut ait Iansen. *Supremus & in Christi Ecclesia, & in sacra Synagoga Augustinum duxerunt, Augustini armis atque auctoritate sese muniunt.* Augustini doctrina decipere, aut decipi visi sunt Berengarius, Wicleffus, Calvinus, Lutherus, alique paradoxæ, & novellæ doctrinæ cutores bene multi. Lapsi sunt, quantumlibet Augustino adhaerentes, Augustino nitentes & toti, si ipsis credas, Augustiniani. At vero sic nequaquam in venit corruiſſe ad hærentes Romano Pontifici, ejusque constanter doctrinæ & auctoritate nitentes. A sæculis auditum non est periſſe, aut à via veritatis deviaſſe Romani Pontificis discipulum; est enim ille, teste ipso Augustino, *Pater Christiana plebi* (cp. 162.)

immobilitate fidei fundamentum (serm: 24. de tempore.) *Petrâ, quam non vincunt superba inferorum portæ* (Pl. contra partem Donati) in quo primatus Apostolorum excellenti gratia præminet (l. 2. de bapt. contra Donatist. c. 1.) *Pastor gregis Domini* (q. 75. de quæst. novitæstamenti.) ante quem sua scripta, non tam discenda, quam examinanda, & ubi forsitan aliquid displicuerit, emendanda constitui voluit (contra duas Ep. Pelagian. l. 1. c. 1.) unde hanc, quam comprobare volumus, vides esse Augustini sententiam. Quis vero prudens doctrinam istam postponat, in qua labendi vix aut nullum est periculum, alteri, in qua lapsi sunt, & labuntur quotidie multi. Certe tutiora sequenda disitantibus non videtur hic relictus ambigendi locus.

Sextam adjungere possumus rationem vivere, & in terris agere semper doctrinæ Apostolicæ interpretem, ipsum videlicet Rom. Pontificem, Augustinum non ita: unde securius ad illum, quam hunc recurrimus.

COROLLARIUM.

11. Ex dictis nobis concludendum videtur respiciendas esse Theologo Pontificum bullas, quantumlibet inveniat doctrinam suam clare in Augustino fundatam, neque enim re ipsa semper invenit, sed verisimilitudine deceptus invenire sibi videtur. Wicleffus invenit, aut verius invenire sibi visus est sententias suas adeo in Augustino fundatas, ut inde *Joannes Augustini* appellari voluerit. Infelicitè inde conclusit non esse respiciendas Pontificum bullas. Calvinus nil, quam quod olim *in pio rum omnium consensu tradidit Augustinus*, tradidisse se affirmat. Sed nil minus despuit, securius respiceret pontificum bullas. Lutherus sua dogmata in Augustino ita invenit ut eum totum suum gloriatur. Sed periiit, quia ad Leonis pontificis bullam non respexit. Jansenius invenit, & ubique invenit, nihilque ut putat, nisi Augustinum loquitur. Sed lapsus est. Impias, blasphemias, hæreticas, & anathematis damnatas assertiones in eo deprehendit Innocent. 10. & Alex. 7. Propositiones à Pio 5. & Greg. 13. proscriptas resuscitare eum, & defendere testis est Urbanns 8. Quantumvis itaque quis doctrinam suam in Augustino inveniat clare fundatam, seu verius invenire sibi videatur, inspicat adhuc pontificum bullas, easque velut divina oracula omni submissione reveretur, illisque suum intellectum submittat, & arbitretur se in Augustino, ut multis contigit, decipi, si contraria iis, quæ ex Augustino collegit, in his inveniat. Probandæ sunt ad lydium lapidem, sedem scilicet Petri, sententiæ nostræ. *Petrus qui in propria sede vivit, & præsidet, querentibus fidei veritatem præstat.* (Chrysolog. Ep. ad Eurychen.) *& ab eo est nostrum querere quid credere, quid tenere debeamus* ut ait apud D. Tho. Cyrillus. Unde quamvis nobis videamur alibi invenisse veritatem, ulterius tamen, an cum bullis pontificis consonet, inquirendum, & ad has arte tenere nos oportet, dum ventilatur fidei quæstio, & divinum ac plane necessarium Hier. ad Demetriadem monitum amplecti: *& quia, inquit, rector, imo rumore cognovi in quibusdam adhuc vivere & pullulare venenata plantaria, illud te pio charitativè affectu pramonendam puto, ut S. Innocenti, qui Apostolica cathedra successor est, fidem sentas, nec peregrinam, quamvis sibi prudens calidamque videatur, doctrinam recipias.*

§. 6. *Occurritur sententia neganti famulum Comma, aliisque, quibus ab effectu videtur, Auctoritas Pontificia.*

23. **N**otum est, de quo loquimur, comma inter *possent* & *in rigore* in bulla Pii 5ⁱ & Greg. 13. proximè post relatas 76. propositiones, quæ ibi damnantur, quod, (ut nonnullas ibi damnatas in proprio rigore verborum ab assertoribus intento defendere queat veras esse & Catholicâ continere Augustini doctrinam) negavit Iansenius tom. 2. l. 4. de statu nat. lapsæ c. 27. & deinceps multi ac, quod amplius mireris, etiam hodie nonnulli. Sed res ipsa satis liquet 1°, quia splendide exhibetur comma illud in bulla originaria Romæ impressa anno 1579. 2°, quia, ut habet decretum Generalis congregationis S. Romæ & universalis inquisitionis habita coram SS. Domino, Domino Urbano divina providentia Papa 8. cum post publicatam bullam contra librum Cornelij Iansenij, cuiuslibet Augustinus excusata fuerint varia difficultates occasione diversitatis exemplarium bullæ præfate, & aliorum de quibus in nonnullis libellis divulgata, (inter quas & comma fuisse manifestum & certum est) accepto libello supplici & litteris universitatis Lovaniensis per Sinichium & papium, qui postquam verbo & scripto multa deducentes auditi sunt, sua sanctitas omnibus mature perpensis & consideratis, mandavit ex Archivo eiusdem congregationis, & ex matrice actorum extrahi, sive transferri, & diligenter collationari ac imprimi exemplar Bullæ præfate, illudque sic extractum, collationatum, & impressum eidem Sinichio & Papiro consignari cum perspicuo illo commate, ipsisque insuper Sinichio & Papiro intimari suæ sanctitatis mentem & voluntatem esse, ut eidem exemplari sic signato fides adhibeatur. Et erit adhuc qui de commate illo dubitet?

24. Quod autem in exemplari Roma transmissio, atque in Archivo facultatis Theolog. Lovanien. conservato non conspiciatur istud comma, mirum non est, cum nullum prorsus in eo inveniatur comma, quod copia ejus, impressa & per ejusdem facultatis Theologos accuratissime collata, testatur. Quæ tam obvia sunt & nota ut difficile videatur unde eo insectiæ prolabi possit quis, ut istud diffiteri, aut saltem dicere audeat. Nec novum est scribas Apostolicos interpunctionibus non distinguere bullarum Pontificiarum sententias, ut ineptum appareat velle rem tam manifestam pluribus persuadere.

25. Sed demus, quo tamen nil magis à vero alienum, non extare in authenticâ ulla pontificis bulla comma istud, hincine mox sequitur *sustineri possent*, & *in rigore*, & *proprio verborum sensu ab assertoribus intento* esse conjugenda? nihil sane minus. 1°, enim non potiori jure ista quisquam conjungat, quam alius aliquis connectat *in rigore*, & *proprio verborum sensu ab assertoribus intento*? & *hereticas damnamus*? & quæ enim hæc in exemplari eodem commate nullo dispecuntur. 2°, id sat apertè genuina vocum acceptio, & textus connexio, alioquin inepta futura, exigit. Etenim quod in rigore & proprio verborum sensu sustineri potest, non aliquo pacto, sed simpliciter, prorsus, omnino, & absolute potest sustineri; at vero quod in rigore, & proprio verborum sensu damnatur, potest aliquo pacto sustineri, accipiendo videlicet sensu alio non adeo proprio, aut vocibus nativo, vel communi acceptiōni conformi.

26. Nullatenus etiam rectè ad Bullas Pontificum deludendas objicitur imperitia Pontificis Romani in scientia Theologica, aut Augustini doctrina; quasi vero scientiâ Theologicâ aut Patrum studio nitatur in fallibilitas Romani Pontificis in decernendo

nendo res fidei aut morum. Iſtis ſane ſi fundari illam cenerem, non magis ejus iudicio deferrem, aut immunitati ab errore in definiendo ſubſcriberem, quam cenſuræ Binsfeldii, Buſenbaum, alteriusve gregarii Theologi, aut caſuiſtæ. Sed longe aliter ſe res habet. Longe aliam infallibilitatis iſtius tantæ rationem ſignificant Concilia, indignant Pontifices ipſi, Patres paſſim inculcant, & ſcholæſtici Theologi demonſtrant, veracem ſcilicet Chriſti promiſſionem, & ſpiritus illius, qui omnem docet veritatem, inſeparabilem aſſiſtentiam.

27. Neque omittendum iſtud, non eſſe riſui habendam vulgatam illam diſtinctionem perſonæ pontificiæ, prout eſt privata ſua particularia ſenſa depromens, ac perſona publica & caput Eccleſiæ & cathedra Petri oracula pro fide & moribus Chriſtianorum dirigendis exhibens: ſub hoc enim reſpectu, & ut perſona hæc, non ut iſta, eſt infallibilis in definiendo, & aſſiſtit ei ſpiritus Sanctus; cujus proſectio aſſiſtentiz inadvententiz vel ignorancia videtur radix præcipua, unde oritur multiplex illuſio, & minus digna veneratio in conſtitutionibus pontificiis. Illam namque aſſiſtentiam qui credit & conſiderat, quomodo in animum inducere poteſt Pontificem proſcribere doctrinam Catholicam, damnare veram, in cenſenda auctoris alicujus doctrina falli, decipi cum ab his illiſve Theologis, aut in favorem hominum veritatem damnare. Quæ dici aut fieri cum conſpicimus, quidni merito doceamus & adverſemur? Et contra hæc adhuc ſit

§. 7. Pontificem nunquam damnare Catholicam doctrinam, aut Patrum, vel Eccleſiæ traditionem

28. **V**T perſuaderent ſibi multi damnaſſe Pontificem Catholicam & conſtantem Auguſtini doctrinam fecit ablatio, quod jã diſcuſſimus, cômatis & ſane merito namſi ad ſolatum auctoris, ut loquuntur, damnatarum propoſitionum pontifex ſignificare voluerit per illius commatis omiſſionem propoſitiones aliquas in legitimo verborum ſenſu ſuſtinere poſſe; quid reſtat, niſi ut veram doctrinam damnare & potuerit, & voluerit? ſed ſi doctrinæ hujus infelices perpendantur ſequelæ vix poſſe videri in Catholicam descendere mentem: etenim ſic nulla fere ſecura eſt Eccleſiæ doctrina, cum poſſit Pontifex, cujus doctrinam ſequi tenetur, Catholica dogmata proſcribere, (reque ipſa proſcripſerit) & damnare; & non niſi falſas aut hæreticas aſſertiones in ea ſententia tenere & tueri permittat; patrumque, præſertim auguſtini, Catholicam & conſtantem doctrinam ſupprimat, & ſolos Pelagiorum, aut ſemipelagianorum errores doceri patiatur in gratiam ſcholæſticorum humanas magis rationes, quam Eccleſiaſticam traditionem attendentium, quia ſcholæſticorum diſputationibus doctrina Auguſtini erat obſcurata.

Nihil porro iſto dici poſuit in auctoritatem Pontificiam iniurioſum magis, niſi quod magis eam à fundamentis penitus evertat. Quid enim infallibilitatis, vel auctoritatis in proponenda vera doctrina reſtat illi, qui æque Catholica dogmata proſcribere poſſit, & hæretica ac erronea mandare docenda, quam vera proponere? Itane totius Eccleſiæ, & omnium Chriſtianorum Pater & Doctor, cui vinea cuſtodia à Domino commiſſa eſt, cui in B. Petro paſcendi, regendi, & gubernandi univerſalem Eccleſiam à D. N. Jeſu Chriſto plena poſſeſſas tradita eſt, à quo noſtrum eſt quærere, quid credere, quid tenere debeamus, propoſitiones in legitimo, & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus

bus intento veras & Catholicas damnat, circumscribit, & abolet perpetuo, & ad perpetuam rei memoriam tanquam hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, & scandalosas. Et hoc inchoat piissimus ille Pius Pontifex (inquit valentinus Rondour. S. T. Doctor Duacensis in memorabili oratione adversus Samuelem Marcium Calvinistam) *vere sanctissimus, summus Theologus Ordinis prædicatorum, qui non à Spiritu sancto duntaxat, sed à S. Dominici etiam Primis luminibus fuerat illustratus; audierat quippe excelsos illos Theologia apices, Caietanum, Ferrariensem, Dominicum Sotum, & alios. Prosequuntur alii doctrina & sanctitate inclyti pontifices. Nulla, enim deinceps, inquit idem, tradidit dogmata sedes Apostolica nisi secundum Pium 5. Nulla Greg. 13. nulla Urb. 8. nulla Innocentius 10. nullus Pontifex à Pio 5. recedere potest, qui severissime damnavit in terminis doctrinam Baij perpetuo valitura constitutione, ut Samuël & Iansenistarum errores dampnati essent, antequam nati. Crede ne verò Romanæ Ecclesiæ Sincerus filius damnasse pontifices doctrinam Catholicâ, & hæreses mandasse docendas; hoc qui credat, nescio quid eum in fide Romana queat retinere.*

Redundat sanè assertum istud in Ecclesiæ universalis præiudicium ac contemptum: imo & perniciem; recepit enim, ut recipere tenebatur, illas Pontificum bullas, quæ veritatem, ut loquuntur, suppressi propter infirmos iubent, quod cum faciat, nullatenus columna & firmamentum veritatis erit, sed falsitatis & que discipula, errorisque & hæresum atrix, pectoris longè conditionis, quam Ecclesia libertinorum, qui ad nullos errores adstringuntur, nisi quos libet imaginari: illa vero in ea, quam impugnamus, sententia sub anathemate teneatur ad veritates Catholicas suppressandas & solos errores ac hæreses docendas; quod, quomodo sustinere queant aures Catholicæ, non capimus.

Quid etiam potuit isto in celeberrimum Ecclesiæ Doctorem Augustinum cogitari atrocius, quid malignius? inde nempe est consequens doctrinam illius eiusmodi esse, quam provide & prudenter (sic enim Pontifices fecisse fatentur) supprimat Ecclesia, & velut erroneam, suspectam, temerariam, & scandalosam sub anathemate prohibeat, eamque solam, quam ipse improbavit, doceri sustineat: quo sane Augustini doctrina à communione Ecclesiæ reiicitur, & non ut fidelibus proficua, & cunctis veneranda, sed velut perniciofa & scandalosa rejicienda indicatur: quod quomodo admitti possit à quoquam, præsertim iis, qui nil nisi Augustini venerationem præ se ferant, prorsus non video.

Sed neque facile invenitur, quod in contemptum & improprium Theologorum scholasticorum isto magis vergat: sicut namque eos, quam impugnamus, sententia auctores suppressendi Catholicam doctrinam, seductores Pontificis ob ignorantiam Augustinianæ doctrinæ, quam hi condemnari, & loco cuius errores docendos substitui coegere. Quo quid propudiosius dici potuit in defensores fidei, legitimos Patrum hæredes, & indefessos vigiles in sacra testâ tuenda doctrina Ecclesiæ contra hæreticorum insultus; quos, ut contemnere mos sæpe fuit hæreticis, ita fovere & venerari, velut murum domus domini consuevere Ecclesiæ vertices & Romanæ fidei tenaces Catholici?

Per quid demum magis quam istud favebimus hæreticorum pertinaciæ contra sanctiones Ecclesiæ, dogmataque ab ea, aut ejus vertice Romano Pontifice proposita? quid namque ex ea sententia colligent, quam dudum sibi persuasam miseram servitutem Ecclesiæ Catholicæ ad consentiendum, imo jurandum in erroris, & abjurandum veram doctrinam, excitatam tantam Theologorum in Papæ scholis,

ignorantiam Augustinianæ doctrinæ, & Tyrannicam Pontificis potestatem in aver-
tendo fideles à fidei puritate? Et quis demum doctrinæ illiusmodi finis, nisi Hie-
rarchiam Ecclesiæ funditus evertere, & contumaciam in subditis fovere; dum sem-
per ambiguum remanet, an, quam præscribit Pontifex, doctrina sit Catholica, &
sola, quam permittit, sit hæresis aliqua, vel error? unde certam & inconcussam
censemus hanc maximam: Pontifex nunquam damnat Catholicam doctrinam, aut
Patrum vel Ecclesiæ traditionem.

COROLLARIUM.

29. **A**tque hinc facillè quivis conspicit adversas damnatis, in bullis contra Baium
& Iansenium, propositiones, etsi veræ nonnullæ essent, quod mox videbi-
mus, non esse tamen veritates Catholicas, multo minus doctrinæ Catholicæ bases
præcipuas, aut principia, quibus niteretur doctrina Ecclesiæ & Augustini de gra-
tia, sed potius assertiones quasdam exigui momenti, quæ sine fidei detrimento
topiri possint, & ob scandala ex iis orta *perpetuo* (ut habent bullæ) & *in perpetuum*
prudenter & providè interdicti. Et ex hoc ulterius vides reprehensione & acri ani-
madversione dignos esse, qui cum Ecclesiasticæ pacis detrimento, & magno fide-
lium scandalo eas denuò resuscitent; nec nisi vane & falso prætexere possint tales ze-
lum restaurandæ Catholicæ, vel Augustinianæ doctrinæ; quin potius spiritum in-
quietudinis, singularis & novitiæ amoris doctrinæ, & parum reverentiam ac sub-
ditum ad Ecclesiæ oracula animum prodere.

COROLLARIUM II.

Ex dictis etiam necesse est sanam esse doctrinam Theologorum illorum, qui te-
nent contradictoriam sententiam damnatis in bullis Pontificum; eum enim Pon-
tifex Catholicam doctrinam nunquam procribat, opposita ab eo proscriptæ non
opponitur doctrinæ Catholicæ; quæ autem Catholicæ doctrinæ non opponitur,
sana est; atque adeo necesse est doctorum illorum sanam esse doctrinam.

§. 8. *Imo nec damnare Pontifices propositiones absolute veras, sed omnes ab in pro-
scriptas esse falsas & à vero derivas.*

30. **S**ed neque in §. præcedenti dissertis sistamus in extollenda Pontificis auctori-
tate, imo vero nobilius aliquid de illo spiritus sancti organo sentiamus;
quamvis enim forte sufficiat ad securitatem Ecclesiæ ut nequeat Pontifex Catholi-
cam doctrinam proscribere, hocque propterea eum non posse certum iudicemus,
non de sunt tamen motiva ut & arbitremur certum ne veras quidem cum proscribe-
re, sed solas eas, quæ falsæ, aut veritatis sunt expertes. Ac imprimis doctrina dam-
nata à Pontifice non potest esse sana, alioqui esset immunis ab omni censura Theo-
logica, sicque non merito, sed immerito damnetur; quod valde derogat Ponti-
ficis auctoritati; veritas autem semper sana est, quamvis non semper & ubique sit
promenda, nec potest perpetuò velut doctrina non sana, & sub anathemate dese-
renda Catholicis damnari & aboleri, licet possit ad tempus propter emergentes hæ-
reses & suspicionem earum silentio premi; adeoque quicquid Pontifex perpetuò &
in

in perpetuum sic damnat, non est veritas, sed falsitas.

3. Alioqui posset utraque contradictoria esse male sana doctrina, & merito damnanda, sicque Pontifex utramque damnare etiam simul & semel; qui enim posset extremum verum, quis dubitet posse & falsum proscribere; hoc vero apparet absurdum, nec unquam factum, aut siendum credibile est à quoquam Pontifice. 30. quia idcirco non deberent propositiones omnes falsæ censi, quia quædā daminari videntur solum ut scandalosæ, seu ut in pias aures offensionem immittebant; hoc vero non impedit quominus falsæ sint, seu errores quidam etenim errores maxime scandalosi sunt, & in pias aures offensionem immittunt; qui sane sensus est Ecclesiæ in Concilio Constantien. sess. 8. & 15. damnantis Wicleffi & Hus articulos quosdam tanquam *scandalosos*, & *piarum aurium offensivos*, qui tamen omnes tandem pronunciantur errores: Leonis 10. in bulla contra Lutherum qui quidam similiter *scandalosos* appellat, *piarum aurium offensivos*, & *simplicium mentium seductivos*; & tamen omnes simul non semel vocat errores. Idem sapuit universitas Lovanien. in condemnatione articulorum aliquot ejusdem Lutheri, quos *scandalosos*, *multorum fidelium aures graviter offendisse*, & *simul vera doctrine adversos* pronunciat. & passim Pontifices in bullis scandalosæ & piarum aurium offensivæ declarantes propositiones, quas & hæreticas decernunt. Et hinc confirmatur, quod dicimus; quia quicquid hætenus absolute damnatum est, etiam si ut scandalosum, aut piarum aurium offensivum, invenitur simul error: ergo & de bullis quas intendimus contra Baium & Iansenium sentiendum similiter. Quod & ulterius suaderetur,

31. Quia vetitum est sententias quasdam prædicari, aut doceri propter scandalum, & offensionem fidelium, ut est sententia de conceptione D. virginis in peccato originali, & aliæ nonnullæ, quæ tamen damnatæ non censentur: ergo cum ulterius damnantur, censi debent errores aliqui, seu propositiones falsæ; alioquin sane si damnatæ censura dignæ dicantur inde præcisè, quod fidelibus accidentariè scandalo sint, & commotioni, non video quomodo illæ damnatæ, & censura dignæ non debeant dici; quod tamen nemo ausit affirmare. 5. damnantur propositiones istæ ad pacem, & tranquillitatem Ecclesiæ, & lites illas in judicio, & justitiam; ut decet Christi vicarium, terminandas: huic autem fini non convenit, sed planè adversatur veritatem assertam à bonis & Catholicis viris, imò Patribus, & Doctoribus Ecclesiæ (ut volunt) daminari, & falsitati in scholis docentium, & rostris prædicantium locum concedere. 6. damnantur à Pontificibus, speciatim Pio 5. propositiones, ut *novæ opiniones*, quibus religio Christiana consilabatur, Christi ne populus in alios atque alios errores defecet, penitus opprimatur, ut ait ipse Pius; & suadente fidei Catholice conservatione, ut Greg. 15. at qui veræ propositiones non sunt novæ opiniones quibus religio Christiana consilabatur, aut populus Christianus in errores inducitur, neque suadet veritatis damnationem fidei Catholice conservatio: ergo ex mente & fine Pontificum non erant condemnandæ. 7. propositiones damnantur à Pontificibus perpetuè; Pius enim 5. *perpetuam dictarum sententiarum abolitionem* petit. Urbanus 8. *ad perpetuam rei memoriam* damnavit, & ut damnatæ firmiter perpetuè observentur, voluit: non possent autem prudenter, nec deberent Pontifices perpetuè prohibere propter temporale, aut accidentarium aliquod scandalum, vel offensionem propositiones; cum possit earum deinde veritas innotescere, & scandalum, ac offensio illa cessare: signum ergo est quod sit scandalum perpetuè annexum propositionibus ex earum falsitate intrinseca descendens, siquæ falsæ sint, nullatenus veræ.

8. Si damnarentur propter scandalum, aut offensionem extrinsecam illam, damnatio non esset infallibilis; est enim questio facti an causant tale scandalum, qualis est an Petrus tale scandalum dederit, in qua fallibilis censetur Pontifex; est vero infallibilis in damnandis propositionibus: ergo ob intrinsecum ex errore earum descendens, non extrinsecum istud scandalum damnat. 9. Alias in errorem deduceret Pontifex Theologos, & per hos fideles passim, qui sibi persuadent doctrinas sic damnatas malas esse, & falsas; quod indignum est de Christi vicario, & Spiritus Sancti organo judicare. 10. Demum videtur Pontifex sensum suum ea de re abunde declarasse; nam Henrico Caleno ad Episcopatum Ruremunden. assumendo formulam abjurandæ Iansenianæ doctrinæ proposuit in qua inter reliqua hæc cautio continetur: *declaro me, detestari omnes hæreses, & quamlibet illarum; habereque & habiturum pro erroneis omnes propositiones, & opiniones iam damnatas, vel impostum damnandas in quocumque auctore. Speciatim vero in prefato libro Iansenij, cui nomen Augustinus*. En Pontifex damnatas, & damnandas pro erroneis, atque adeo falsis, habendas decernit. Quid igitur moramur, quin & hanc maximam statuamus? propositio quæcumque à Pontifice proscripta semper falsa est, & devius error; opposita autem semper vera, sana, & Catholica.

§. 9. *Premissis officere nihil Pontificem, aut Ecclesiam videri easdem propositiones nunc respuere, nunc amplecti, aut quasdam in Bulla P'q 5. propter acrimoniam, seu acerbitatem censuræ proferibi.*

32. **S**unt sane qui id sibi persuadere, aliquas videlicet propositiones modo ab Ecclesia reiecti, modo approbati: sed quomodo cum hoc stet firmitas Ecclesiasticorum dogmatum non facile conspicitur. Si lunaticæ isti mutationi subjecta est Ecclesiæ doctrina, & alternantibus vicibus nunc approbetur, nunc reprobetur, quid in ea firmum, & immobile; quid dignum ad hæsiōem tanta, qualem exiguntur habere fideles? falsum itaque est propositiones easdem modo approbati, modo reprobari, & damnari ab Ecclesia, aut Romano Pontifice, neque id vel apparenter demonstrant, quæ adducunt adversarii exempla; in quibus utique ad summum invenitur noluisse approbare, seu ab approbando abstinuisse priorem Pontificem, quod successor approbavit. Profecto prudentissime faciunt Pontifices negare subinde approbationem alicujus doctrinæ etiam veræ, quia vel proponitur à personis aliquibus suspectis, in quorum sensu falsa est, aut etiam si vera foret, non est illis concedenda ejus approbatio, ne per hoc momenti aliquid ad reliquas eorum malas doctrinas accedat, vel quia adhuc veritas rei non adeo illucescit, donec ulteriori discussione, & diligentiori examine inveniat. Quis vero facile videt longè differre, non approbari, seu approbationem differri, & perpetuò damnari, & sub anathemate prohiberi; istud aliquando, hoc nunquam invenietur accidisse propositionibus postea approbatis.

At demus damnari, & approbari rursus propositionem eandem, quod (si uspiam) contingere potest respiciente Pontifice ad diversos diversorum auctorum sensus, & quibus propositionem defumit ut si hæc e. c. *nostra voluntas est accedere ad fidem, seu credere*, damnaretur in sensu Semipelagianorum, & eadem approbaretur in sensu Catholicorum dimicantium contra Lutherum, & Calvinum: ac nuspiam invenit, vel invenietur damnatam in hoc vel illo sensu, hujus vel illius auctoris rursus

rursus approbati in sensu eodem : ne autem nobis libera tribueretur errandi, aut interpretandi facultas, damnatæ sunt propositiones in Bullis contra Baium, & Iansenium in sensu ab assertoribus intento, ac proinde frustra pro eorum restoratione cogitatur propositionem eandem nunc rejici, nunc approbati.

33. Ut partis alterius veritas percipiatur sciendum me per eam non velle omnes propositiones in bulla Pii 5. contentas notari propter solam doctrinam, & non potius propter solam censuram contrariæ sententiæ; quod tenet Suarez, Vasques, & alii, in quorum sententiam potius feror: sed hoc solum; omnes propositiones totaliter & completè sumptas, falsas esse seu simplices, seu hypotheticas. Explico me: propositio 22. sic habet: *imm Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Roman. 2. gentes quæ legem non habent, naturaliter quæ legi sunt, faciunt, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.* In hac propositione non dico damnatum esse, aut falsum intelligi locum illum apostoli de gentibus fidei gratiam non habentibus; imo verius existimo sic intelligendum, nec expresse asserit propositio non sic debere intelligi: sed dico falsum esse, & damnatum, cum Pelagio sentire sic intelligentem; hoc enim est, quod directè, & expresse asserit; sicque de 17. 29. aliisque similibus discurre potest. Etsi igitur contingere queat alteram propositionis partem, ut opponitur censuræ, veram esse, seu doctrinam, quam ea improbat, falsam; tamen verum non est censuram ei competere, seu pelagianum esse errorem. Vnde patet apprimè consonare hæc iis quæ ex Toleti testimonio refert Vasques, ut & ipsius, & aliorum contra Ripaldam sententiæ coherere. Demum notandum doctrinam istam perperam etiam ad propositiones, quæ nullam habent censuram, ut 16. 25. 27. & aliarum, quarum proinde doctrina damnata, & falsa censenda est, ac per consequens nullatenus potest sustineri.

Nec objectiones, aut sententias ejusmodi, quibus dicitur Pontificem idem nunc approbare, nunc reprobare, alio prospectare cordati viri cogitant, quam ut postliminò recipiantur, & scholis restituantur damnatæ Baii, & Iansenii assertiones; unde magnopere cavendæ, & viriliter repellendæ sunt, ne sucum simplicibus faciant,

COROLLARIUM.

Ex istis patet vanam esse eorum spem (potius præsumptionem, aut stultam credulitatem) qui credant adhuc mitigandas, aut scholis restituendas sententias à Romanis Pontificibus proscriptas: ut & Augustino injuriosos, eos qui sub pallio Augustinianæ auctoritatis vellent denuò easdem resuscitare.

§. 10. *Postulatur æquus Arbitr super hisce quorundam assertis.*

34. **E**Xpensis quæ pro auctoritate Pontificia adductæ sunt, & sufficienti, ut credimus, variorum, quibus osculari solet, modorum rejectione, non nostrum, sed æqui arbitri judicium esto quid de sequentibus sentiendum existimet. *Etsi ea bullæ esset sententia verendum existimarem, ne tandem revocetur antiqua illa controversia, an in causis fidei à Pontifice ad futurum Concilium provocare non liceat.* Rationes à promulgatione Bullæ, qua proscribitur Cornelii Iansenii Iprensis Episcopi Augustinus abstinendi pag. 22. *Credunt etiam, & intrepide asserunt ... in iis quæ facti sunt haud dubiè Pontificem decipi posse, & circumviri in vero quasdam propositiones à Pio 5. & Greg. 13. damnatas de-*
fensas

fundat Iansenius questionem esse facti. Ibidem pag. 22. Neque desunt qui Bullas Pontificias etiam in materia fidei, & doctrinae hinc suspensae possint existimare. Ibid. pag. 25. ipse (constitutiones Pii 5. & Greg. 13:) declarant expressa quasdam propositiones ibidem expressas in rigore & proprio sensu ab auctoribus intento sustineri posse. Ibid.

*" Alii addunt 4m. modum Ecclesiae infallibilitatis, quando solus Pontifex absque
 ,, consensu aut approbatione aliorum antistitum aliquid definit, sed quia illum non
 ,, admittunt gravissimi Pontifices, & Doctores, & contrarium fecerunt Patres
 ,, Concilii Basiliensis cum intactum ut dubium praeferimus hic solum asserentes
 ,, quae certa sunt. " Instruitor Tyronis Theologi pag. 24. ,, ubi quis invenit non
 ,, doctrinam clarè in Augustino fundatam, illam absolute potest tenere, & docere do-
 ,, respectu ad ullam Pontificis bullam. " Machar. Haverm. Thesi 8. de auct. SS.
 PP. ,, fidenter hoc assero, quia verè quæ libet multis Episcoporum, summiq; Ponti-
 ,, ficis decretis definiti carent propositiones esse in Iansenio nunquam ullam ab
 ,, eruditis hoc pacto fidem impetrabunt. " Paulus Irenæus disc. 6. cum ibid. præmisisset,
 ,, cum Augustino & Patribus sentire & loqui Iansenium: Augustini, & Patrum locu-
 ,, tiones sensum habere à damnato propositionum sensu diversum: non esse Iansen-
 ,, nii dogmata damnanda ut hæretica, cum solum cum Augustino loquatur: loca
 ,, Iansenii quæ arguuntur solum Augustini, aut aliorum Patrum gratiæ defensorum
 ,, locutionibus consistere: nullo modo sensum damnatum continere: eo sensu de-
 ,, bere accipi, qui toti Ecclesiae probetur, ,, aliaque ejusmodi. ,, Quædam ex propo-
 ,, sitionibus ibidem proscriptis in rigore sunt veræ, & ut ajunt Pontifices, non-
 ,, nullæ aliquo pacto sustineri possent in rigore, & proprio verborum sensu ab au-
 ,, thoribus intento. " Mac. Hav. Tyr. Tract. 2. c. 6. n. 64. ,, in vicissimo argu-
 ,, mento deduco Pontifices non proscriptisse illas propositiones, in sensu ab autho-
 ,, ribus intento: unde & adhuc asseveramus in bulla non esse ponendum comma
 ,, inter sustineri possent, & in rigore. Ita ut legi debeat quanquam nonnullæ aliquo
 ,, pacto sustineri possent in rigore, ac proprio verborum sensu ab auctoribus in-
 ,, tento. " Idem in defens. Tyr. c. 1. §. 3. *Sciendum est aliquas propositiones equivocas*
(æquivocæ erunt propositiones quæque imaginabiles, quibus utrique diversos sen-
sus tribuere queas, ut Iansenianis & Baijanis solet) modo ab Ecclesia reiecti, modo appro-
bati. Henricus Noris in vindiciis c. 3. §. 2. Quid ergo ad propositionem, quam proscriptis
Apostolica sedes? barro fateor. Sed quid ad doctrinam Augustini? Iansen. l. 3. de statu nat.
lap. x. c. 22. Quo enim illa futilium, & toties convulsarum de Pontificis Romani supra concil-
ium æcumenicum auctoritate, atque in fidei, & (quod vix sibi loquatur excipi) facti etiam qua-
stionibus decernendi infallibilitate assertionum farrago & rhapsodia. Instructio vindicata
pag. 3. Illius p. æsul spernens hoc uno argumento expugnandus erat, quo demonstratur non
in Catholica veritate, sed Augustini asserenda sententia cecidisse. ,, verum cum id confici posse
iure desisteretis, imaginarias aliquas propositiones procudi oportuit, quibus res pura pura facti
devolveretur ad questionem iuri. Ibid. pag. 31. Sunt farinae ejusdem & alia non pauca,
quæ quam asserit supra Pontificis auctoritati congruant, & quam æquanimiter à
*devotis Romanæ sedis Theologis tolerari debeant, judicet æquus arbiter.**

De Auctoritate SS. Patrum.

Et hanc etiam probè nosse non levis momenti res est in quacunque materia Theologica, ac præcipuè illa, quæ hodie sub controversiam venit.

Sectio Prima de Patrum Auctoritate in communi.

§. 1. *Quam superbe heretici Patres contemnunt, & quam impie eorum libros depravant.*

35. **Q** Vis Lutherù in colloquiis convivialibus ferat de Patribus Ecclesiæ fastuose occurrentem „videte quales de fide tenebræ sint in Patrum scriptis.” Et in assertione art. M. L. per bullam Leonis 10. damnatorum „quanti errores in omnium Patrum scriptis inventi sunt? quoties sibi ipsis pugnant? quoties invicem dissentiunt? quis est, qui non sæpius scripturas torserit? ... nemo ergo mihi opponat Papæ, aut sancti cuiusvis auctoritatem, nisi scripturis munitam.” Quid illa quæ in Patrum singulos evomit, commemorem? „Chrysostomum, inquit, nullo loco habeo, non est, nisi loquaculus. Basilii nil valet, totus est monachus, Apologia Philippi (Melancthonis) omnes Ecclesiæ Doctores exuperat, etiam Augustinum. Tertullianus inter Ecclesiæ Doctores merus est Carolistadius. Cyprianus martyr infirmus est Theologus. Hier. inter Ecclesiæ Doctores numerari non debet, nam fuit hæreticus &c.” In colloquiis convivialibus. Calvinus l. 2. inst. c. 1. n. 4. „Porro tametsi Græci præ aliis, atqui inter eos singulariter Chrysostomus, in extollenda humanæ voluntis facultate modum exceßerunt, veteres tamen omnes, excepto Augustino, sic in hære aut variant, aut vacillant, aut perplexè loquuntur ut certi fere nihil ex eorum scriptis referre liceat ... qui postea secuti sunt, sensum alii post alios, in deterius continuo delapsi sunt.” Ministri Calviniani vocant in scuto fidei dial. 6. 7. & 8. D. Hieronymum (teste Fevardentio l. 1. de Trinit. pag. 3.) *inconstantem furiosum, vapidum, mente captum; sacra scriptura everforem, &c.* „Nihil plus modesti sunt (inquit idem ibidem). in ejus familiarem, & amicum, Augustinum, quem Calvinus nuncupat Theologastrum, nugacissimas blaterantem, tem negas ... eius commentaria dicit esse profana, inepta, absurda, plusquam anilia deliramenta effusa fabularum insomnia, allegorias pueriles & frigidas, hominem in omni doctrina vanum & inconstantem.” Nec melius de eo sentit Melancthon quid antiquiores commemorare? omnes enim Hæretici (inquiunt Episcopi Helles ponti ad Leonem imperatorem pro Concilio Chalcedonen.) *Sanctus Synodos eorum malas sectas destruentes accusant. Sic enim Arriani & Eunomiani de trecentis decem & octo Nicæni Patribus agunt. Macedoniani vero de centum quinquaginta in Constantinopolitana urbe congregati. Nestoriani autem Ephesina Synodo, Eutychiani vero, & Apollinaristi sexcentis triginta Patribus Calcedonensium concilio adversantur, &c.* Sic passim hæretici proprium sensum Patrum expositionibus & sententiis præferebant. Et quid mirum, cum in eo consistat hæresis propriam sententiam contra communem Patrum, & Ecclesiæ sensum pettinaciter tueri? Quod indignè ferens S. Pacianus Episcopus Epi ad Sympronianum Novatianum scripsit, quid parva nobis de Apostolicis viris.

„ parva de primis Sacerdotibus, parva de B. Cypriano martyre atque Doctore cur-
 „ rit autoritas? An sapientiores illo sumus, & Spiritu carnis inflamur adversus
 „ eum? Quid totearum partium sacerdotes? quid tot annosi Episcopi? tot mar-
 „ tyres? tot confessores? Age, si illi Authores, idonei non fuerint, nos erimus? &
 „ nostram potius auctoritatem Patres sequebantur & emendanda Sanctorum cederet
 „ antiquitas, & jam putrescentia vitiiis tempora canos Apostolicæ antiquitatis era-
 „ dent? ” Vnde & Vincentius Lyrin. in præclaro illo opusculo adversus hæreses
 „ c. 42. „ Inveſti etiā sumus in Nestorii sceleratam præſumptionem, quod S. Scriptu-
 „ ram se primum, & solum intelligere, & omnes eos ignorasse jactaret, quicumque
 „ ante se magister munere præditi divina eloquia tractavissent, universos SS. Sa-
 „ cerdotes, universos confessores & martyres, totam postremò & nunc errare, &
 „ semper errasse asseveraret Ecclesiam, quæ ut ipsi videbatur, ignaros erroneosque
 „ Doctores & secuta esset, & sequeretur. „ Cum verò eos sibi adversantes time-
 „ rent, aut non auderent contemnere, scripta Patrum deprecabantur. „ Quædam (inquit
 „ Synodus coll. 8.) „ ex his, quæ Sancti Patres scripserunt, circumcidentes, quæ-
 „ dam verò falsa ex semetipsis componentes & confuentes, Scripturas, & paterna
 „ testimonia cortum pentes. ” (inquit Lat. sub Martino 1. Secret. 1.) unde Lucas
 „ Tudenſis Episcopus l. 2. contra Albigenſes c. 8. „ Sanctorum Patrum libris, ut ve-
 „ ram doctrinam corrumpant, & suadeant falsitatem, interfecerunt bona. Et c. 18.
 „ quidam etiam hæreticus, nomine Arnaldus, de confinibus Galliarum, Sanctorum
 „ Patrum Augustini, Hieronymi, Isidori, & Bernardi opuscula minora corrumpen-
 „ te, subtrahendo vera, & adiciendo falsa studuit. Frustra specialia hujus rei ex-
 „ emplo referam. Prostant ea non exiguo numero in actis antiquorum Conciliorum,
 „ ac etiam novissimis Tridentini. Cur vero hæretici id agant rationem dat citatus Tu-
 „ denſis l. 3. c. 13. „ ut miseri hæreticorum discipuli aspicientes libros, ita inveniant, ut
 „ hæretica calliditas asserit & laqueis errorum fortius alligantur.

S. 2. *Patrum tamen scriptis ad errores suos stabiliendos abutuntur, & de patri-
 „ nio, gloriantur, & cum suis erroribus favere eos putant, impensè laudant.*

37. **A**T vafri illi quantum alibi Patres extollunt cum suis eos erroribus favere
 „ existimant! „ Qui Spiritualem (inquit Martinus 1. in Conc. Lat. Secret. 3.)
 „ expugnant Ierusalem, id est, Catholicam Ecclesiam, imitantur eos qui terren-
 „ am expugnaverunt Ierusalem. Festinant & ipsi paternis abuti Doctrinis, sicut
 „ Rapaces Patria voce contra Iudæos abusus est... sunt enim foramina ipsæ San-
 „ ctorum Patrum de Christo traditiones. Conantur namque & in his foraminibus
 „ dolose se abscondere hæretici, ut putentur sanctissimi, & non scelerosi parvulis.
 „ Afferunt, & scribunt: ” (ut loquitur Synodus secret. 4.) „ hæc pietatis docu-
 „ menta tradiderunt nobis ab initio speculatores & ministri verbi, & sequentes
 „ discipuli, & successores eorum, id est, sanctæ & universales quinque Synodi ve-
 „ nerabilium Patrum, atque per hanc allocutionem simpliciores dolose subripien-
 „ tes persuadent malum ut bonum complecti per Patrum, & Synodorum suavem
 „ nominis appellationem. ” Hinc Eutyches in sua confessione fidei actione 1.
 „ Chalcedonenſis non nisi „ Sanctos Patres in Nicæa, & postea in Epheso congre-
 „ gatos ” se, nec semel, protestatur sequi. Et hæresi Eutychiana infectus Eustathius
 „ Episcopus „ transiens in medium ” Concilij, „ & gestans librum, dixit: si male
 „ dixi,

dixi, ecce codex liber Cyrilli anathematizetur, & anathematizer," ibid. Nec minus confidenter loquebatur primus Achilles hæreses ejusdem: *Ego autem testimonia habeo SS. Patrum Athanasii, Gregorij, Cyrilli in multis locis, quia non oportet dicere post adunationem duas naturas, sed unam naturam Dei verbi incarnati. Ego cum Patribus dicior, ego defendo Patrum dogmata. Non transgredior in aliquo, & hæc testimonia non simpliciter neque transitorie, sed in libris habeo.* Vnde Isidorus l. 3. de summo bono c. 12. plerumque sub nomine Catholicorum Doctorem heretici sua dicta conscribunt, ut indubitanter lecta credantur. Ambrosium (inquit Aug. contra duas Epistolas Pelagianorum ad nonifacium l. 4. c. 11.) Pelagium ita laudavit, ut ne ab inimico quidem in eius libro, quod reprehenderetur, diceret inveniri. Et tamen verbum hominis Dei, quem tanto præconio ipse laudavit, Pelagius commendavit. l. 2. contra Pel. & Cel c. 41. Veram proinde præmisit ibidem Augustinus rationem cur laudavit l. 1. c. 43. dicens: quem propterea sic iste commendat, quia videtur in quodam loco librorum eius eo teste uti. Ita sane est, Augustinus ratio præcipua novatoribus istis Patres, quos alioqui facile contemnunt, laudandi est, quia eos putant suis favere erroribus. Id sane Lutheri discipulum Melancthonem movit, ut scriberet: In hac Schola Wittembergensi præcipuè gratam Augustini mentionem esse decet, in qua Aug. quasi renatus est. Hinc Ministri Calviniani apud Fевardentium supra. Patres scripturæ sanctæ interpretes fidelissimos, Apostolica fidei, ac doctrina testes locupletissimos, & nostrarum controversiarum iudices idoneos constituit. Inde in colloquio Malbrunensi præcipui Calvinianæ sectæ Ministri, magno consensu iuraverunt sese admissuros Patres illos veluti Iudices & Arbitros omnium. Vnde Calvinus veteris doctrinæ restaurationem suspirans scripsit: statuet tibi ob oculos veterem illam Ecclesiæ faciem, qualem Chrysostomi, aut Basilij ætate apud Græcos, Cypriani, Ambrosii, Augustini sæculo apud Latinos existisse ipsorum monumenta fidem faciunt. Id ipsum passim sectariis effecit Patrum suffragiis pro sua novitate toties gloriaris; id adduxit, ut eos pro suis erroribus promiscuè allegent, nec sine elogiis, ut puram antiquorum doctrinam deprædicent; Ecclesiæ vero præsentis fidem à Theologastis obcuratam, & depravatam conquærantur.

COROLLARIUM.

38. Ex hisce docemur non mox cuivis fidendum Patrum venerationem præ se ferenti, jactanti sese Patrum dogmata sequi, nihilque nisi primitivæ Ecclesiæ doctrinam restitueret; cum ea arte versuti fallant Hæretici. Aliundè ergo satis constet, oportet, non propter particularium opinionum apparem in iis Parrociniū eos id facere, sed ob Christianam humilitatem suum sensum magnis illis Ecclesiæ luminibus subijciendo & propter tantam virorum ab Ecclesiā commendatorum venerationem in quibus non minus vitæ integritas, quam doctrinæ puritas suspicienda venit. Vnde si aliundè deprehendatur eorum doctrinæ non satis cohærere cum Ecclesiæ decretis, aut Pontificum Bullis, sed accedere potius ad proscriptos hæreticorum errores; videndum ne ut falsa Hæreticorum paradoxa, sic & subdola, qualem illi ad illaqueandos simplices, Patrum venerationem imitentur.

§. 3. In magno honoris, & auctoritatis fastigio apud Ecclesiā Christi semper existisse Sanctos Patres.

39. Non sic Catholica Ecclesia Patres nunc laudare, nunc cårpere pro libitu, sed constantem & uniformem iis venerationem semper exhibere consuevit.

vit. *Vt rectum*, inquit *oecumenicū 8.um Conc. aē. 10. can. 1. Regiam* divina in-
 stituta *niam sine erroris offensa teneamus* Sanctorum Patrum decreta *veluti inextincta quaedam*
semperque lucentes faces sequenda sunt. he aē. 1. *Prima salus est orthodoxae Religionis decreta*
observare, atque a Patrum institutis nullatenus declinare. Gelasius etiam Papa cum 70. Episcopis approbavit, & custodienda & recipienda decrevit, ac mandavit opuscula
 Beatorum Cypriani, Gregorii utriusq; , Basilij, Athanasij, Cyrilli, Chrysostomi, Hilarij,
 Augustini, & Hieronymi, Prosperi, & omnium orthodoxorum Patrum, &c. In 5. etiam Synodo collat. 4. sic scribitur: *super hac sequimur per omnia & sanctos Patres, & Doctores*
Ecclesiae Athanasium, Hilarium, Basilium, Gregorium Theologum, & Gregorium Nyssenum, Ambrosium, Augustinum, Theophilum, Ioannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proclum, & suscipimus omnia quae ab eis pro recta fide, & in condemnationem Haereticorum
exposita sunt. Suscipimus autem & alios sanctos & Orthodoxos Patres, qui in 5. Dei Ecclesia rectam fidem irreprehensibiliter usque ad finem praeclaraverunt. Adiectis autem hisce Synodi hujus verbis in Lat. sub Martino I Secret. 5. subiicitur: *manifestatur nobis ex his, quae relecta sunt, siue definita s. quinto Concilio condemnatum esse, & alienum sanctae Dei Ecclesiae unumquemque qui non susceperit verbo et mente omnes sanctas Synodos, & reverendibiles Patres, cunctaque, quae ab eis pro Orthodoxa fide exposita sunt in destructionem omnium haesum.* Et saepe alias approbavit, & commendavit fidelibus Ecclesia nunc omnium in communi, nunc hujus vel illius in particulari scripta. Non immerito ergo Cyrillus relictus aē. 1. Chalcedon. Sanctorum PP. libros legentes magni eos momenti habere audiamus. Et Collat. 4. in 5. Synodo: *sequemur SS. Patrum confessiones, & dogmata recte & indeclinabiliter discutiendo quae ab eis dicta sunt.* Ecclesia item Lugdunen. de tenenda scripturae veritate c. 9. de contemptu, inquit, & abiectioe Beatissimorum atque Illustrissimorum Patrum, qui a multo nimis insolenter, & irreligiose conculeantur: quid nobis aliud sentiendum, nisi ut contra hac magis audiamus, & observemus quid scriptura de eisdem sanctis Patribus precipit, dicens: *interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi: maiores tuos & dicens tibi: ne incurramus in illud, quod per Salomonem dicitur: malum est homini deterere sanctos, & post vota retractare summissa: parentibus spiritualibus, quorum fide & doctrina in Christo generati, & regeneratissimi inobedientes, & contemptores Scripturae, quae dicit: audi fili mi disciplinam Patris tui.* Concilium etiam Valentin. 3. ait: *Indubitanter autem Doctoribus pie & recte tractantibus verbum veritatis, ipsiq; s. Scriptura lucidissimi expositores, id est, Cypriano, Hilario, Ambrosio, Hieronymo, Augustino, ceterisq; in catholica pietate quiescentibus reverenter audiamus, & obtemperanter intellectum submitimus, & pro viribus quae ad salutem nostram scripserunt, amplectimur.* Prolixior sum, si Patrum singulorum encomia congeram; si laudes eorum in Catholicorum ore, & calamo frequentissimas congregem. Quanto eos honore suspiciat, quanta veneratione suscipiat, demonstrat in effecta ipso abunde Catholica Ecclesia. Quae Concilia non in eorum traditionem maxime oculos intenderunt? quo ad sopiendas exciri solitas de novo controversias, nisi ad eorum monumenta recurrat? quid ad disciplinam ecclesiasticam restituendam, & fidem ac mores dirigendos, nisi eorum sensa sollicitè requirit? nec immerito, ut praeclare scripsit Lucas Tudenis Episcopus l. 2. adversus Albigenium errores (conscripto, ut c. 11. habetur, quinquennio post mortem S. Francisci.) c. 7. " Patres nobis caelestia luminaria splendore sanctorum doctorum, nam via caelestis patriae illustratur, ut ambulent in lucem Christicolae, ne in tenebris errorum offendant. Inter quos gloriosissimi Greg. Aug. Hier. & Ild., quasi luciferi inter sidera supernae sapientiae lumine decorantur. Organum Spiritus

„tus sancti Greg. morali, ac præclara sanctorum Scripturarum declaratione præ-
 „minet summus. Malleus Hæreticorum fortissimus Aug. acutissimis sententiis veri-
 „tatis fulget præcipuus; Ecclesiæ splendor Hier. lucida & verissima translatione
 „novi & veteris testamenti præfulget. Clarissimus Philosophus Catholicorum Iste-
 „dorus tam Etymologiis, quam rerum naturis discernendis, scientiarum & lin-
 „guarum varietate inter Doctores obtinet principatum. Tantam D.N. Iesus Chri-
 „stus horum unicuique diversitate gratiarum in unitate Fidei contulit excellentiâ,
 „ut rectè de quocunque illorum cælesti tripudio cantet Ecclesia: non est inventus
 „similis illi. Quid de sanctissimo dicam Ambr., qui omnium charismatum donis ita
 „refulsit, ut plenus gratiâ, sapientiâ, & fortitudine à Christi fidelibus meritò præ-
 „dicetur. Gloriosissimos etiam Doctores Hilarium, Leandrum, Fulgent., Ioan-
 „nem, & beatiss. Bern. S. Ecclesia veneratur, quorum fulget doctrinis & patroci-
 „niis adjuvatur. Sunt & alii plures Doctores sancti fulgentes sicut Sol in Ecclesia
 „Christi, sanctorum Doctorum præcedentium gressu innarrabili sequentes vesti-
 „gia, Fidem Catholicam verbo & opere prædicantes, sanctissimæ Rom. Eccle-
 „siæ, summo Pontifici illibatam obedientiam præstantes, SS. Scripturarum elu-
 „cidantes obscura. Superstitiones & hæreses veteris & novi Testamenti gladiis
 „virtutibus persequentes, qui tanto ab hæreticis, & superstitiosis Catholicis, qui
 „novitatibus semper gaudent, habentur exosi, quanto per eos suam cernunt per-
 „sequi & detegi pravitatem. Et nos ad hæc quid adjiciemus, nisi ut concludamus
 „eum Vincentio Lyrin. c. 43. *necesse profecto est cum omnibus dantesque Catholicis, qui sese Ec-
 „clesiæ matris legitimos filios probare student, ut Sancta Sanctorum fidei inhæcant, adglut-
 „mentis, immoriantur.*

§. 4. *Nihil isti Patrum venerationi decedera quod eos in sui erroris Patrocinium ad-
 vocent Hæretici: imo vero in ipso illo eximium eorum conficci splendorem.*

40. **C**Vrare debet sollicitè Catholicus ne dum Hæreticos conspicit Patrum patro-
 cinio gloriari, & ad suos errores stabiliendos abuti, horrorem quandam in
 Patres, aut minorem inde eorum venerationem concipiat: imo Patres nostros vel
 ipsis inimicis iudiciis venerandos, & ipsi amplius veneremur, & si quid in ip-
 sis durius occurrat, quod Ecclesiæ Decretis in novatores non adeo congruat, non
 mox proterve respuendum, & erroris accusandum est, quod vel isto unico abunde
 confici argumento: Hæretici, & præcipue moderni, Scripturas sacras venerari, &
 adorare se præ omnibus profitentur; & adeo, ut ex illis etiam solis errores suos pro-
 bare sese jactent. *Scriptura* (ut scripsit Lyrin. common. c. 35) *utuntur plane, & re-
 verenter quidem: nam videas eos volare per singula quæque Sancta legis volumina, per Moysi,
 per Regum libros, per Psalmos, per Apostolos, per Evangelia, per Prophetas. Sive enim apud
 suos, sive alienos: sive privatim, sive publice: sive in sermonibus, sive in libris: sive in convivio,
 sive plateis nil inquam penè de suo proferunt, quod non etiam scriptura verbis adumbrare conen-
 tur.* Hincine vero quisquam meritò in Sacro Sanctas scripturas horrorem concipiat,
 minoremve iis venerationem exhibeat? nemo isthuc rectè. Neque ergo Pa-
 tribus in pari per omnia causa detrahatur reverentiæ & honoris vel minimum. Et
 sane eximiam Patrum excellentiam ostendit potius illa Hæreticorum impostura; pesti-
 ferum hominibus innatum, & impostotibus apprimè usitatum, suarum novitarum.

& inventionum præcellentes quosque statuere Auctores, cujus crebra vel in gentilibus occurrunt exempla. *Lycurgus*, inquit Aug. l. 2. de Civit. c. 10. *Lacedæmonij* leges ex *Apollini* auctoritate se instituisse confinxit. Numa Pompilius ut leges Romanis conderet, aliqua cum auctoritate simulavit cum Dea Egeria nocturnos se habere congressus. Erat quædam spelunca peropaca in monte Ariano unde rivus perenni fonte manabat. Huc remotis arbitris se inferre consueverat, ut mentiri possit monitu Deæ conjugis ea facta populo serradere, quæ acceptissima diis essent. Videlicet astringam Minoris voluit imitari, qui se in aatrum Iovis recondebatur, & ibi diu moratus leges sibi tanquam à Iove traditas offerebat; ut homines ad parendum non modo imperio, sed etiam religione constringeret. *Lactant.* l. 2. div. inst. c. 12. Solebantque passim Gentiles suis Idolis adscribere siquid raræ virtutis, aut majori gloria dignum factum fuisset; ut & modo Deo vero tribuunt Christiani. Hac itaqueratione Sæctarii hæreticas suas adinventiones, quas in summo habent pretio, & populis instillare super omnia satagunt, Patribus tribuunt, ut homines non solo suo imperio, sed etiam Patrum religione constringant, & in errores præcipitent; ut pro suis magnis magnos, eximii eximios habeant Auctores; ut nos hinc aliud dicere non habeamus quam, Patres magnos & eximios, quales revera sunt, esse, & ubique censer, etiam apud hostes eorum.

COROLLARIUM.

Hinc sedulo admonendus Catholicus ne, dum hæresis quæpiam emergit Patris unius, aut plurium nomen præferens, aut Patrocinium fastuosè jactitans, in Patres ipsos commoveatur aut indignum quidpiam effutiat. Et nequaquam ex eorum numero sit quos sæpe laudatus Tudentis gravius corripuit, irascribens l. 2. c. 8. tanta est arrogantium quorundam Doctorum proterva loquacitas, ut in suis doctrinis nonnunquam verbis Sanctorum Patrum detrahendo voce blasphemiz dicant; male dixit, Augustinus, male sensit Gregorius, & sic de cæteris, cum alii, quid inveniant in eorum libris quod fortassis non intelligunt aut vitio scriptoris, vel certe Hæreticorum astutia, existit depravatum.

§. 5. *Quam firmum ad dogma aliquod stabiliendum præbeat Patrum auctoritas fundamentum.*

41. **N**on est hic necesse multum sudoris impendere consentientibus præsertim illis, (ut ex Peregrino Ierosolymitano in Prologo n. 13. colligo) qui alioqui in communis Scholæ placita ægre conveniunt, in ista, quæ ea de re Melchior Canus l. 7. de locis scriptum reliquit. Vel ergo Patres in materia naturalium facultatem versantur, & rei cognitio à peritia dialectica, physica, Mathematica &c. dependet; & hic statuendum tantum valere auctoritatem eorum, quantum ratio persuaserit: etenim Patres vel philosophiz studium penitus abjecerunt, vel adeo leviter attigerunt, ut supposuerint potius in quibus suo intento congruebant Philosophorum asserta, quam data opera disseruerint. Quod tamen cum hac exceptione intelligendum existimo, nisi de Patre aliquo constet excellenti ingenio, & rationis perspicacia speciali (quod de Augustino constat) viguisse, ut merito suam ei rationem quique subijciat. Quod si Sanctorum PP. auctoritas ad res fidei, vel

morum referatur, sique unanimis eorum consensus, firma est, & infallibilis. Quod abunde convincitur ex Conciliorum, & Pontificum praxi Hæreticos rejicientium, & damnantium passim, præcipue ex eo, quod contra Patrum traditionem, fidem, sensum, interpretationem sentirent, aut docerent. Vnde novissimè Trid. Synodus ad coercenda petulantia ingenia decernit, ut nemo suæ prudentiæ innixus in rebus fidei, & morum ... contra unanimem consensum Patrum ipsam S. Scripturam interpretari audeat. Id ipsum supra ex Synodorum, & Patrum monumentis, pro horum auctoritate confirmanda, adducta stabilium. Adde, si Patres in unum consentientes errori obnoxios statueris, Ecclesiæ, quæ ab illis magistris optimis docetur, & regitur, procedere te infallibilitatem, & in veritate firmitatem. Et si solum id esset fundamenti, quis sibi in animum inducere possit Sanctissimos illos, non verbi Dei auditores tantum, sed & factores præcipue, ac diligentissimos veritatis & voluntatis ejus sectatores à Spiritu ejus desertos, & in perniciosos errores labi permisos esse? Id sane Christi promissis, id Spiritus Sancti effatis haudquaquam consonat. Demum nisi Patres infallibiles traditionis testes habeamus, quos securus inveniemus? qui Patrum Universitati repugnat, quomodo credi potest, paucorum in Concilio sensui cessurus? nec est cur pluribus probem Catholicorum libris dudum impressam veritatem. Assertionem porro intelligendam existimo, non quod omnium omnino necessarius sit consensus expressus, sed sufficere censeo plurium pluribus & diversis temporibus, præsertim eorum, qui de re ipsa ex professo tractaverunt, non contradicentibus aliis. Pensandum etiam an Patres rem ipsam ut fidei, & certam; an vero ut probabilem, aut verisimilem proponant, seu disputativè, non assertivè procedant. Etenim consensus eorum in rem ut probabilem non sufficit ut fidei infallibilis eam statuamus. Consensus porro ille in præcipuis fidei controversiis observari diligentius debet, non minutionibus quibusque S. Scripturæ quæstionibus, aut interpretationibus, quod Vincent. Lyrin. spectare videtur, cum scribit c. 30. common. „ quæ tamen antiqua Sanctorum Patrum consensio non in omnibus divinx legis quæstionibus, sed solum certe præcipue in fidei regula magno nobis, studio investiganda est, & sequenda. „ Tertia in materia hac assertio debet esse: unius alteriusve Patris, qualiscunque demum sit ille, quin etiam plurium dissentientibus aliis, ac subinde uno solo magni nominis, nequaquam certum, sed solum probabile, præbet fundamentum concludendi in rebus fidei, vel morum. Nam si unus est, errare potest, utpote (extra Scriptores Canonicos) humano Spiritu locutus neque soli cœpiat, quam Petro, ejusque successori infallibilitatem concessam legimus. Et hæc illi, si ulla, approbatio Ecclesiæ securam faceret, quod tamen verum non esse Sect. 3. fusius deducetur: cum vero plures sibi mutuo adversantur, mutuo etiam eliditur auctoritas, & certitudo doctrinæ, quatenus ex horum auctoritate præcisè procedit. Quod addo, quia res aliunde constare potest certo, si c. c. accesserit definitio Ecclesiæ ut in Patrum nonnullis accidit dissidiis, è quibus forte est quæstio ista: corporeine sint angeli, an Spirituales, anima ex eraduce sit an propriè creetur, &c. Quod verò etiam unus Patris, sed tamen Eximii, oppositio efficere possit, ut liberè à reliquorum sensu possit recedi sine hæreseos nota, aut fidei catholicæ detrimento, conspici videtur in Augustini sententia de instantanea rerum productione & distinctione dierum in cognitionibus angelicis; quæ adhuc probabilis censetur, quamvis in oppositam cant Patres reliqui.

Debet tamen Pater ille, ut expressi, è præcipuis esse; neq; enim arbitratur ex obscurioribus quemlibet efficere posse, ne, quod constanter de fide tradunt reliqui, de fide necessariò non sit tenendum. Vtramque hanc assertionem inculcare voluit Lyrin. c. 39. common. dicens *Patribus hac lege credendum est, ut quidquid vel omnes, vel plures uno eodemq; sensu manifestè, frequenter, perseveranter velut quodam consensiente sibi Magistrorum Concilio, accipiendo, tenendo, tradendo firmavit, id pro indubitato, certo, ratòq; habeatur. Quidquid vero, quamvis ille Sanctus & Doctus, quamvis Episcopus, quamvis Confessor & Martyr, præter omnes, aut etiam contra omnes senserit, id inter proprias, & occultas, & privatas opinunculas à communis, publicæ, & generalis sententiæ auctoritate secretum sit.*

COROLLARIUM I.

42. Hinc in fidei dogmatibus (& dico fidei, quia aliud est de iis, quæ in partem utramlibet circa offensionem, aut fidei detrimentum probabiliter disputari possunt) non rectè sibi mutuo committuntur Patres, aut pars una erroris accusatur, ut exaltetur, aut honoretur altera; multominus universi damnandi, ut Pater unus quamlibet Doctus, quamlibet Eximius, effeceretur, de quo amplius §. 8. Ratio potè est, quia eorum auctoritas sic divisa, ut omne regnum in se divisum ad desolationem vergit, infirma redditur, & incerta, cum auferatur constans & unanimis eorum sensus, è quo solo firmiter concludi potuit ex dictis.

COROLLARIUM II.

Patet pariter inde, cum de fide ventilatur; aut de novo excitur quaestio, ineptè recurri ad Patrem aliquem unum, quantumcunque præcellentem, non tantum contemptis, quod grande credimus piaculum, sed etiam præteritis aliis: imò recursum talem antiam præbere suspicandi non catholicam, id est, communem Patrum doctrinam, sed privatam opinionem cudere ejusmodi.

§. 6. Unde ea Patrum auctoritas ortum habeat? Neque est illa in omnibus equalis, Et quomodo eam entres nuper adiuvenda quaestio facti de sensu Auctoris.

43. Non descendit ea Patrum auctoritas, in Ecclesia summa, ex præcellenti eorum ingenio, aut intellectus majori perspicacia. Præterquam enim quod in ipsorum nonnullis nil ea in re fortè excellentius jactari queat, fuerunt & istius participes tam Gentiles, quam Christiani Doctores, quibus in fidei dogmatibus auctoritatis parum, erroris multum tributum est; utpote Aristoteles, Plato, Democritus, Origenes, aliq; plurimi. Neque pari ratione fuit industria, & improbus labor in vera sapientia investiganda, quia & hic erroneis, & probasi Doctoribus communis extitit. Sed nec vitæ sanctitas, cum qua ut peccasse, sic & errasse compatiatur ejus & non pauca prostant exempla. Vndenam ergo tandem? ex Ecclesiæ, aut Pontificum approbatione. Hæc ratio & causa est, unde eximiam illam derivant Patres auctoritatem. Quos hæc acceptavit, & quatenus idonei sunt sacræ traditionis testes, quos rejecit frustra ad dogmata catholica comprobanda adhibes. Adeo ut hic, mutua quædam interveniat causalitas, dum Patres Ecclesiæ doctrinam, Patrum doctrinam Ecclesia comprobât. Cæterum hinc obiter vides cardinem uni-

versæ certitudinis nostræ in fidei rebus in Ecclesiæ, ac Pontificis autoritate agi, quam qui in dubium verrat, unde fidei suæ certitudinem accersat, non facile inveniet. Habet verò Patrum ita autoritas gradus nonnihil differentes; quidam eatenus approbari censeri possunt, quatenus in fidelium manibus versantur sine perniciosi erroris, aut hæresis suspicione; alii expressè approbantur & commendantur ab Ecclesiâ, ut vidimus supra; alii specialibus encomiis præ aliis exolluntur, ut nunc Augustinus, nunc Hieronymus, nunc alii; etenim, ut stella stellam, ita Pater Patrem claritate & excellentia doctrinæ exuperat; habetque luminaria magna mysticum Ecclesiæ firmamentum, quibus si minores stellas comparaveris, offuscantur. Accedit & id honoris nonnullorum Patrum dogmatibus, ut in Ecclesiasticis Canones referantur, sicut pluribus Augustini sententiis, contra Pelagianos assertis, contigit. Est etiam major huius, quam illius Patris, respectivè ad certam materiam, auctoritas. Sic, si de Scripturæ versione agitur quæstio, audiendus est præ reliquis Hieronymus; si de gratiæ necessitate, Augustinus; Athanasius & Hilarius de Trinitate; & sic de aliis: cuius ratio est, quod ipsi materiam illam diligentius, & accuratius pertractaverint, & verisimile sit illis pro Dei Ecclesiâ decertantibus specialius altitasse spiritum veritatis.

Frustrâ tamen Patrum auctoritatem inculcamus, si placeat novellum adinventum quæstionis facti de sensu ab Authore intento pervicacius tueri. In ea enim sententia, an Augustini v. g. vel cuiusquam alterius liber contineat propositiones hæreticas, aut catholicas, sensum hæreticum, vel catholicum, quæstio est facta; in qua fallibilis sit, & (subinde fallatur Ecclesiæ & Pontifici sive ergo approbet, sive reprober fallere potest, & falli, sicque, nullâ infallibilitate scripto, quod approbat, tribuit. Confirmatur, non potest Ecclesiâ, aut Pontifex Augustini & c. infallibiliter doctrinam approbare ut catholicam aut Cassiani, Fausti Rhegionensis, &c. reprobare, ut hæreticam, nisi infallibiliter discernere possit in libris Augustini contineri doctrinam, vel propositiones catholicas, aut hæreticas, ut per se patet; hoc autem quomodo potest discernere Pontifex contineri in libris Augustini Hipponensis, qui non potuit in libris Iprensis? oportet itaque ad inventionem illam quæstionis facti vanam, & fictitiam esse, aut labefactari Patrum auctoritatem. Procul verò esto, ut hoc patiamur: ac proinde procul ut admittamus istam. Et quidem occulto isto cuniculo subruunt suam auctoritatem debent Iansenii discipulis Patres. Sed longè apertius Iansenio ipsi non occultè, sed manifestè eam concuti acceptum re, ferre habent, quod exhibeat.

§. 7. *Patrum Augustino anteriorum elevat, & pro nihilo habet Iansenius auctoritatem quod non rectè factum in viciis fundamentis, & ipso Augustino ostenditur.*

44. Sic scribit Iansenius tom. 1. l. 7. c. 4. " Quid mirum, si præcedentibus, nonnullis Patribus, maxime Græcis, qui studiosissimè Origenis, Pelagianorum Antesignani lucubrations triverant, aliquid ex pulvere subtilissimi, illius erroris (Semipelagianis) adhæxisset? ... occurrit inter primos D. Hieronimus, qui sententiam illam (Semipelagianam) ita clarè disertèque profitetur, ut non videam quo pacto excusari possit. Fel. 7, c. 17. Primum, quod Massiliensis in Augustini doctrina perturbavit, novitas fuit; & ab antiquorum sensu dissonantia. " Et infra: " quæ quidem Massiliensium quærimonia quanta veritate

nitatur ex his utcumque estimari potest, quæ de Originis Epistolam ad Romanos nos commentantis, adeoque ipsius Augustini sententia... diximus; utraque quippe, quantum ad hunc articulum perfectè Semipelagiana fuit; ut non mirum sit alios inferioris notæ, & perspicaciæ Scriptores inter utramque ætatem in eundem scopulum impegisse." Et tom. 3. l. 3. c. 10. ait, Quod pro recentiorum interpretatione nonnulli veteres proferantur, non multum ei conciliat auctoritatis. Quid enim juvat quod istum sensum Chrysostomus, Oecumenius, Theophilactus, aliiq; Græci secuti esse, dicantur, &c." Docet ergo Iansenius Patres anteriores Augustino, præsertim Græcos, tradidisse Semipelagianorum errorem, & novam fuisse, & fideles veritate nixos cum novam conquesti sunt Augustini doctrinam, aliter enim docere videbantur quotquot Augustini ætatem antecesserunt unanimi fere consensione. l. 7. c. 17. Et si parum ut Semipelagianos fuisse, erant & Pelagiani, cum iuxta ipsum tom. 2. l. proem. c. 16. à Pelagiano nemo Semipelagianus reipsa, sed solo nomine differat.

At verò nos hic nequaquam intelligimus, quomodo similibus assertis, non solum Patrum, sed & Ecclesiæ doctrina, non labefacteretur, nam præterquam quod in non levem adducantur contemptum eximta illa Ecclesiæ luminaria, quæ sanctitate & doctrina Dei Ecclesiam illustrarunt, dum statuuntur hæresum præcosores, & hæreticorum Patroni, ut non immerito videamur hic Iansenio suisq; occinere, quod olim aliquibus Ecclesia Lugdunensis: est nimis mirabile, imò horribile quomodo, ut suis adinventionibus & ineptis credatur, exigens, cum ipsi Beatissimi Patres, & illustrissimi Doctores Ecclesiæ abiecerint. Ad huc sequitur Pelagianos & Semipelagianos non commendandos, sed summopere commendandos fuisse; utpote qui doctrinam sibi à Patribus traditam contra novitiam aliquam, seu de novo emergentem mordicus defendebant, si quidem mos iste (ait Lyrin. c. 9.) in Ecclesia semper viguit, ut quo quisque foret religiosior, eo promptius novellis adinventionibus contraret. Ex altera vero parte sequitur Augustinum novellam, & hætenus in Ecclesia fere inauditam doctrinam suscitasse industria propria, & contra traditionem Patrum priorem; quam sane (si verè scripsit Lyrin, c. 9. nihil aliud rationem pietatis admittore nisi ut omnia qua fide à Patribus suscepta forent, eadem fide filij consignarentur, nosq; religionem non, qua vellemus ducere, sed potius, quæ illa duceret, sequi oportere & idq; esse proprium Christianæ modestiæ & parvitatæ, non sua posteris tradere, sed à maioribus accepta servare,) non suscipere, sed rejicere, & suspectam habere debuit Ecclesia. Quo quid magis in Semipelagianorum favorem vergat, quid magis suspectum reddat Augustinum, quid magis Patres in contemptum adducat, inspicit cordatus lector. Hæc itaque opinio nobis videtur novellis hæreticorum adinventis grassandi liberam pandere viam, catholicorum in eos arma obtundere, & Ecclesiam præcipuis, quibus ab hæresi protegitur, spoliare propugnaculis. Quod ut magis dilucide ob oculos ponamus, considerandum præcipuum Ecclesiæ principium, quo hæreses detegit, & dejicit esse eorum novitatem; præcipuum, quo sua dogmata stabiliat, eorum antiquitatem, & in prædecessorum consensionem (ut Triade 2. Thesi 3. fusius adhuc conspicietur.) Jam vero, si dederimus, ut velle videtur Iansenius unanimem penè consensionem quotquot Augustini ætatem antecesserunt, conspirasse in doctrinam Semipelagianorum, fuisseq; illam antiquam; Augustini verò novam, adeo quod Augustinus ipse ex proprio errore, non potius, nisi Deo revelante extrinseci, ut l. 7. c. 14. Iansenius, ineptè novatoribus objicitur novitas; ineptè contra eos Patrum unanimis consensus adducitur.

ducitur; ineptè ad horum sensum exquirendum pro stabillendo fidel dogmate recurrit Ecclesià: quo vides hæreticis latam aperiri viam, Patrum auctoritatem penitus deijci, & improbari Ecclesiæ praxim & sensum ad Patres recurrentis. Confirmatur, quia ista si permittamus, nulla erit traditionis in Ecclesià firmitas, nulla ipsius Ecclesiæ infallibilitas, eritque justissima provocatio ad solum verbum Dei; hoc vero, quid gravior hæreticis, quid Catholicis perniciosius? sequela tamen patet, quia juxta adversam sententiam tradunt Patres *unanimes fere consensione* Ecclesiæ doctrinam falsam, & erroneam, hæcque illam conservat, nec alia in ea docetur annis circiter 200. ab Origine videlicet usque ad Augustinum; sicque traditio, quæ in Ecclesià est, error est, & hæresis; ipsaque eam retinens, aut conservans (conservat vero cum per eius Doctores docetur, scribitur, prædicatur; neque enim Ecclesià est corpus quoddam abstractum, aut tertia entitas distincta à membris, qui sunt Doctores, Pastores, Ipsique subditi fideles; aut traditio ejus conservatur in loculo, aut theca imaginaria; sed in libris scriptis, sermonibus, aut prædicatione Pastorum, & Doctorum ejus) Ecclesià à fide aberrat; atque adeo alterutrus nulla firmitas, nulla infallibilitas; sicque merito ad solam Scripturam revocant hæretici. Quibus adde Augustinum videri in ea sententia similem indigitari Apostolum, qualis Lutherus, aliisve hujus ævi Hæresarcha, qui contra doctrinam, quam in Ecclesià invenit, arma sumpserit; privatius contra Patres priores novam invehens doctrinam, suumque reliquis præponens judicium, minimè ab Ecclesià vocatus (quomodo enim vocaret, ut contra id, quod ipsa hæcenus tennit, doceret?) sed à seipso intrusus. Quod absit de Augustino sentire. Possem pro isto congelere quicquid in hæreticos pro antiquitate, universalitate, consensione doctrinæ catholicæ contra novitates hæreticorum objiciunt Patres; quicquid pro ipsorum Patrum auctoritate adductum supra est, & plura alia; sed non credo id necesse, cum catholicis omnibus apprimè persuasum sit, vetustatem fideliter sectandam, repellendam novitatem (de quo tamen si quis plura videre desideret, inveniet non pauca Triade 2. Thesi 1. de authorit. Theolog. Scholast.) è quo consequens est Augustinum non novam, sed antiquam, & quia catholicam, à Patribus acceptam, tradidisse de gratia doctrinam.

45. Et sane Augustinus Hipponensis, ut alias solet, procul ab Augustino Irenensi hic distat. Solitudinem illam, quam Augustino Iansenius tribuit, viventi adhuc Iulianus objecit, sed non tulit Augustinus. Ego autem, absit, ut ad Monomachiam vos provocem; quos ubique appaeruerit, ubique Christi debellat exercitus. l. 3. contra Iulian. c. 1. Multo minus falsus est adversarios sibi Patres veteres, de quibus ipse ait l. 21. contra Iul. c. 10. quod invenerunt in Ecclesià, tenuerunt; quod didicerunt, docuerunt; quod à Patribus acceperunt, hoc suis tradiderunt. (Credesne alia ab his fecisse ipsum Augustinum?) Nondum roburum apud illos indices aliquid agebamus, & apud eos acta est causa nostra. Et ibidem Irenæus, Cyprianus, Reticius, Olympius, Hilarius, Gregorius, Basilisus, Anthrosius, & Ioannes .. catholicam fidem quam in lacte suxerunt, parvo magnifice ministraverunt quæ contra inimicos: etià tunc vos nondum natos apertissime, ac fortissime defendunt. Talibus post Apostolos S. Ecclesià Plantatoribus, Rigatoribus, Aedificatoribus, Pastoribus, Nutritoribus crevit. Ideo profanas voc & vestra novitatis expavit, &c. Vbi & Græcos consuetos vides, quos præcipuè pro nihilo habendos censuit Iansen. in controversia Pelagianorum, aut Scimpelagianorū. Vnde ibidem Aug. præmisit testes sue doctrinæ contra Pelagianos, de aliis atq; aliis temporibus ab Oriente & Occidente congregatos.

Satos. Et infra: tot sanctos Doctores, egregios, atque memorabiles: catholice veritatis acumen, Irenaeum, Cyprianum, Reticium, Olympium, Hilarium, Gregorium & Ambrosium, Basilium, Ioannem, Innocentium, Hier. ceterosq; socios, ac participes eorum, insuper & universam Ecclesiam, &c. Palliumque ad Patrum Patrocinium recurrit Aug. Neque à Graecis etiam ullibi avelli se patitur. l. 1. cont. Iul. c. 4. ait: non est ergo, cur provocet ad Orientis Antistes, quia & ipsi utiq; Christiani sunt, & utriusq; partu terrarum fides ista una est, quia & fides ista Christiana est. Et c. 9. Sed tibi non deerit magni nominis, & fama celeberrima illustri Episcopus, etiam de partibus Orientis, cuius elogium iugentis metico gratis in linguam latinam translata etiam usq; hodie claretur. Sedit ergo etiam cum istis Patribus S. Gregorius... Audiu omnes uno corde, uno ore, una fide idipsum dicere, & hanc esse fidem Catholicam non dissanante contestatione firmatam. An tibi parva in uno Gregorio Episcoporum Orientalium videtur auctoritas? & quidem tanta persona, ut neq; ille hoc nisi ex fide Christiana omnibus notissima (nota) diceret, nec illi cum tam clarum haberent, atq; venerandum, nisi haec ab illo dicta ex regula notissimae veritatis agnoscerent. Sed si vñ, addimus huic & S. Basilium, imo velu nobis, addendus est... Vide iam utrum sufficiant tibi ex Orientis partibus duo isti tam insignes viri... Sed dic non sufficere; habemus alios Orientales Episcopos quatuordecim, Eulogium, Ioannem, &c. Imo nec unum Graecorum Patrum sibi ad-versari passus est, quin operose ad suas traxerit partes. Vnde Iuliano, pro se Chrysostomum alleganti, reponit c. 6. Itane ista verba S. Ioannis Episcopi audes tanquam è contrario tot taliumq; sententii collegarum eius opponere, cum; ab illorum concordissima societate sinngere, & eis ad-versariis constitinere? absit, absit hoc malum de tanto viro credere, aut dicere: absit, inquam, &c. Demum l. 4. ad Bonif. c. 8. ait: Admoquantur, qui putant istos aliquid dicere quemadmodum de his rebus ante nova istorum vaniloquia Catholicis Antistites eloquia divina sancti sint? & sciant à nobis rectam, & antiquitus fundatam Catholicam fidem adversus recentem Pelagianorum haeticorum presumptionem, perniciemq; defendi. Et c. 13. est hac, quam tenemus, fides vera, verèque Christiana, atq; Catholica sicut per Scripturas sanctas antiquitus tradita, sic à Patribus nostris, & usq; ad hoc tempus, quo illi eam comvellere tentaverunt, retenta, atq; servata... eorum profanas vanitates Catholica aures, quae ubiq; sunt, horruerunt. Quid multis? S. Augustinus Patres sibi adversos nullibi facit, ne vel unum quidem, quem invenire potuerimus; sed ubique contra Pelagianos & Semipelagianos in auxilium convocat. Sentum eundem Augustini de consensu Patrum in suam contra Pelagianos doctrinam probant eius testimonia, quibus eos novos, novellos haeticos; doctrinam eorum, haesim novi erroris, novitates, novum errorem, novam haesim: suam verò antiquam veritatem, antiquissimam vocat, quae pendè innumera sunt, ut nec iis frequentius quicquam in eius scriptis adversus Pelagianos & Semipelagianos occurrat. Quae Augustini Hipponensis sentia, quantum ab Ipyensis sensu dissonent, quis nequeat non videre, si leviter attendere, & conferre dignetur? quis ergo ei credat in titulo c. 17. l. 7. de haesi Pelag. dicenti: Sententia (Augustini) novae est, & opinioni Patrum contraria? Et in indice v. Augustinus: primus ex Patribus praedestinationem à praevisione meritum (quam ipse Catholicam contra Semipelagianos veritatem non dubitat) absolutam adstruit. Et tom. 2. l. proem. c. 13 duo profecto conspectanea sunt, quae magnitudinem S. Augustini, pens sua praefidem, asserunt. Vnum est, quod cum Ecclesia sit articulos fidei ab haeticis impatiros, vel per hominum negligentiam obscuratos, Christianis proponere, & exponere; hoc ipsum vice versa in difficultatibus dei gratiam attentibus toti Ecclesiae praesentis Augustinus. Alterum ex priore nascitur, quod cum in omnibus capitibus Christianae Religionis, dum ab hostibus impugnantur

tur omnes Doctores, quaqueversum diffusi sententiam suam, ultimumque veritatis decretum ab Ecclesia derivare consueverint; hic è contrario, Ecclesia eam non ex omnibus Patribus ac Doctoribus, quos in definiendis controversiis consulere solet, sed ex uno solo hausit Augustino. Ecce, juxta Iansenium Augustinus Ecclesie, non Ecclesia Augustino doctrinam de gratia tradidit. Ipse ultimum veritatis decretum Ecclesie tradidit, Ecclesia non ex Patribus veritatem, sed ex uno solo Augustino hausit; & illi uni, ut præmisit, debemus, si quid recti de gratia assequimur. Quis hic temperet? sed temperandum pauper, donec ad sect. 2. veniamus. Interim illud ex præmissis nobis sequi apparet.

COROLLARIUM I.

46. Non esse fidendum Iansenio cum Doctores Catholicos erroris, præsertim Pelagiani, aut Semipelagiani, accusat; cum etiam Ecclesie Patribus similes affricet errores erroneè & iniuste, ac ipso etiam, quem ex omnibus venerandum delegit, Augustino dissentiente.

COROLLARIUM II.

Atque ex eodem constat immeritò planè traditionis Ecclesiasticæ ignorantiam, aut Patrum neglectum exprobari Doctoribus, Scholasticis, cum nunquam tanta audacia in ipsos, eorumve doctrinam investi, sed potius humiliter semper sint reveriti. Quin potius è contrario insignes Patrum contemptores esse Iansenium, & sequaces, qui non tantum errores suos Patribus multis assuunt, quod sub ignorantie pallio nonnihil posset excusari; sed scientes & volentes. Eos erroris & hæresis accusant, ac velut parùm idoneos fidei testes rejiciunt. Est & Corollar. 3. suspiciat habendas eorum congestas in Augustinum laudes, sed locum commodiorem dabit sect. 2. Solum hic obiter animadvertendum magnoperè mirandum non esse Patrum aliorum istum apud eos contemptum, cum nec Augustino ipsi pepercerint, ut ibid. videbitur.

§. 8. Quid agendum veis eiusmodi Patri unus, aut plurium nos abripi patiamur imprudenter contemptum?

47. **P** Ræcipitia isthæc plena periculis, ut nos declinemus, cavebimus sollicitè ne Patrum venerationem quoquo modo remittamus, aut doctrinæ integritatem habeamus suspectam, multò minus contemnamos: Et ad hoc imprimis Patres nulla ratione sibi mutuo commitemus; neque enim hoc alio vergit, quam ut eorum auctoritatem penitus infringamus, & eos auctores, non pacis, sed dissensionis faciamus; atque ut in eo dissidio non est eorum una fides, si nec ulla fides, nec firmitas ulla; cum ad stabiliendum fidei dogma debeat Patrum virtus esse unita, & consentiens, non inter se divisa & discors, ut ex §. 5. patet: statuendo etenim illam eorum dissonantiam, statuitur fides Patrum non esse unam, non esse catholicam, utique non-communem, nec Apostolicam; quomodo enim contradictoria ab Apostolis descenderent? adeoque nullo modo esse veram fidem, sed privatas opiniones à fidei canone relegendas; usque commemorandum in quibus inter se aliquando doctissimi atque optimi regula catholica defensores, salva fidei compage, non

confundens, ut loquitur Aug. l. 1. §. contra Jul. c. 6. Multo minus pro uno alterove velut solo fidei veritate assecuro, pronuntiabimus contra reliquos. Consulente potius audiemus Aug. l. 3. de bapt. contra Donatist. c. 4. " Non facile pro uno, vel pro paucis adversus innumerabiles ejusdem Religionis, & unitatis viros & magno ingenio, & uberi doctrina præditos, nisi pertractatis pro viribus, atque perspectis rebus ferenda sententia est. Pensemus etiam quod ait Lyrin, c. 8. illud etiam est nobis vel maxime considerandum, quod tum apud ipsam Ecclesiam, verustatem non partis alicujus, sed universitatis ab eis est suscepta defensio; neque enim fas erat ut tanti ac tales viri junius, aut duorum hominum errabundas, sibi ipsis contrarias opiniones tam magno molimine adfererent, aut verò pro alicujus Provinciorum temeraria quadam conspiratione certarent, sed omnium sanctæ Ecclesiæ Sacerdotum, Apostolicæ & Catholicæ veritatis decreta & definita sectantes maluerunt opiniones, quam vetustæ Universitatis fidem prodere. Non itaque pro Patre uno, aut pluribus contra Patres alios contentiosè dimicemus; quo sanè ipsis Patribus displicemus, quam placemus magis; neque fidem, quæ catholica est, promovemus; sed destruimus & turbamus. Quod si Patrem alicum specialius, ut pietas consuevit christiana, verà & solida laude velimus efferre, id fiat citra aliorum injuriam & contemptum, neque eum ab aliorum communione separando. Imo aliter fieri non potest, ut ritè laudetur. Non ergo ei hovitiam aliquam, & prædecessoribus adversam doctrinam adscribemus. Dicemus potius eum sanctorum & doctorum Ecclesiæ Patrum vestigiis constanter inhaesisse, majorum fidem firmiter tenuisse, eorum doctrinam illustrasse, conservasse, & posteris tradidisse: hæc namque est verà & solida doctoris Ecclesiæ laus, uti opposita, novitiam videlicet tradidisse doctrinam, Patribus adversatam esse, &c. Novaturientium hæreticorum vituperium.

48. Si autem contingat Patres inter se dissentientes inveniri in fidei dogmate, aggitabit sincerus eorum cultor vel se in Patrum intellectu falli; quod sanè facile, & non uno ex capite contingere potest; & religioso silentio venerati potius, quam superciliosè contemnere, & in scenam productis errores exprobrare convenientius ducet; aut pro viribus, si fieri possit, ut mos fuit Augustino, eorum quorum verba duriusculè sonant, in commodum interpretabitur sensum, catholicam ipsorum mentem, magis quam verborum corticem spectans. Quod si notorium sit eos profusè dissidere, neque ad concordiam reduci posse conspiciat, amplectetur, quem volet, Patrem; sed secundum regulam Augustini non facile pro uno, aut paucis adversus innumeros pronuncians, simulque agnoscat resolutionem illam non pro indubirato & catholico fidei dogmate tenendū, sed potius illo, in quo doctissimi catholicæ regulæ defensores, salva fidei compage, dissentiunt. Quod sanè ut judicet, exigit, quæ verè convenit Patribus, auctoritas §. 5. perpensatoque fiet, ut neutram partem hæresis, aut erroris contra fidem temere damnet, simul tamen salva honorificentia, quæ illi debetur, respondere poterit, ut voluit Augustinus, si quod aliter senserint, quam veritas habet divino adiutorio ab alijs intellecta. vel à se, ut ubiq; & in omnibus Patres veneremur, & veritatem diligamus. Quod si aliunde res ista per Ecclesiam decidatur valere jussu Patrum auctoritate, è qua in se divi sànil eà in re potuit firmiter concludi, piè credamus, quod universa Ecclesià à sacrilegio schismatis remota custodit. In qua tamen si aliud aliq. & aliud aliq. adhuc de ista questione, salva pace, sentirent donec universali Concilio unum aliquid aliquatum sincerumq; placuisset. Imo

manu infirmitati errorum cooperit charitas, (Aug. l. 1. de bapt. contra Donat. c. 18.) non exprobat, non in publicum deducit Patrum, siqui forsitan occurrant, errores,

COROLLARIUM.

49. Hinc consequens est, si in doctrina gratiæ, quam adversus Pelagianos, & Sempipelagianos propugnandam suscepit August. dissiderent, qui cum præcesserunt, Patres, non potuisse Augustinum illos ut hæreticos, & fidei catholicæ hostes infectari, atque adedò qui dissidium illud Patrum de gratia comminiscitur doctrinæ & modestiæ Augustinianæ inimicum videri.

§ 9. *Patres nonnunquam, dum hæresim aliquam oppugnant, videri ad partem alteram declinare, ut fundamentis nonnunquam sint ad alterius extranei hæresim suscitandam.*

50. **P**atres, ut testis est Aug. de catechizandis rudibus c. 8. *vel non intellecti, vel, sicut est humana infirmitas, minus valentes acie mentis additiora penetrare presumptoribus, & audacibus fuerunt occasione ad aliquam hæresim molendam.* Quod in Augustino ipso adhuc vivente Adrumetini Monachi, in mortuo Prædestinatiani, ac alii deinceps hæretici probavere; præsertim hoc, & præcedenti sæculo præsumente ejus patrociniæ Lutherana, Calviniana, & Ianseniana hæresi. Id vero vel tum præcipue contingit cum ardore expugnandæ hujus vel illius hæreseos in alterum declinare videntur extremum, Negavere quidam Sabellium secuti divinarum Personarum numerum, sed istum in viros exacuit Dionysius. Alexandrin. & dum Personarum pluralitatem, Filii quæ à Patre distinctionem vehementius urget, scribit *Filium Dei opus & quiddam factitium esse: neq; Patri naturaliter suum aut proprium; sed alienum ab illius substantia, quod ut est vitii à natura agricolæ, aut navis fabri, eundemq; quia opus est quoddam conditum, non fuisse antequam fieret.* Athanasius ep. de sententiâ Episcopi Alexandrin. Magno fuit hoc incentivo Arrianis. Arripiunt avidè dictum & inde Patre minorem Filium concludunt, suumque Dionysium Alex. vociferantur, non animadvertentes ad extremum declinasse Dionysium, dum alterius extremi oppugnat hæresim. Sic D. Cyrill. Alex. dum in Nestorium ferventius invehitur, Filium in duos dissepcentem, alterum similiter visus accedere extremum, Eutycheti suisque viam stravisse ad naturarum unitatem statuendam existimatus est: unde & de ejus patrociniæ audaciter & insolenter gloriati sunt; quod abundè vidimus. § 1. hac ipsa sectâ. Etiam Monotheliæ pari de causa eundem doctorem suum gloriati sunt. Sed & hæreticorum malleus Augustinus, ut præ reliquis magis fervidus hæreticorum debellator extitit, sic & occasionis erroris contumacibus. Quid Adrumetinos Monachos, ipso adhuc vivente Augustino, ad liberum arbitrium negandum adegit, quam prædicata ab Augustino gratia, ut nihil libero videretur reliquisse arbitrio? quid prædestinatianos movit, ut dicerent nec *pæccati virantibus prædesse bonorum operum laborum, si ad damnationem præfuitissent; nec impij obesse, si improbe viverent; si à Deo prædestinati fuissent, nisi prædestinationis divinæ efficacia, & eorum, quos à constitutione mundi delegit, immutabile vocationis propositum tam sollicitè ab Augustino de prædicatum, tam nervosè stabilitum? quid posterioribus hisce sæculis Lutherum, Calv. Iansen. aliosque novos nobis*

Augustini pallio introducere aliud fecit errores, quam Augustini littera à Pelagianis ad extremum tendens alterum, ac proinde secundum verborum corticem (licet aliud longè habuerit catholicus Augustini sensus, & quod tunc meditabatur, intentum) horum erroribus favere visa? Nec sanè id quispiam mirabitur, qui Patrum in hæresibus persequendis fervorem & zelum mirificum considerata, eorumque progressum, ut non satis fuerit hæresim manifestam continentes propositiones abolere, & fidelibus detestandas pronunciare; sed & ambiguas, Catholici, æquè ac erronei sensus capaces; imò, quod majus est, aliqui dilucidè orthodoxas suspectis habere, & perstringere pro more habuerint (quod Triade 1. fusiùs statueret ob oculos) ut non solum hæreses suppresserent, sed etiam professionem fidei catholicæ positivè exprimerent. Hincque est, quod Theologorum præcipui Principes non dubitaverint manibus pedibusque in hanc ire sententiam. Illam voluit Angelicus Thomas, cum scripsit q. 5. de malo 2. 2, ad 1. *si quid simile in dictis sanctorum invenitur, est largè accipiendum pro pæna, ut ponatur species pro genere, idèò sancti tali modo loquendi usi sunt, ut detestabilem redderent errorem Pelagianorum, &c.* Quo, quid aliud vult dicere, quam Patres ad extremum, speciei à genere, declinasse ardentiori zelo suppressendi hæreticos. Sapiuit idem Seraphicus Bonav. 2. dist. 13. 2. 3. q. 1. ad 1. *Augustinus valde abundanter exprimit plus dicens, & minus volens intelligi. Nec sine causa loquitur sic: hoc enim facit ad extirpandam illam hæresim... Vnde sicut in moribus documentum est quod qui vult ab uno extremum pervenire ad medium, quasi debet declinare ad aliud extremum; sic etiam B. Augustinus, ut illam hæresim extirparet. Consonat Subtilis Scotus 2. d. 33. q. 1. n. 1. Frequenter sancti extinguendo contra se hæreses pullulantes excessivè locuti sunt, volentes declinare ad aliud extremum. Et subdit æterna memoria dignam admonitionem: Et ita multum ponderandum est, contra quos hæreticos sancti sint locuti. Et erit, qui assertionem istam ænias dicat Sedi Apostolicæ; nedum Augustino, injuriosas? heu me! quo devenimus? qui nos, & qui illi? ò Theologi, & Theologi; nec Theologi tantum, sed & Doctores Ecclesiæ! & ænias dicemus nedum Augustino, sed & Sedi Apostolicæ injuriosas, assertiones istorum? usque adeone permiscuit ima summis longus dies, ut ænias loquantur Doctores Ecclesiæ Thomas, & Bonaventura, ac Subtilis Scotus, & nos solida doceamus? heu me rursus! quo devenimus?*

51. Cæterum assertionem intelligas velim, non quod Patres aliquid reipsa falsum aut erroneum studio hæresim aliquam declinandi docuerint (quo forsitan sensu eam intellexerunt, qui tantopere abhorrent) sed quod dicta eorum, cum hæresim aliquam inpuignant, ita hæresi illi adversentur, & opponantur ut videantur hæresi alteri, quæ oppositum objinet extremum, nonnihil favere unde cordi habenda est perquam necessaria Scoti admonitio, multum ponderandum esse contra quos hæreticos Patres agant. Fiet exemplis illustrius, quod volo dicere. Ponamus ob oculos supra adducta Dionysii Alex. verba: *Filium Dei opus, & quiddam factitium esse, alienum à Patris substantia, qualis est visus à natura agricola, &c.* Hæc si ad Arrianam hæresim referamus, summè ei favere inveniemus, nec tantum in eam inclinasse, sed & incidisse judicabimus: at si Dionysii intentum juxta Scoti monitum pensemus, longè aliud censebimus. Advertit illud Dionysii defensor Athanasius, & Arrianos increpat, diceos *non oportuit, omisso causis, cur ita scribendum fuerat, homini temere odium concillare...* Inducunt quale argumentum proprium: epistola secutus sit, si id fecerint calumniam suam, animi pravitatem in lucem proferens. Subjungit ipse scri-

scribendi causam, & Dionysii intentum, eumque ab Arrianæ hæresis suspitione liberat; quamvis verba ejus aliud agentis ad extremum istud declinare videantur, concludens: quid igitur simile habet Arrij hæresis, & Dionysii sententia, aut quid est, cur Dionysius ut Arrianum nominari debeat in tanto inter utrumq; discrimine. Et hinc nos ex Patribus delectandis agnoscimus sæpè recolendum Scoti monitum. *multum ponderandum est, contra quos hæreticos Sancti loquuntur.* Alterum etiam, si placet, ex Cyrillo Alex. ep. ad Acatium 29. proponamus exemplum. ait ibidem ille: *duarum quidem naturarum unitatem factam esse dicimus.* Hoc si ad Eutychianam referas hæresim; eam non obscure significari; nisi & manifestè doceri, dixeris: sin verò ad intentum Cyrilli reflectas contendenti adversus Nestorium duas naturas in persona una, seu personæ unitatem convenisse, nil verius dictum existimabis: adeo sæpè laudatum Scoti monitum in Patrum lectione diligenter attendendum venit: *multum ponderandum est, contra quos hæreticos Sancti loquuntur.* Non pauca hujusmodi subministrat exempla Aug. contra Pelagian. disputans; resque ipsa satis perspicua est, propositionem ad hanc, vel illam hæresim relata, hoc, vel illo modo, circumstantia, &c. videri verissimam; comparatam ad alteram alio modo aut circumstantia, falsam meritis censeri e. c. propositio ista: *sine Dei gratia nullas omnino vires habet voluntas ad opus salutare;* adeo ut non aliter moveri debeat ut agat, quam *serra vel securus ut ligna secet.* si contra Pelagianam hæresim dicta cogitetur, nil habet noxii: sin verò ad Lutheri hæresim referas, putabis voluntatem dictam esse inanime instrumentum; tuncque ad extremum alterum declinans, vere pronuntias: *habet inchoatam virtutem voluntas;* quæ per gratiam elevata poterit operari bonum salutare; ut moveri non debeat ut *serra*, sed ipsa seipsam moveat, & liberè applicet. Item ponamus impugnare quæpiam opinionem, quæ efficaciam gratiæ tribuat libero arbitrio, seu opus bonum voluntati principaliter adscribit; hic verè, & tunc dixerit, *gratiam non expectare consensum voluntatis, sed efficaciter & insuperabiliter posse se trahere;* gratiam consensum voluntatis non moveri, sed abripere; non deprecari, & famuli instar attendere, sed rebellem potenti efficiat subycere, &c. Ponamus rursus impugnari opinionem, quæ dicat gratiam necessitare voluntatem. Hic dicit, neque aliud tutò, ad extremum alterum deflectens: *gratiam consensum voluntatis expectare, neque a here nisi volentem.* & libri sequentes: *gratiam consensum voluntatis non abripere, aut extorquere; sed libera, & reluctari potens voluntati consensum moveri; pulsare ad ostium cordis, & deprecari, ac attendere si voluntas aperiat, iuxta illud: ego sto ad ostium, & pulso; si quis aperuerit, intrabo, &c.* Vbi vides propositiones in duobus extremis, ad diversa relatas, veras, & propositiones impugnantes extremi unius errorem videri incidere in errorem alterius; & si ad eum referantur, falsas inveniri; & è converso: adeo semper necesse est animadvertere quid tractator impugnet; juxta necessarium Scoti monitum; ad quod si, ut oportuit, attendisset Euiythes Cyrilli nomine unitatem naturarum in Christo non traderet: Lutherus; Calvinus; Iansen. sub Augustini patrocinio libertatem arbitrii non onecaret. Ceterum nobis cordi erit, & utinam sit omnibus, nec raro usui in hisce controversiis illud Doctoris nostri monitum: *multum ponderandum est, contra quos hæreticos Sancti sint locuti.*

§. 10. *Quibus congruat Patrum lectio, & nonnulla ad eorum lectionem utilis adnotantur.*

§. 1. **H**ic inter alia & alia Patrum scripta oportet distinguere, quædam enim illi scripserunt ad vitam christianè instituendam, & bonos mores erudendos: alia subtilius contra suorum temporum hæreses disputarunt. A priori Scriptorum genere nemo prohibendus; imò quivis invitandus, ut ad Patrum instituta vitam conformet, & dirigat mores. De subtilibus illis contra hæreticos disputationibus longè aliter sentiendum; ea enim non à quo vis promiscuè, ut nec ipsa S. Scriptura, sunt tractanda; nè, non vitam, sed animæ mortem adferant, dum male intelliguntur, male applicantur. Tyronibus itaque Theologiæ, nisi prius in scholastico pulvere exercitatis, Patrum lectionem haudquaquam commendabis; Theologiæ enim salutaris scientiæ cognitio, & exercitatio sèper maximum adiumentum adferre potuit ad Patres securis, & utilius perlegendos, & explicandos. Vt dixit Sixtus V. Vnde prudenter olim suus præscripsit alumniis Lovaniensis Academia iacienda ante lectionem Patrum Scholasticæ Theologiæ fundamenta, cuius ipsa est testis in peroratione justificationis suæ censuræ; dicens: quod ante B. Augustini lectionem scholastica disciplina iacienda fundamenta Professores monent, non improbamus. Sed libenter hoc amplectimur consilium, ac discipulis sequendum nostris ex vetere olim instituto moreq; maiorum sedulo etiam tradidimus. Ex sane neglectis inferioribus disciplinis, & Theologiæ Scholasticæ exercitiis rudes adhuc Tyrones ad Patrum lectionem; tam variæ, tam ardua, tam difficilia tractantium, provocare, aliud non videtur, quam tenellos à lacte abstractos ad solidos cibos cogere, quos ob varietatem congerere, aut difficultatem digerere nequeant; sicque non in salutare alimentum, sed corruptionis fomentum, cedit. Consultius itaque Tyro Theologus juxta academici Lovaniensis præscriptum ante SS. Patrum lectionem scholasticæ disciplinæ jacet fundamenta, quam simul S. Scriptura, & SS. PP. officinâ maioricura, & studio adire, ut in præf. Tyr. monuit nonnemo.

Ac verò scholasticâ disciplinâ satis imbuti, & scholæ principiis instructi, & præ reliquis omnibus, qui à discipulorum ad docentium gradum sunt crecti, sedulam Patribus navabunt operam, jam solidioris doctrinæ facti capaces, & veritatis altius indagandæ, & elucidandæ obligationem quandam habentes. Sed ad hoc ipsum cum fructu, & citra perniciosi erroris periculum peragendum nonnulla adnotare oportet. 1.º Quidem, ut sollicitè juxta inculcatum §. præced. monitum, animadvertatur Patrum scopus, & quid ab hæreticis, quos impugnare volunt, sit intentum. 2.º Vt Patrum de re, quæ occurrit, unanimis, aut communis saltem, inquiratur consensus; ne temerè forsitan pro fide intrudatur, aut catholico dogmate privata cuiusquam opinio. 3.º Probè discernere oportet, quæ Patres disputativè, quæ assertivè dixerint; ne iis constanter sententiam tribuas, quam ipsi constanter non tenuerunt; sed vel disputationis gratiâ, vel sub dubio, donec melius aliquid occurreret, proposuerunt. 4.º Advertere necesse est, non tantum dicta, sed & dicendorum modum; unde non mox, quod dicunt, de fide censuris; nisi ipsi ut tale proponant, aut significant; neque ipsi nihil certitudine fide inferius pronunciarunt: imò multa probabilia, aut verisimilia, etiam iudicio suo, posuere: ut tamen fidei esse concludatur, necesse non est, ut sub formalibus illis ter-

minis quod fidei sit, inveniat; sunt etenim alia non pauca, unde id possit colligere. §. 0 In Patrum intelligentia non confides tuo per omnia iudicio, aut ingenio; sed quæ ex Patribus tibi colligere visus es accuratè conferes cum Conciliorum & Pontificum decretis; quibus si dissonare compereris, errasse te, & scrutando defecisse non dubitabis; imò nec pigere debet cum communiori Theologorum, & Fidei sensu conferre; ne fortè ex novitatis pruritu, & proprii amore iudicii novæ opinionis partus nascatur. Neque hic minus, quam in Scripturæ sacræ interpretatione, proprium cavebimus spiritum.

Sunt & alia longè plura, quæ de Patrum autoritate differi possunt; sed ad intentum nostrum hæc sufficiunt, quibus propositum non est singulis objecta refellere; quod grande foret opus, & forsitan impossibile; ut nec in Patres indefinitè, aut eorum quæpiam effusum minus reverenter aut præcipitanter dictum atriùs persequi, cum quod ab aliis id abundè sit præstitum; tum quod à nullis, vel paucis in imitationem ducatur.

§. II. *Positur æquus arbiter,*

53.] **P** Erpensis, quæ hætenus de Patrum autoritate disserta sunt, sententiam feret æquus arbiter, an satis ab erroris suspitione immunis teneri quispian debet, quod ad Patres provocet, & Patres pro se stare affirmet; nisi & simul ostendat modernæ Ecclesiæ Decretis, sententiæ, & consuetudini suæ non dissonare doctrinam; cum familiare fuerit hæreticis sic provocare neglecto contemporanæ sibi Ecclesiæ sensu? an liceat novum Ecclesiæ dogma sub unius tantum Patris patrocinio intrudere, neglectis, imò contemptis aliis, eum solum unanims eorum sensus fidei certitudinem faciat? An non indignè & præpositè fiat, ut Patrum unus exalteretur, alios priores erroris accusare! An non errorem potius, quam fidem stabiliri suspicari liceat, cum unanims priorum consensio rejicitur, & accusatur, ut novum introducatur dogma? Quis potius Patrum neglectus, aut contemptus reus sit censendus, Iansenius, & quisquis eum sequatur, qui unanimem præne eorum consensum agnitam, ut Semipelagianam, rejecerit; an communis Scholæ sectatores, qui Patres nusquam rejiciunt; sed ubi adversari videntur, benignè explicant, & magnis multisque argumentis consuevit eos communi hætenus in Ecclesia doctrinæ constanter favisse? An meritò, adhuc lite pendente, & Patrum possessionem hætenus obtinente communi Schola, jure sibi Patres specialiter arrogent huius Adversarij & Accusatores? An non qui Patres, dum volunt, abjiciunt, dum novitiis favent dogmatibus, impensè ludant, non sine fundamento in suspitionem veniant, non Patres, sed opiniones suas eos præcipuè venerari? Denum an dictum imprudens, aut præceptum cujusquam, Patris unius, aut plurium, minorem venerationem redolens, quem nemo imitetur, aut commendet, in alios mentè deriveretur, & velut à reliquis, aut ex reliquorum sensu prolatum, traducatur, & indefinitè Scholæ, aut Scholasticis tribuatur, ut hac via persuasum habeant indocti, & rerumistarum parum periti contemnere Patres Scholasticos illos, qui novis dogmatibus adversantur; aliaque eiusmodi non pauca dispiciet arbiter non iniquus, quibus Theologos illos Aristotelem magis, quam Patres venerari, hominibus nituntur persuadere? Quæ, quia ex dictis partim liquent, partim notoria sunt, & nulli controversiarum temporis huius sunt ignota, non libet distinctius annotare.

Seçtio Secunda.

De Authoritate D. Augustini in speciali.

54. **D**ignus est Augustinus, præcipuus in Christi Ecclesia veritatis Doctor, de cuius authoritate specialius tractetur. Exigunt id ipsum hodiernæ controversiæ, quæ in authoritatis & doctrinæ ejus cardine præcipuè aguntur; estque necessarium pro inculpata defensione appendicis de ejus authoritate & mente in puncto de controversa libertate indifferentiæ. Et quia de injustitia causæ instituendi de S. Augustini authoritate quæstionem accusata est ante omnia appendix illa, quam tam forè traducere, tam acerbè dilcerpere nonnulli sunt conati sunt, ante alia etiam sit

§. 1. *Præmissa, cur super Augustini authoritate quæstio instituitur? Et an sit instituentium Doctrina inde sint dydicanda?*

IN memorata appendice ejusmodi quæstionem, Nonnisi ad immiscendam S. Augustini authoritatem propositam pronunciavit quidam Thesi 4. de aurt., SS. PP. Reservat sibi Deus, ut sacræ passim docent litteræ, de internis judicium, nosque jubemur in meliorem partem, quæ possumus, fratris factum interpretari: unde in illud Christi Matt. 7. *Nolite iudicare, ut non iudicemini; in quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini* l. 1. de serm. Domini in monte scribit Augustinus: *hoc loco nihil aliud præcipi existimo, nisi ut ea facta, quæ dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur...* De talibus enim rebus, quæ possunt bono animo & simplici, & magnanimo fieri, quamvis etiam possint non bono, volebant illi, cū homines essent, in occultis cordis fere sententiam, de quibus solus Deus dydicat. Sane ergo quadam facta media, quæ ignoramus, quo animo fiant, quia & bono, & malo fieri possunt, de quibus tenerarium est, iudicare, maxime ut condemnemus: Grande sanè periculum est, ea intentione tractatum instituere, ut minuatur Augustini authoritas, neque tam malignæ intentionis quispiam sine gravi fundamento, quale ibidem allatum est nullum, damari debuit. Cæterum sic iudicantibus respondemus cum Apostolo: *Mihi autem pro minimo est, ut à vobis iudicer...* qui me iudicat, Dominus est; itaq; nolite ante tempus iudicare, quoadusq; veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Inter quæ sanè ex parte nostræ (testis sit ipse) non invenietur illud tam malignum diminuendæ Augustinianæ authoritatis consilium. Ad sunt porò sufficientes causæ instituendi ejusmodi quæstiones sine intentione imminuendi Augustini authoritatem. Et an non hæc sola abunde sufficiat, quod utile Theologo sit nosse authoritatem Augustini, alterive Patri competentem (cum hæc sit è locis Theologicis) ne vel ei debita neger, vel nimiam tribuat observantiam: unde & dubium quod certum, vel certum quod est dubium forè aberrans iudicaret. Sed est hodie non utilis, verum & necessaria, quæstionum ejusmodi instituendarum causa.

55. Invehere moliti sunt nonnulli ab anno 41. currentis sæculi quasdam in Ecclesiam doctrinas sub specioso Augustini nomine. Si Pontificum decreta illis obicere: replicabitur: heres fateri. Sed quid ad doctrinam Augustini (Iansen. l. 3. de statu nat. lapsæ c. 22.) Docti vana illa terribilissima non curant, sed derident, & ma-

ritò. Theſi 9. de auth SS. PP. *Imò ubi qui invenit doctrinam suam clare in Augustino fundatam, illam absolute tenere potest non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.* Ibidem The. 6. Ut eludantur bullæ Pontificiæ, præscribetur notum comma, eo ſine, ut propoſitiones à Pio V. Greg. XIII. & Urbano VIII. præſcriptæ cenſcantur veræ in rigore, & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intento; damnatæ verò ad placendum ſcholæſticiſ humanas magis rationes, quam Eccleſiaſticiſ traditionem attendentibus. (Janſen. l. 2. de ſtatu nat. lap. c. 27.) Suſurrabitur Pontificem Theologum non eſſe, aut Auguſtinum non legiſſe. Quod ſi adhuc Pontificiæ inſallibilitatis reſpectus aliquis cordi inſideat, dicetur an hæreticus, vel falſus ſenſus à libri alicuius Authore intentus ſit, quæſtionem eſſe facti, in qua fallibilis ſit, ac ſubinde erret Pontifex; atque adeo Baium vel Janſenium doctrinam Auguſtini tenere, Pontificem aberrare, dum oppoſitum cenſet, & decernit. Et hæc ſub quo colore, ſub cuius patrocinio prodeunt? zelo defendendæ auguſtinianæ doctrinæ, & authoritatis omnia reguntur. Sic Chriſti Vicarii Chriſtianiſſimi Doctores Auguſtini authoritate convellitur authoritas. An non hic devotum Romanæ Eccleſiæ filium inſpicere oportet, quæ Auguſtini authoritas? an non docere, & diſcere convenit non eſſe illam qua deſiciatur Pontificia; quamque ore ſonare non ſit veritatem catholicam tenere? Hæc ergo potius ratio inſtituitur appendix, & eiſmodi quæſtionum; ne infirmos prava doctrina inficiat, quia nobile ſonat Auguſtini nomen, cum hac arte uſi ſint hæretici; ne adverſa Pontificum Bullis Auguſtini Ipreſis paradoxa, pro Hipponenſis doctrina ſupponantur. Ne per obſcura, & aliò ſpectantia Auguſtini verba offuſcetur veritas clare deciſa in Bullis Pontificum; ne ſtabilitatis quicquam accedere crederetur novis doctrinis, quod auguſtinum præſtaret, dum aliunde eas Pontificum Bullis adverſari conſtaret; ne amplius ſint homines illi, de quibus conqueſtus eſt Clerus Gallicanus in ſua ad Alex. VII. Epiſtola: *qui uſe damnationis ſubducant celeberrimum B. Auguſtini nomen obtinendunt.* Neque malè habere quemquam decet deregi eiſmodi latebras, quibus errores ſub nomine Auguſtini ſparſere nonnulli. Et talia, ſicut authoritatem Auguſtini in nullo minuunt, ſed ſtabiliunt potius, cum ſic caveatur, ne errorum ſit patronus; ſic haudquaquam offendere deberent devotos Auguſtini diſcipulos, ſi fideliter eius doctrinam ſequantur, ut ſequitur Eccleſia; qui utique ſimilibus quæſtionibus non tanguntur, nec intenduntur. Tangitur verò, quod non diſtremur, Janſenius, alique, qui doctrinam eius poſt tot Pontificum anathemata, ut genuinam adhuc Auguſtini deſenſare pergant. Porro explicantes ſic authoritatem Auguſtini, & e-logia in eum à Romanis Pontificibus congeſta, nec à contra Eccleſiæ decreta quiſquam abutatur, qua veri ſpecie dicuntur minuire Auguſtini authoritatem; imò vero quam ordinatè eo procedendi modo utantur Theologi nonnulli conſpiciet, qui conſiderare velit videre ipſos ſententias ſuas è Scriptura ſat maniſeſtè colligi, Conciliorum OEcumenicorum decretis evidentè ſulciri, è Summorum Pontificum deſinitionibus ſole clarius haberi, & Patrum communi ſuffragio juvari. Cum itaque in eos Janſenius, eiſque, qui non deſuere, ſautores pro novitate adverſa & in ſcholis, ipſo etiam ſatente, hætenus inaudita Auguſtinum inclamant; Patrem Patrum, Doctorem Doctorem, primum poſt Scriptores Canonicos, irrefragabilem, ineffabiliter mirabilem, exaggerant, ultimum veritatis decretum Eccleſiam Auguſtino non dediſſe, ſed accepiſſe, pronuntiant; An non hic, ſalvâ modeſtiæ Chriſtianæ regulâ, merito reponunt Theologi illi Auguſtini authorita-

tem non esse tantam, ut Conciliorum aut Pontificum definitioni, vel communi reliquorum Patrum consensus præponi debeat; firmum esse argumentum ex illis productum; ex Augustino in illis, quæ sua specialiter non fecerunt apostolici Antistites, non nisi probabile; ac proinde suam sententiam Conciliorum, Pontificum, & communi Ecclesiæ hætenus sensu firmatam malè per unius Augustini auctoritatem impeti, cui post illorum auctoritatem locus convenit; præsertim cum simul etiam ostendant neque Augustinum sibi adversari, eumque à novis illis sententiis operosè satis, & clarè vindicent.

Hic credimus partium studio liberum visurum ne vel levem per hæc fieri Augustino injuriam. Sane similem ipse modum l. 3. contra Maximin. c. 4. indicare videtur seponens auctoritatem Concilii Nicæni, & solis Scripturis agendum decernens: *nunc, inquit, nec ego Nicænum, nec tu debis Ariminense tanquam præiudicatum proferre Concilium; nec ego Iulius auctoritate, nec tu illius detinoris. Scripturarum auctoritatibus non quodcumque; propriis, sed utrisque communibus testibus rescum re, causam causa, ratio cum ratione confutat.* Si auctoritatem Nicæni quâlibet infallibilis, seponere licuit Augustino ad manum firmiorem habenti è Scriptura, quanto magis seponere licet ipsius Augustini auctoritatem habentibus Conciliorum, & Pontificum pro se firmissima Decreta? Et cum Iansenius aliorum approbatorum auctoritatem respuat, nonnè meritò ei phrasi Augustinianâ quis reponat: nec ego Augustini, nec tu Græcorum Patrum auctoritate teneris; Scripturarum, Conciliorum, Pontificum auctoritatibus res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione confingat. Et reverà, si, ut se res habet, promere velimus, non de ipsa Augustini auctoritate, sed ea abutentium fraude & impostura instituitur quæstio.

36. Et hinc patet de quo 1. parte §. quæritur, non esse inde dijudicandas, aut habendas de falsitate suspectas sic procedentium Theologorum doctrinas; cum Theologorum illorum doctrinæ ex veris & primis Theologiæ principiis eruantur, Patrumque loca revera illis nulla adversentur, sed adversari imaginentur ipsorum Adversarij ex obscurioribus, aut aliò spectantibus Patrum locis male applicatis, quæ ipsi in Catholicum sensum facilè explicant; interim justè conquerentes Patris unius vel alterius loca immeritò contra veritates à Concilijs, & Pontificibus clarè decisas objectari, cum longè inferioris sint ista præ his auctoritatis. Hinc iudicet æquus arbiter quantâ veritate & modestiâ dixerit nonnemo Theol. 1. de auth. SS. PP., eo quod modo isto processerint, plurimos Recentiores diminvere conari SS. PP. maxime Augustini, auctoritatem, restringere, limitare, & explicare elogia eorum ut vel nihil, vel vix aliquid ficiant ad approbationem, & commendationem eorum; & hoc ideo eos facere, quia vident doctrinam suam è diametro contrariam doctrinæ SS. Patrum. Et Theol. 2. concludens inde ipsorum doctrinas esse de veritate suspectas, eosque, quia clare vident doctrinas suas Patrum doctrinis contrarias, detrabere eorum auctoritatibus; cui facem prætulit Peregrinus Ierosol. l. 3. c. 1 §. 1. iudicet, inquam, & dispiciat æquus arbiter, quam atrox sit illud convicium in insignes illos Athletas, qui poterant (invidiant, & invidia sua rumpantur, qui volunt) Iansenianam hæresim confutarunt, & Iansenio Augustinum extorserunt! sane si viros doctrina clarissimos, & vitæ integritate conspicuos, qui in lege Domini die ac nocte meditantur tam atro depingere tabo christianæ modestiæ & charitatis non adversetur, quid adversetur, nescimus. Quid? credemus illos tales fuisse nebulones, qui doctrinam suam *quam clare vident Patribus* adver-

adversam, subdolo mendacio ipsam affinxerint; interim eorum auctoritati detrachentes, & Ecclesie suam doctrinam, contemptis patribus, imponentes? Nihil profecto sic facientes videntur meliores hæreticis, absit ergo ut nos eos tales cogitemus, absit ut cogitantibus consentiamus, Patebit modi illius, quem defendimus, ulterius æquitas ex 3 sectione.

§. 2. *In Augustinum viventem & mortuum linguas ducunt pravorum dogmatum Auctores.*

§7. *Vivens Augustinus hæreticos, ut Christo erant, sibi inimicos esse voluit.*
 Quis vero eorum scommata, diſteria, calumnias dinumeret? Donatistæ seductorem, deceptoremque animarum Augustinum esse & privatim, & publice conclamabant, & vultum lupum occidendum esse in defensionem gregis. Possi de vita Augustini c. 9. Petilianus hæredem Iudæ, nequissimum traditorem appellat. l. 2. contra litteras Petiliani c. 8. Quoties Pelagiani Manichæum, Traducianum, everforem liberi arbitrii l. 1. & 2. operis imperfecti, l. 1. contra Julian. & alibi calumniati sunt? Sed Augustinus exultabat causam se habuisse cum Christo communem, & dignum sese habitum pro dogmatibus Iesu conumeliâ pari. Massilienses viventis adhuc doctrinam ægre se tolisse demonstrarunt & vix fatis concesserat, cum viri rabido ore discerpunt. Prosp. contra coll. c. 41. scripta eum, quibus Pelagianorum error impugnatur insaniunt dicentes eum liberum arbitrium penitus subnervare, & sub gratia nomine necessitatem predicare fatalam... nos dubitant si quam hinc moverint questionem qualibet congregatione populi centenis sibi B. Augustini voluminibus obviandum. Prosp. Ep. ad Rufi. Nec Augustino pepercere Recentiores hæretici, suum ei Melancthonem non dubitavit Lutherus præponere in colloq. Convival c. de Patribus Ecclesie, ubi nil eum singulare de fide habere dicit, & contra Regem angliz: qui est Augustinus? quis nos coget illi credere? Causæ in clypeo fidei Genevæ impresso Tertulianum, Cyprianum, Damascenum, Augustinum, deliros, stupidos, Spiritu Dei destitutos, & ea propter indignos quibus fides haberi solet, dicit. Teste Fevardentio Augustinum Calvinus nuncupat Theologastrum, nugacissimas blaterantem nugæ, hominem in omni doctrina vanum, & inconstantem.

Sed hinc nos quid discimus? contemnendum Augustinum? nihil minus. Texitur Augustino corona vesanis hæreticorum maledictis. Notum est homines naturaliter irasci, & rabiem induere adversus impedimentum propositi aut voluntatis implendæ, præsertim, cum illud perumpere, aut vincere nequeunt, Propositum & voluntas hæreticorum est prava dogmata seminare, & virus hæreseos undequaq; diffundere, his impedimentum est in Ecclesia præcipuum, validissimum hæreticorum malleus Augustinus cuncta hostilium machinamenta telorum calasti innumeri virtute confringens. Quid igitur in illum debacchatos miramur hæreticos? Summa petit livor, perfiant altissima venti. Sed, rumpere livor edax: magnum nam nomen habebit Aurelius, quocumque fides pervenerit illic semper honos nomenque illi, laudæque manebunt.

§. 3. *Augustinum tamen præcipui in suorum errorum patrocinium advocarunt illi ipsi Hæretici, & impensè laudantes, de eius lectione gloriantur: improbant adversarij Augustinianam, ut suppressim doctrinam: hinc tamen non minus, sed augeri Augustini gloriam.*

§8. Augustinus, inquit Claudius de Sainctes Theologus Tridentinus Episcopus Ebrojensis tam multa ac tam variè scripsit pro et nata, ut facile fuerit omnibus

est illum hereticis, aliquid de ipso conterquere, atque aliorum quam ipso dixerit vertere. Certe viventē adhuc Augustinū per Augustinū impugnavit Iulianus, ut constat ex l. 1. operis imperfecti n. 45. Et Pelagius ut vides l. 1. Retract. c. 9. Massilienses, ut conspiciatur in libris de Prædest. sanet, & bono per se veris Paulō post mortem in sui erroris patrocinium allegarunt Prædestinatiani, & deinceps alij. Sed præ omnibus moderni Heretici Lutherus l. de servo arbitrio ait: *Augustinus totus meus est Melancthon in Apolog. pro Luthero adversus Parisienses: Lutheri sententia de libero arbitrio, & de gratia, tota Augustini est.* Calvinus de liber. arb. l. 3. contra Pighium, & l. de æterna Dei prædestinatione, dicit *Augustinus totus est noster, prorsus est noster, & Augustini potius, quam suis se verbis loqui gloriatur.* Quid plura testimonia distinctius commemorem? quid actum agam? Luculenta sunt de hoc, & passim nota tam hæreticorum quam catholicorum testimonia. Fraudem nebulonibus illis consuetam vel hodie ob oculos posuit hoc ipso anno 1679. Antonius Reiserus Evangelij Lutherani Minister Augustanus in grandi volumine intitolato *Augustinus veritatis Evangelico Catholice Lutheranorum testis & confessor, contra Bellarminum, & alios scriptores Papas, insertis questionibus Iansenio Norisiani*, ubi magno molimine Augustinum testem perpetuum & constantissimum veritatis Evangelice Lutherane efficere studet, liberaliter Iansenio usus. Arrogarunt & iidem sibi specialeius Augustini lectionem & intellectum. Calvinus in Resp. ad l. 5. Pighij de lib. arb. diligenter legisset Augustinum, & familiariter cognitam haberetius mentem jactat. Et hinc noster Horanrius l. 1. loc. cath. c. 32. hominem qui tot annos in uno perlustrando, penitusque excutendo Augustino etatem consumpserit in ipsius argumentis operum Augustini lapsum fugillat. Et de suo magistro Luthero testimonium pethibet Melancthon omnia inquit, in præfatione tom. 2. operum Lutheri ubi ejus vitam describit, *Augustini monumenta & sepe legerat, & optime meminerat.* Vnde n. 37. gloriantem vidimus renatum in academia Wittembergensi Augustinum.

59. Nec minus illis in more positum fuit Catholicis exprobare doctrinæ Augustinianæ ignorantiam, ejusque iniuriosam suppressionem. Hinc Melancthon in in Apol. pro Luthero in Parisienses invecius pronunciat: *palam apparet in tota illa Sorbonica Facultate neminem esse, qui Augustinum attigerit. ... Quid ne Augustinum quidam vulgarem aliqui inter Theologos Scriptorem viderint. ò Theologos! ò Sorbonam! ... Augustinum dico non relegati, sed inspicati tantum.* Inde Calvinus in Resp. ad l. 3. Pighii: *Censuram illam, quam continuo subiungit, veram esse non concedo. Nam quia Augustinum in toto illo secundo librorum (quos contra Pelagium edidit) ordine sibi parum esse propitium sensit, ut illi fidam abroget, vel saltem auctoritatem derogat, sapere consiliiationis ardorem dicit.* Et de æterna Dei Prædest. Nominatione hic Augustini sententiam damnat Pighius, Erasmus, Ludovicus Vives, & alii nonnullas annotationes, scholia, & indices in Augustinum ediderunt, quibus ex detuncatis, & male connexis aliquot eius locis, falsas & alienas ab Egregij Doctoris mente illi attribuebunt sententias: Non tulere factum catholicæ fidei, & Augustini zelatores. Prodit index Belgicus & Hispanicus expurgatorius expungendos admonens errores. Quid hic hæreticis criminatur Ecclesiam Romanam, quasi hæc suis, suorumque inquisitorum censuris in expressas B. Augustini sententias, deficiat à sensu antiquitatis ad opinionem novitias. Vnde Argentorati 1609. Index Belgicus & Geneve 1619. Index Hispanicus expurgatorius illarum sententiarum ruderant in censorum patetralium, & censorum Catholicorum opprobrium quasi ipsam doctrinam Augustini quam censurassent. Confectam suorum fraudem reficit Calvinista

Maresius de doctrina Euch. S. Augustini: *Derogant* (Papistæ) *omnem fidem testi principali sue Ecclesie Romane, cum;* nobis solis cedunt in *testem ipsi Calvino l. 3. insinuat, c. 3. l. 4. c. 19. certissimum & sufficientem.* Et in sua Apol. intitulata *pro Augustino-Iansenio & Iansenio contra Papam & Iesuitas*, ait: *Pontifex Romanus in Molinismi, seu Pelagianismi gratiam Augustino inusit infame stigma hæresios & blasphemia. Innocentius X. in gratiam factionis Iesuitica in Iansenio ipsum S. Augustinum atro notat lapillo.* Sunt & plura similia, sed hæc ipsa satis ostendunt errorem & malignitatem hæreticorum in exprobrando Catholicis ab Augustiniana doctrina defectionem, eiusve incitiam. Hinc tamen nil decedere Augustino honoris, sed velut omni exceptione maiorem habendum, quem nec idoneum ausint vel inimici negare, comprobatur. Vide dicta pag. 26. n. 40.

COROLLARIUM.

Hinc non malè collegeris non mox approbandam, aut tutam censendam cuiusquam doctrinam, quod Augustini patrocinium jactitet, veteris & Augustinianæ doctrinæ restorationem prætendat; cum & hac larva fallere deprehendantur hæretici: imo si nova, placitis antiquorum Doctorum adversa, decretis Pontificum parum consona inveniatur, meritò suspectam censi, hoc ipso quo ad solum provocant Augustinum. Cum cogitari non infundatæ queat sic idcirco eos facere, quod Ecclesie, Conciliorum, aut Pontificum decretis, aut suffragiis desituantur; neque credibile sit apud unum Augustinum fidei veritatem tantum requiri.

S. 4. Augustini Authoritas eximia, excellens doctrina, & præcipua dignitas ex communi Catholici Orbis calculo demonstratur.

60: **A**D Augustini laudes addidisse aliquid, decerpisse est: major est enim omni laude, nec laudatorum eius est numerus; adeò ille inter Patres præcipuus velut Sol charitatis igne fervidus, divinæ sapientiæ lumine conspicuus Catholicorum oculos animosque in se omni ævo convertit. Vidimus n. 39. Augustinum inter Patres, quos *per omnia* sequitur quinta Synodus, quæ suscipit omnia, quæ ab eis pro recta fide & in condemnationem hæreticorum exposita sunt. Et ibidem opera ejus à Gelasio in Concilio 70. Episcoporum approbata & commendata. In 6. Synodo act. 4. legitur: *B. Augustinus præstantissimus Doctor veritatu, prudentissimus Predicator.* Toletanum 15. Doctorum egreg. Augustini sententiam se sequi proficitur. Nam (inquit Florentinum sess. 7.) *Sanctorum Doctorum auctoritatem asseramus, ac imprimis Augustini, illius Latinarum Doctorum, quem 5. Synodus consecravit.* Consecravit & Arelicanum 2. ac novissimè Tridentinum sententias & verba ejus in fidei Canones referens. Encomiis celebravit Toletanum 8. dicens: *Augustinus vir sanctissimus, vestigationis acumine cautus, inveniendi arte præcipuus, asserendi copia profusus, eloquentia flore venustus, sapientia fructu fecundus.* Audiamus & Pontifices; & quidem contemporaneos Augustino doctrinam ejus probasse satis constat; cum ad eam defegendum Innocentius illi adversantia nefandi erroris capita apostolico mucrone percussit: quando Africanorum Conciliorum decretis Papa Zozimus sententiæ, lux robur annexuit, & ad impiorum detractionem gladio Petri dexteræ omnium armavit Antistitem: quando Papa Bonifacius, cum esset Doctissimus, ad-

versus libros Pelagianorum B. Augustini Episcopi responsa poscebat. Prosper contra coll. c. 41. Sed præcipue extulit Cælestinus, per quem Massiliensibus jam defuncto obiretantiibus maleloquentiæ est adempta libertas quando librorum, qui errantibus displicebant, pietate laudata, quid oporteret de eorum autoritate sentire, sancto manifestavit eloquio. Augustinus (inquit Cælest. Ep. ad Episcopos Gallie, c. 2.) sanctæ recordationis virum pro vita atque meritis in nostra semper communionem habuimus. Nec unquam sinistra saltem suspicionis rumos aspersit, quem tantæ scientiæ olim fuisse meminimus, ut inter Magistros optimos etiam à meis semper prædecessoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune senserant, utpote, qui ubique cunctis & amoris fuerit, & honoris. Et fusius deinceps alii, Hormisdas affirmat de libero arbitrio & gratia quid Romana (hæc est Catholica) sequatur, & asseveret Ecclesia in libro B. Augustini, maxime ad Hilarium & Prosperum posse cognosci. Ep. ad Pössel, Ioannes II. ait Augustinum esse, cuius doctrinam secundum Prædecessorum statuta Romana sequitur, & servat Ecclesia. Ep. 3. ad Senatores. Adrianus I. Ep. ad Constantinum & Irenæum ait: B. Augustini præcipuum Pater, & optimus Doctor. Et alijs sæpe Pontifices, & Concilia Augustini honorifice meminerunt. Placet & Patres audire. Primus prodeat Hier. qui licet primitus in Augustinum nonnihil commotus fuerit, virtute tamen, & doctrina eius sic flexus est, ut in eximium illius transiverit Encomiasten. Sic verò ille Ep. ad Aug. inter Augustinianas 25. *Magis virtute in orbe celebrari, Catholici tunc conditorem antiquæ fidei re-
verantur, atq; suspiciunt; & quod signum maiori gloriæ est, omnes hæretici detestantur. Unde Augustino cedens silentium sibi contra Pelagianos indixit. Super sedendum (inquit l. 3. Dial. contra Pel.) huic labori censeo, ne dicatur mihi: in syriam ne ligna feras, aut enim eadem diceremus, aut si nova, à clarissimo ingenio (Augustino) occupata sunt meliora.* Paulinus Nolanus Ep. ad Augustinum, inter Augustinianas 30. eundem compellens ait: "O verè sal terræ, quo præcordia nostra, ne possint sæculi vanaescere errore, condiuntur. O lucerna dignè super candelabrum Ecclesiæ posita, quæ late Catholicis... lumen effundens, densas etiam hæreticorum caligines discutis, & lucem veritatis à confusione tenebrarum splendore clarifici sermonis enubilas... os enim tuum fistulam aquæ viæ, & venam fontis æterni meritò dixerim. Prosper Ep. ad Rufin. ait: "S. Augustinus Episcopus, acer ingenio, suavis eloquio, sæcularis literaturæ peritus, in Ecclesiasticis laboribus opetofus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni sua actione compositus, in expositione sua fidei nostræ Catholicus, in quæstionibus absolvendis acutus, in revincendis hæreticis circumspectus, in explicandis scripturis canonicis cautus. Et ibidem dicitur præcipua portio Domini Sacerdotum, quem abundantissimè spiritus veritatis implevit. Contra Coll. c. 41. Præcipuum in doctrina Ecclesiastica virum, & pastoralis speculæ validissimam turrim appellat. Hilarius Arel. Ep. ad Amat. Diac. Doctor excellentissimus, inquit, Augustinus, defensor fidei nostræ, in divina meditatione semper assiduus, meru mortis intrepidus, destruxit sacrilegos, atque superavit hæreticos." Cassiodorus prologo in Psalmos de Augustino dicit: "Literarum omnium egregius Magister, & cautissimus, quod in verbositate rarum est, disputator. Decurrit orippe tanquam fons purissimus, nulla sæce pollutus, totus Catholicus, totus orthodoxus, &c. Est ille Bernardus serm. 80. super oemica, "validissimus hæreticorum malleus. Et Ep. 77. ad Hug. de S. Victore, columna à qua difficilec se avelli patitur, cum quo aut erra-

re, aut sapere se fateretur. Haymo in 2. Cor. c. 12. ait: *Augustinus in elucidando questionibus omnes, post Apostolos, præcellit Doctores*, Cui consonat Remigius Altimodoficus sol in lumine excedis omnes planetas, ita Augustinus omnes excessit in exponendo *Sacras Scripturas*. Placetne & Rupertum audire. In Augustino spiritus manifestè operatus est, quod se dignum fuit ad laudem suam, ad Ecclesiam suam defensionem, Catholicaque fides perpetuam munitionem. *Iste est Augustinus columna & firmamentum veritatis, & verè columna nubis in qua thronum suum posuit sapientia Dei*. Quid desideramus plura; quæ quidem his inferiora non sunt, superiora esse tamen non possunt? deficeret sanè charta & atramentum prius, quam Augustinianarum laudum materia. frustra etiam posteriorum sæculorum testimonia commemorare, cum Theologorum ipse sit dux, & fundator præcipuus restante id Ecclesiæ sensu in solemnitate eius, ubi dicitur: *tam multis sapiens, subtiliter, & copiose scripsit, ut Christianam doctrinam maximè illustravit, quem imprimi secuti sunt, qui postea Theologicam disciplinam via & ratione tradiderunt*. Et urbanus 5. eximium Theologorum Principem D. Thomam B. Augustini vestigia secutum, Ecclesiam doctrinæ & scientiæ quam plurimè ornasse affirmat. Et Vincentius Ferrerius id ipsum testatur, dicens: *audeo dicere omnes qui venerunt post Augustinum, Doctores sustentantur super eius doctrinam sancta, pura, Catholica*. Testantur in præxi Theologi ipsi, qui nullum Augustino frequentius in suum advocant patrocinium, qui cum sibi mutuo diripiunt, & quorum nemo est, qui non Augustinianus videri velit. Verè itaque dixi, ex orbis Catholici consensu constare honorem & auctoritatem Augustini. Non sit ergò de Augustini auctoritate quæstio, nulli utique Catholici cuiusquam tractatoris, post Autores Canonicos, secunda.

61 Et erit forsitan, qui admirabilem planè & incredibilem illam Augustini sapientiam miretur, nisi nobiscum consideret tres Augustini prærogativas, quas impossibile fuit de lege ordinaria non sequi eximiam, & divinam sapientiam. Harum prima est humilitas in eo summa; cuius testis Brev. Rom. in quo legis: *nihil illo fuit humilius*. Clamantq; omnia eius scripta præsertim Retractationum libri: at verò Pater æternus, quæ abscondit sapientibus, & prudentibus huius sæculi, revelat parvulis, id est humilibus; etenim ipse ait Is. 66. *ad quem respiciam nisi ad pauperulum & contritum spiritu, & trementem sermones meos*? Et Regius Propheta non nisi præmissâ insigni sui humiliatione, subintulit: *incerta & osculta sapientiæ tuæ manifestasti mihi*. Prærogativa altera est zelus in veritate investiganda, propaganda, & defendenda indefessus, acer, & incomparabilis, qui in vita, scriptis, & factis Augustini sole clarius elucet. Soletne verò Deus tam humili, tam diligenti veritatis indagatori eam abscondere? incredibile istud: neque putamus de divina bonitate quenquam hoc sibi merito persuadere. Accessit demum Augustino plane divinum, & ingeniorum omnium supereminens ingenium, cui nullis retro sæculis par inventum facile ostenderis: cui comparatam Aristotelis, Platonis, & similium perspicaciam jure contemperis. Cujus vel ipse, etsi non arrogans sui æstimator, veritatis tamen sincerus cultor, est testis l. 4. conf. c. 16 *omnes libros artium per me ipsum legi & intellexi*... *Erat ille excellentissimus in eis (ingeniosis) qui me exponemem non tardius sequeretur*. Nec est, qui excellentior Augustiniani Ingenii difficeri queat, nisi ignorantix summæ, aut non inferioris invidiæ homo ineptissimus. At de lege ordinaria Deus instrumentis creatis utitur, ut apta invenit aut potius ipse (qui utique & naturales ipsas facultates ex speciali sua providentia in bonis ad præmium, in malis ad supplicium maius cessuras largitur) facit,

aded ut in ipsis Prophetis, per quos ipse immediatè, & specialissimo modo verbum suum hominibus annuntiavit, secundum diversam subiecti capacitatem sit locutus, & stylum quodammodò temperaverit nunc humili, nunc elato, nunc ruidiori & tardiori, nunc facundiori & vehementiori sermonis genere usus, ut illi per quem loquebatur, conveniebat. Et inde forsitan communiter Theologi Augusti secundum naturæ inæqualitatem distributam censuere. Adeoque per Augustinum profunda sapientiæ suæ luculentius explicuisse neutiquam mirabimur. In summa fuit divini sapientiæ capacissimum subiectum humilitas summa, zelus veritatis summus, summum ingenium. Non deficit divina bonitas ne in vasa munda & capacia divitiarum suarum thesauros effundat. Effudit ergo in Augustinum.

§. 5. *Falsè & sine fundamento damnatas censerì à Pontificibus Augustini sententias.*

62. **T**ribuisse Augustino nonnullos damnatas hodiè sententias in controversiam venire nequit; quosdam enim id fecisse sat certum. Sed distinguendi sic agentium gradus, ne fontes & infontes, aut minus fontes sententiæ eadem involvamus. Primò tributæ sunt Augustino sententiæ hodiè damnatæ, priusquam damnatæ essent, & ab illis, qui eas omninò veras existimabant. Sic Gregorius Arim. propositionem illant: omnia opera infidelium sunt, peccata; Augustino tribuit. Tribuit Baius hanc, aliaque. Sed hos nullatenus censebimus Augustino iniurias magis quam in Spiritum S. impios, qui, quas ipsi veritates credunt, illi in Scripturis tribuunt, etiam si in eo ex sua fragilitate aberrant. 2.º Augustino adscriptæ sunt sententiæ ab aliis, qui simul falsas judicarunt. Sic Petrus de Aragonia 2. 2. q. 10. 2. 4. Augustino tribuit sententiam, quæ ait, nullum opus bonum sine gratia posse fieri; quam ipse deserit, & falsam judicat. De his verò, ut longè consultius & decentius facerent, Augustinum explicare, & in suam trahere partem, vel saltem cum venerabundo silentio præterire, judicari nequit voluisse; eos Augustinum contemnere, aut gravem inferre injuriam, præsertim cum iam citatus sit ex Ordine Eremit. ipsius Augustini, qui proinde præsumi nequit voluisse suum parentem deprimere in ullo. 3.º Attribuuntur Augustino sententiæ post damnationem, quæ etiam damnatæ censentur, aut certe non ritè discernuntur à damnatis, & hoc vel sic, ut illæ simul judicentur veræ; ut Iansenius fecit, & hoc §. 13. attingitur: vel ut damnatæ & falsæ censeantur licet Augustini. Et hoc Catholicos aliquos censuisse, sunt monumenta, quæ indicant, sed suppressis nominibus, ut inde colligamus obscuros aliquos fuisse, & quos pauci vel nemo sit imitatus. Docent verò apertè hæretici, non rarò Ecclesiæ Romanæ insultantes, quod Augustini doctrinam proscripserit; è quibus nequissimus Marelius, supra relatus, in sua synopsi ait: plurimas propositiones S. Augustini Pius V. Gregorius XIII. & Urbanus VIII. in Jesuitarum gratiam censurâ notaverunt. Vide & alia §. 3. adducta. Sed mentita est iniquitas sibi. Approbarunt semper, reprobarunt nunquam Romana Ecclesia & Præfules eius Augustini doctrinam. Fiet hoc apertum Triadæ; & deinceps positive ostendēdo eas, quæ à Pontificibus sunt, & à communi Schola censentur, proscriptæ, doctrinas nullatenus esse Augustini. Interim hic generalem pro isto rationem statuamus, quod ut fiat, audiamus imprimis ipsum Augustinum l. 1. de Trinit. c. 3. Arbitror nonnullos tardiores in quibusdam

dam loci librorum meorum opinatos me fuisse, quod non sensi. Quorum errorem mihi tribui non debere, qui nescias: quandoquidem nec ipsis sancti divinatorum librorum Authoribus ullo modo quisquam retribuerit tam multos & varios errores hereticorum. Potuitne magis appolite ad propositum loqui? nos verò hinc consciamus rationem nostram: non alia ratione, aut fundamento damnatas censebis Augustini sententias, quam quod hæretici, aut obscuriores aliqui hoc sentiant Catholici; hinc verò istud immeritè concludis: tum quia communireliquorum Theologorum, & Catholicorum sensui, & ipsorum Pontificum, aliter attestantium, iudicio potiùs sistendum: tum quia pari ratione & damnatæ censeferi possint ipsæ divinæ Scripturæ, quandoquidem quæ credita est in illis contineri tam ab hæreticis, quam à Catholicis aliis quibus doctrina sit proscripta. Confirmatur, quia idcirco censetur Augustini doctrina damnata, quia doctrina aut sensus à Pontifice proscriptus censetur esse Augustini; at hinc immeritè concluditur. 1.º quia credibilis est istos sic sententes errare, quam omnes fere catholicos, aliter intelligentes Augustinum. 2.º quia ipsos in sensu Augustini, de tam sublimibus mysteriis differentis, credibilis est lapsos, quam lapsum Augustinum in assequenda veritate. 3.º quia manifestum est doctissimos ab Augustini sensu penetrando aberrasse: quanto ergo consultius his sic contigisse arbitramur, quam Augustinum statuamus damnatorum Authorem dogmatum? Provocemus potius ipsos ad ipsi Augustino l. de bono persever. c. postremo monenti auscultandum. *Qui legunt hæc, si intelligunt, agant gratias Deo; qui autem non intelligunt, orent ut eorum ille sit Doctor interior, à cuius facie est scientia & intellectus. Qui verò errare me existimant etiam atque etiam diligenter, quæ sunt dicta, considerent, ne fortassis ipsi errant.*

§. 6. *Ad quem recurrendum cum de Augustini doctrina sit obijciat, & qui modum eum explicandi?*

63. Viderunt priora sæcula de Augustini doctrina & mente non paucas lites; sed præ omnibus illustrius est hoc nostrum ab anno 41. quo Augustinus-Iansenii prodiiit. Neque diffiteri quisquam potest, ita interdum loqui Augustinum, ut ad pravos sensus à non rectè intelligentibus converti possit, & convertatur. Et hinc monitum Cardinalis Valerii: *Augustini scripta Clerici sane admodum legant; ita enim acumine ingenij præstitis, & de rebus difficilibus tam subtiliter disputavit, ut non mediocri ingenio præditi viri eius libros legentes, in errorem aliquando lapsi sunt.* At cur, inquires, sequentia subices verba, quibus nonnullos eius libros monet legendos? fuit sanè, qui id velut fraudem in appendicem deauth. S. Augustini obiecerit, idque crediderit factum maligna prorsus intentione; ut inquit, non viderens (Studentios) *laxas & malas eorum doctrinas, in libris Augustini condemnari, & eversis nostræque doctrina principia ita clare in illis fundari & stabiliri.* Sed sanè fraudem illam de corde suo, iudicium de internis proximi sibi usurpans, attulit, non mente illius, qui appendicem composuit. Propositum huic erat ostendere Augustinum non ubiq; clarè locutum. Ad hoc memoratum Valerii testimonium adduxit. Quid verò huic adversatior monere Valerium aliquos eius libros legendos? nihil sanè. Obtinuit ille quod voluit, non ubiq; sine delectu & cautione legendum. Sed qui, amabè, libri, quos legendos monet Cardinalis Valerius? libri illi, quibus præcipuè continentur

hodiernæ controversiæ & selecta illa opuscula contra Pelagianos, & Semipelagianos, quæ seorsim imprimuntur in gratiam Studiosorum, in quibus de altissimis gratiæ & prædestinationis mysteriis? Non profecto de his diceret Valerius *causæ admodum legantur*; in quibus utique Augustinus *de rebus difficilibus tam subtiliter disputavit*. Et ut subiungit, *adhibita hac cautione, ut quæ ex illis collecta fuerint, non profanentur, nisi questionibus aliquorum, qui in doctrina scholastica versati fuerint, sint examinata*. Videt hinc, spero, cordatus lector fundamento caruisse illam calumniam, ut & non debuisse illius intentionis hominem subicere illa verba, cui utique nil adversatur legilibros Augustini de doctrina Christiana, & sermones ad Populum, de quibus Valerius; Quod *ad malas & laxas doctrinas*, quas exprobrat, inspicimus Decreta Pontificum, ibi invenimus cuius in Belgio mala & laxa fuerit doctrina. Expectemus etiam paulisper oraculum Successoris Petri, Innocentii II. sub quo res illa jam agitur. Confidimus sanè nos, nisi expatiati fuerint in Hispanias, Galliam, Siciliam, &c. Paucos graviore nota dignos inventum iri è parie Theologorum, quos persequuntur, in Belgio. Sed nos ad rem præsentem.

64. In lite de mente Augustini quis modus eum explicandi, quem arbitrum deposcimus? Explicandus, inquis, est per clariora ipsius Augustini loca. Rectè, consentio. Vel non sunt, vel non creduntur esse à Patriarhis litis. Recurre ergo, ais, ad discipulos eius Hilarium, & Prosperum, aliosque Patres. Factum est. Sed nulla spes compositionis, vertitur de his ipsis par controversia. Orandus tandem, dices, Deus pro locorum illorum intelligentia. Oratum est: sed adhuc sua, cuique stat sententia. Nisi ulterior quæras arbitrum, desperata concordia est. Ipsū imitemur Augustinum. Adeamus Pastorem Gregii Dominici, in quo principatus Apostolorum excellens gratia præminet, Petram, quam non vincunt superba Infererum porta. Patrem Christianæ plebi, profanarum depositorem hæreson, indicem, de cuius iudicio disputare nemo audeat. Hunc interrogare non pigeat. Hic nos de Augustini sensu fideliter instruet. Non est fidelior doctrinæ Patrum custos Patre Christianæ plebis. Ille est, qui Augustini opera sæpenumero approbavit; ille, qui ab hæreticorum insultibus defendit; qui non raro sententia eius in fidei canones retulit. Dabit ille Catholicum Augustini intellectum. Quoscumque igitur in Baio, Iansenio, aliove ipse damnaverit, Augustini sensum continere nullatenus crede. Et hæc proscripta, & Augustinum intactum declarat Pontifex: non sunt ergo Augustini. Augustinum intellige, ut S. Scripturam. Hanc ut ex privato spiritu interpretari prohiberis; sic & Augustinum. Scripturæ sensum non ab hoc, vel illo privato exquiris, ut aliquid fidei statuas; sed respicis, ut jubet Trid. ad sensum, quem tenet, & tenuit S. Mater Ecclesiæ. Pariter & erga Augustinum te geras. Sacrorum Canonum, doctrinæ Patrum, & Augustini custos specialis non est Ecclesiæ Iptensis, sed Romanæ. Non à privato aliquo Iptensi Præsule, sed à Romanæ Ecclesiæ moderatore petendus Scripturæ, & Augustini sensus. Hæc igitur præsentis resolutio est questionis. Modus unicus, tutissimus, ultimus finiendi de Augustini mente controversias, & ipsum ritè explicandi est Vicarium Christi, Romanum Pontificem adire, & interpretationi eius acquiescere. Hoc solo nobis, & Augustino, ut decet, consulimus.

§. 7. *An bene procedant , qui oburgantur Augustini testimonium in debita Reverentia admittit
& explicatum , provocant ad Pontificum Bullas ?*

65. **R**espondetur rectè , & ordinatè procedere istos , quia præterquam quod ab inferiori ad superiorem , à fallibili ad infallibilem rectè appeletur , & inferior ac fallibilis sit quivis Catholicus tractator in particulari , superior & infallibilis Pontifex , adhuc patet ex dictis verum & genuinum interpretem Augustinianæ mentis esse Pontificem ; rectè verò à litera ad indubitatum eius interpretem recurritur. Adde rectè provocari à sententia obscuriori , & quam torquent accusatores , seu à sententia ut torta ab Accusatoribus , præsertim contra communem sensum peritorum in ista Facultate , ad claram sententiam iudicis ultimatæ controversiarum loca verò Augustiniquæ contra communis Scholæ præcisa adferuntur , sunt sententia obscurior , quam Pontificis , quæ est iudex irrefragabilis , ut patet ex prædictis n. 10. pag. 28. Et torquentur verba illa contra communem peritorum , id est , Theologorum , in ea Facultate sensum ; adeoque ab illis ad Pontificum Bullas rectè provocatur. Nec sic provocantes per hoc injustam sententiam Augustini sententiam , ut eam ipse Augustinus intellexit , sed ut Adversarii illi intelligunt. Alio porro sensu , quam isto , ab Augustino appellasse Theologos quoscunque in hodiernis controversiis , non arbitramur.

§. 8. *An debito cum respectu de Augustino loquatur , qui dicit se Augustini nomine non admodum moveri , nisi cum Ecclesia sensu conveniant ?*

66. **R**ectè censemus sic quemque loqui , indeque non meritò in Augustinum proclamari injuriam. Similem enim modum loquendi docuit ipse Augustinus. Ego verò (inquit contra Ep. fundam. c. 5.) *Evangelio non credarem , nisi me Catholica Ecclesia commoveret autoritas*. Et tamen qui nesciat S. Scripturæ canonicam tam veterem , quam novi testamenti omnibus posterioribus Episcoporum litteris ita præponi , ut de illa omnino dubitari non possit , utrum verum , vel utrum , rectum si quid in ea scriptum esse consisterit : Episcoporum autem litteras , quæ post confirmatum canonem vel scriptæ sunt , vel scribuntur , & per sermonem forte sapientiore cuius libet in ea peritiorum , & per aliorum Episcoporum graviolem auctoritatem , Doctorumque prudentiam , & per Concilia licere reprehendi ? l. 2. de ban. contra donat c. 3. Noli , inquit in proximi l. 3. de Trinit. meis litteris quasi Canonicis scripturis inservire , sed in illis & quod non credebas , cum inveneris incunctanter crede ; in istis autem quod certum non habebas , nisi certum intellexeris , noli firmè retinere. Non dubitavit itaque Augustinus sua , alteriusve Patris dicta tunc tantum attendenda quando cum Ecclesiæ sensu convenirent , quod sermo ille indicat.

At tacitè inquires , eo loquendi modo insinuat ab Ecclesiæ sensu discrepare Augustinum. Hallucinaris plurimum : nihil minus indicat. Censetne Augustinus non esse credendum Evangelio , quia dicit : *Evangelio non credarem nisi moveret Ecclesia autoritatu* ? Non ex parte dicentis , sed perperam interpretantis est ea sermonis malignitas. At quorsum , adhuc repones , odiosæ eiusmodi questionis ? odiosas salò supponis , causa instituendi aperta est §. 1. & indicata hætenus non raro ,

§. 9. *An nemo indicare debeat se in Augustino decipi, si adversantia videat Pontificum decreta, nisi & clarè videat: Et aliqui obijci Pontificum Bullas vana terriculamenta merito censent quæ docti non curent, sed derideant?*

67. **Q** Vis, nisi Augustini aut Pontificis veneratione abiectâ, non existimes se in Augustino decipi, si adversantia illis, quæ ex Augustino colligit, videt Pontificum decreta? Sed non nisi cum restrictione, si clarè videat, admittendam assertionem nonnullis videtur, si itaque videat, nisi & clarè videat, non debet magnopere moveri. Si nubes aliqua obijci possit, quæ visionem quidem non auferat, sed adferat obscuritatem, adversari non magni ducet Pontificum decreta. Obijci verò potest perquam facilè, nubes eiusmodi. Et obijciuntur quotidinè clarè videant decreta Pontificum contra suum & Iansenium. Nunquid non clarè vident nonnulli hodie in Augustino, si ipsi fides, nullâ esse veram virtutem, veram legis obedientiam, sine charitate, & omnia opera non relata in Deum, ac proinde infidelium, peccata esse, & solo officio bona? si adversari videsint decreta Pontificum, quæ proscripserunt 16. Baij: non est vera legis obedientia, quæ sit sine charitate, Et 25. Omnia opera infidelium sunt peccata, &c. At non clarè vident. Inventa est nubes famosi commatis, quo Pontifex propositiones in proprio verborum sensu, ab assertoribus intento, proscripserit. Sunt enim qui hodie in Augustino videant deesse iustis gratiam sufficientem vel ut orent, vel ut impleant, quod urget præceptum; qui putant gratiâ in statu naturæ lapsæ habere aliquem semper effectû, cum videlicet ad quæ datur, Faustû Rhégiensem, & alios semipelagianos admisisse gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, sed in eo hæreticos fuisse, quod possit voluntas consentire pro libitu? Opponis decretum Pontificum, quod damnet istas propositiones: *aliqua Dei præcepta hominibus iussu volentibus & consentientibus secundum presentes, quas habent, vires sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, quæ possibilitas facit. Interiori gratiæ, in statu naturæ lapsæ, nunquam resistitur. Semipelagianis adhibebatur prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse; cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare.* Et quibus manifestius possit prior doctrina eradicari? Sed nondum clarè vident. Damnata sunt, sed non in sensu Iansenii. At dissipata hanc nubem constitutio Pontificia declarans ex Iansenio excerptas, & in sensu ab eo intento damnatas. Evocatur altera in auxilium nubes, quæ questionem scilicet eam esse facti, quam nec velle debet, nec, si velit, potest cetera erroris periculum decidere. Pontifex. Nondum ergo clarè vident. At verò videt, ut credo, cordatus lector, quo vergat istud clarè videat. Eò ut apparet, quod nil videat Theologus in Decretis Pontificum nisi quod liber. Frustra illa edantur, frustra à Theologis allegentur. Neque enim juvant, nisi non solum videantur, sed & clarè videantur adversari; clarè autem non videbuntur, si obduci queant nebulæ: ullæ nebulas obducere quis non videat esse cuique facillimum.

68. **Q**uis in supereminetur, vana esse terriculamenta Pontificum Bullas, quæ docti non curent, sed derideant. Docti, inquam, doctrinâ illâ: docti doctrinâ commatis; docti doctrinâ questionis facti; Eruditi illi, à quibus, teste Paulo Jurezo, nunquam fides impetrabitur propositiones 5. reperiri in Iansenio; qui tenet

nebras

nebras scholasticorum condemnantes, limpidas ipsi ex Augustini Pontificibus, per Ianfentium apertis, doctrinas hauriunt. allega in illos Pontificum Bullas. Non curant. Derident vana terriculamenta. Et quid mirum? damnat enim Pontifex catholicas veritates in gratiam Scholasticorum, aut ad Scholasticos placandos. Quid dicam? si hoc minorem, quam par est, Pontificorum Decretorum existimationem non redoleat; quid redolet, nescio. Quid si quisquam diceret alleganti Augustini auctoritatem: *Docti vana terriculamenta non curant, sed derident?* Quantis clamoribus reus læsæ Augustinianæ auctoritatis ageretur? Et de suprema in terris auctoritate non verebitur id dicere? Nobis sane ista probari nequaquam possunt. Sufficiet ut declinemus sententias has illasve, ut videamus damnatas in Pontificum Bullis, etiam si tergiversari nonnihil, & tenebras commatis, aut questionis facti aspergere nonnulli possint. Nec venerationem Sedi Apostolicæ debitam à nobis minus exigere credimus. In quo ad indifferentis arbitri iudicium provocamus.

§. 10. *An claris etiam & evidentibus iudicio suo Augustini testimonijs fidere qui debeat, nullo modo ea ad Ecclesiæ Decreta, & Patrum aliorum sensum referendo?*

69. **R**esolutio nobis est negativa, & ratio est, 1.º quia in loco aliquo elusdem authoris re & re intelligendo facile erramus, nisi ad alia eiusdem loca referamus: quanto ergo magis in unius aliud agentis quam nos forte cogitemus, sensu assequendo possumus errare? 2.º, quia nisi cum aliis conferamus non poterimus fidei assertionem statuere, cum ad hoc unius Patris non sufficiat auctoritas: ergo saltem pro re fidei statuenda non est fidendum solius Augustini auctoritati. 3.º, & præcipue, quia nonnulli visi sunt sibi clarissimis Augustini testimonijs niti, & tamen lapsi sunt, inde maxime quod cum pontificiarum Bullarum veritate aut Patribus con contulerunt, aut composuerunt: e. c. pro asserenda hac propositione: omnia opera infidelium sunt peccata &c. Ianfentius ab Augustino *constanter, luculenter, manifestè* traditam credidit, in quo tamen lapsus est, & damnatam in Pontificum bullis altruit; sicque de aliis multis, quæ Augustinum inspicientibus vera videntur: licet, si cum bullis Pontificum conferant, aliud longe sint visuri, adeoque putans se fundati in Augustino, non mox securus esse debet, nisi facta collatione illa. Et hinc sequitur idem per omnia corollarium, quod dedimus pag. 14. n. 21. quod hic insertum puta. Estque corollarium alterum, non inde satis tutos quosque quod videant (verius, dicant) sententias suas in Augustino fundari.

§. 11. *Augustini laudibus derogare, qui cum alijs Patribus contrarium statuit quod nec ipse, voluit Augustinus.*

70. **P**atet istud: derogatur Augustini auctoritati, cum sententiæ eius infirma & incerta redditur; statuendo hanc patribus aliis adversam redditur infirma & incerta, cum non unius, sed communis Patrum sensus certam & firmam facit fidem. De quo satis dictum, quam vide, sect. 1. §. 7. & 8. ubi etiam visum est displicuisse & Augustino ipsi vehementer suum illud a Patribus aliis divorcium: unde est memoranda illa eius vox, de Patribus l. 1. contra Iul. c. 2. *Modo credimus, cre-*

Id, quod tenent, tenent, quod docent, docent, quod prædicant, prædicant. Vnde & nonnunquam iudicium præcedentium Patrum secutus, sententiam suam mutavit. Et hinc l. 6. contra Iulc. tit. 1. art. de intellectu eundem loci scripturæ *postea melioribus & intelligentibus cessit, vel potius, quod fatendum est, ipsi veritati.* Et l. 3 c. 4. de hap. Contra donat. fatetur se fuisse revocatum ab errore Cypriani propter confessionem aliorum Patrum in oppositum. Neque sensus fuit alius Ecclesiæ Augustini doctrinam approbantis: Et enim Cælestinus primus qui post eius mortem Augustinum approbavit & à Massiliensibus vindicavit, *inter Magistros optimos non seorsim, eum statuit.* Et in præcipuis eius approbationibus non seorsim, sed socius Patrum aliorum invenitur, ut apud Gelasium can. Sancta Romana; in 5. Synodo; in Later. Sub Martino 1., In Valentino, ut sect. 1. §. 2. vidisti. Et Atracianum verbis & sententiis Augustini conceptum non à solo Augustino, sed ab antiquis Patribus derivatos suos canones fatetur, & non unius Augustini, sed antiquorum Patrum definitiones esse dicit.

§ 12. *Augustinus etiam in materia de gratia ultimum veritatis decretum non dedit Ecclesiæ sed ab ea accepit: neque tradidit sed tradidit ea accepit doctrinam de gratia & usque illo sensu non est primus post Scriptores Canonicos: imo eo priores sunt traditio & auctoritas Ecclesiæ ac Pontificum.*

71. Assertionem statuo contra Iansenium tom. 2. l. proxm. c. 13 cuius verba adduximus p. 34 n. 45. ubi ait, quod, licet in aliis soleat Ecclesiæ fidelibus articulos fidei proponere, hic vice versa August. proposuit Ecclesiæ, & ultimum veritatis decretum non ex patribus aliis, sed ex uno solo hauserit Augustino. Et c. 24. Augustinum (haud dubiè quod eodem sensu) primum post Scriptores Canonicos appellat, sic ut ante Ecclesiam & Pontifices in materia de gratia audiendum præponere videatur. Sed ista non recte affirmari probatur 1.º quia sic nullum ultimum & infallibile haberemus de gratia decretum, quia solius Augustini, nisi accedat decretum Ecclesiæ non facit certitudinem Fidei, cum nullibi revelatum sit Augustinum esse infallibilem in decernendis rebus fidei: quod si accedat decretum Ecclesiæ, iam ultimum est ab Ecclesiâ, non uno solo Augustino 2.º nullius unius Patris, etiam Augustini, sententia facit rem fidei quamvis sit approbatus, nisi vel consentiant alii Patres, vel Ecclesiâ specialiter definiat aut approbet, ut sect. 3. Videbitur ergo ex uno solo patre, etiam Augustino, non habetur ultimum veritatis decretum. 3.º Augustinus ipse contra Pelagianos toties exaggerat doctrinam suam esse antiquam, pelagianorum novam; hoc vero falsum esset, si ipse Ecclesiæ, non Ecclesiâ illi, tradidisset doctrinam de gratia: ergo. 4.º Doctrina quæque fidei atque adeo illa, continetur in scriptura, vel traditione; atqui non Augustinus Ecclesiæ, sed Ecclesiâ Augustino & scripturam, & traditionem dedit: ergo ipsa est, quæ dedit de gratiâ doctrinam. 5. Augustinus non fuit prælatus & pastor universalis Ecclesiæ, adeoque non potuit illi decretum, cui oportet stare, concedere: Nec est ratio specialis, cur censeamus tunc infallibilitatem, aut potestatem Ecclesiæ translatam in privatam personam, qui nec Pastor, nec caput eius sit. 6. Vel Ecclesiâ universalis, Patresque reliqui ignorarunt doctrinam de Gratia, & hoc non videtur sine Ecclesiæ, & Patrum aliorum notabili injuria dici; vel non ignorarunt: sicque non ab uno solo hausit Augustino, Patet etiam modum istum, quo

quo doceri creditur Ecclesia à privata persona fidem, quam non habuit, viam sperare ha resibus, & pravis doctrinis, & approbare modum procedendi Lutheri, Calvini, ipsumque Iansenii privatos errores intrudentium Ecclesiae ut Catholicam fidem, de quo sect. 1. §. 7. amplius dictum. Verius itaque dixisset Iansenius Augustinum doctrinam de gratia, quam in Ecclesia invenit, illustrasse, confirmasse viriliter contra adversarios detendisse, &c. Sed conducibilis illi erat solum Augustinum statuere iudicem, sibi quæ, ne ad Ecclesiae decreta respicere cogetur, texere excusationem, & effugium. Nos potius statuimus

COROLLARIUM.

Ex dictis iniquam videri conditionem Patribus, & Ecclesiae iniuriam, qua solus Augustinus iudex statuatur, etiam in materia de gratia, cum nec solus veram de gratia fidem tenuerit; sed & Patres alii, & Ecclesia; & præsertim cum experientia constet Augustini sententias in ea materia torqueri, & ad errores stabiliendos perperam adduci.

§. 13. *An satis Augustini honori consulant, qui sententiam ei tribuant, quæ creditur à Theologis passim in Pousificum Bullæ proscripta, nisi prius à damnata probe discernant?*

71 **P** At et tales Augustiniano honori non satis consulere, quia non satis cavent ne tribuant Augustino doctrinam damnatam; hoc verò honoris Augustiniani zelo solo primò omnium erat agendum, ut quilibet videret; Nisi fortè per Augustini honorem non Episcopi Hipponensis, sed dogmatis, quod sibi placet, defensionem intelligant, ut intelligere aliquos §. sequenti videbitur. Et erit qui ex manifesta hac asserta veritate insolentissimæ audacis accusabit? Sed placeat illis, dum è Rostris laudes Augustini dicendæ erant, similia promere; placebit nobis veritatem dicere, nec à dicendo scommatibus deterrebimur.

§. 14. *Augustinum à Iansenio iniuriòse tractatum ostenditur; Et, quid aliquibus sit Augustino iniuriosum esse?*

73 **F** Vèrè, quibus persuasum est, Augustini honorem & auctoritatem egregiè à Iansenio vindicatam, sed penitus si velint, quid egerit, inspicere, longè aliter iudicabunt. Præterquam enim, quod tribuendo falsas & damnatas illi sententias, ac Patribus aliis contrarium statuendo, quantum in se fuit, Auctoritatem eius in manifestum discrimen adduxerit, nihil est verius ei errores nonnullos tribuere, etiam impios & blasphemos; Ac imprimis quidem, ut vera à falsis secernantur, non est vitio fortè tribuendum, quod eum erroris Semipelagiani circa initium fidei non raso accuset, quia testem hic habet ipsum Augustinum de prædest. Sanct. c. 3. Sed dum l. 7. & 8. de hæ. Pel. alios ei errores, Semipelagianos suo iudicio, adscribit, ferendus non est, cum nec Augustinum, nec alium in eo testem habeat. Sed multò minùs tolerandus, quod 20. circiter annis iam Episcopo Semipelagianum errorem assignet, scribenti videlicet librum de Spiritu & littera c. 33. Nam Iansenus l. 8. c. 15. Molinam, Lessium, Suarem, Bellarminum, & alios, quod pro se locum illum allegaverint, his verbis reprehendit: Sed profectò non poterant

evidentius illi Recentiores ostendere se repudiatam ab Augustino sententiâ sequi; quam dum illam ex illo loco in suas partes trahunt, nam imprimis non animadvertunt abrum de Spiritu & littera sub initium erroris Pelagiani conscriptum. Quæ tamen non solum contra veritatem, sed ipsum etiam Augustinum affirmantur, qui l. 1. de prædest. Sancti. c. 3. non nisi opusculum ante Episcopatum scripta fatetur illum errorem significare, & istam questionem secundum veritatem divinarum scripturarum solutam in primo libro ad Simplicianum dicit. Quod iterum inculcat de don. persever. c. 21. Librum autem de Spiritu & littera posterius illo ad Simplician. 16. vel 18. annis, anno circiter Episcopatus 20. scriptum fuisse constat; atque aded errorem illum tunc nullatenus tenuit. Vnde in l. Retract. non solum nil illius libri retractat, sed de novo approbat, unam tantum eius voculam explicans. Sed hæc quid sunt, si conferantur ad ea, quæ l. 3. de statu nat. puræ scripta reliquit. Cap. 15. sententiâ asserentem statum puræ naturæ dicit cogere ad diversas impietates, ad blasphemiam in Deum, ad Manicheismum. Nec tamen Augustino dubitat hanc adscribere. Audiamus illum c. 19. ubi cum rationem illam tribuendi Augustino, attulisset, subiungit: an sibi contra Manichæos disserenti contrarium Augustinus, contra Pelagianos, imperio peritus, Tyroni senex &c. dico igitur reverà illa duo esse contraria; senex enim adversus Pelagianos, puræ nature architectos, dimittens id quod incanibus de parvulis contra Manichæos fuderat, emendavit. Item l. 3. de grat. Christi c. 20. dicit, quod in intellectu loci illius ex Apostolo: Deus vult omnes, &c. tenendo Pelagianis omnibus probatam expositionem, usque ad Episcopatum hallucinatus est. Aliàs etiam non rarò Augustinum errantem; & cum erroribus luctantem introducit. Et ubi sunt, quos Patrum & Augustini zelus comedit? vidisti Sect. 1. §. 7. quid de Patribus senserit. Quomodo iam ipsum tractet Augustinum, videre. Contra hunc sanè vindictæ pro Augustino scribendæ videntur, non Theologos illos, qui novam hæresim viriliter expugnant, qui nihil simile ausi sunt in Augustinum. Sed parit corvis, vexat censura columbas. Notatu verò dignum est, quod subiungo. In theses quasdam incidi, quarum 26. hunc præferebat titulum, Defensio S. Augustini à censurâ; miratus sum inveniri, præsertim in Belgio, Theologos, qui Augustinum censurent. Thesim pervolvò, sed quid invenio? Censura in Augustinum erat, quod aliqui opinionî dicenti, omnia opera in Deum ex charitate referenda, quidam opposuerit 16. & 38. ex damnatis in Baio. Hoc ergò illi invenio fuisse censurare Augustinum, allegare Pontificum Bullas contra doctrinam illam, quæ nova censetur, & passim impugnatur in Belgio, velut pæperam tributa Augustino. Adde, quod à nemine istorum reprehensus sit Iansenius velut Augustino iniurius, quod reprehendantur alii velut Augustino iniurii, qui in alio eum non attigerunt, quam quod rejiciant relationem operum ex charitate in Deum sub peccato; asserant gratiam justo adesse ad implendum præceptum sufficientem; excusare dicant ignorantiam invincibilem, &c. E quo concludes non improbabiler, deprimi Augustinum; iniuriam fieri Augustino, apud nonnullos aliud non esse, quam sententiis illis te adversari.

COROLLARIUM.

Non mox credendum obicientibus deprimi, aut contemni Augustinum, nisi ostendat Augustinum infortem, non illas, quæ hodiè trihuuntur Augustino, sententias rejici; suspectas habendas Augustini laudes, ab illis congestas, qui non propter

propter ipsum, sed propter novorum in eo dogmatum apparens patrociniū ipsum laudarent: nec demum credendum solos Augustinum venerari, qui sententias eas teneant; imo eos minimè venerari videtur non obscurè haberi ex dictis.

§. 15. *An S. Augustinus modum præscribens suū, & aliorum à canonicis Authoribus scripta legendi ex sola humilitate, an etiam veritate locutus fuerit.*

74^A Dducta sunt in appendice §. 7. quæ sensum Augustini de debita sibi, aliisque post Canonicos Scriptores, authoritate indicare videbantur. Sed refunditur hoc in eius humilitatem. Contendimus nos etiam ex veritate locutum; ipse enim dixit: *quomodo est humilitas, ubi regnat falsitas?* Et: *quis est fructus humilitatis, ubi detrimentum est veritati?* quod ergo multo Augustinus dixit, idem & censuit. Ut itaque fuerit in eo humilitas summa, nunquam tamen effecit, ut veritati suffragium detraheret. Præterea non ex humilitate solum, sed etiam amore veritatis dixisse ista Augustinum, satis patet ex epistola 61. ad Fortunatum; ubi in disputationibus Catholicorum, & laudatorum hominum licere vult salvā honorificentiam, quæ illis debetur aliquid in eorum scriptis reprobare, atque respondere, si forte invenerimus, quod aliter senserunt, quam veritas habet. Subiungens. *talis ego sum in scriptis aliorum, tales volo esse intellectores meorum.* Hinc potius doctrinalem regulam, quam specialem aliquam submissionem ostendere videtur. Similiter Ep. 19 ad Hier. procedit dum testatur se ita alios legere solitum, ut quantalibet sanctitate doctrinaque pollerent, non idèò verum putet, quia ipsi ita senserunt, sed quia sibi per *autores canonicos, vel probabili ratione persuadere potuerunt.* Et si illud humilitatis confessio, non veritatis professio esset, in Gratiani decretum haud quaquam coarparetur. Et sanè non potiori jure Augustinus propter humilitatem, quam alias causas errare, aut falsum dicere perhibetur: unde qui omnem ab eo remotum cupit errorem, neque propter humilitatem errasse statuat, sed verè locutum in exprimendo modo suā, & aliorum non canonica, scripta sequendi.

§. 16. *Convenitur æquus arbiter.*

75^I Am discipiat, & judicet arbiter æquus, an instituentes de Augustini authoritate hodiè quæstiones traducendi sint, ut Augustino iniurii, aut ut deprimentes Augustinum? an mox tura censenda quævis doctrina: quod Augustini Patrociniū prætendat, Augustinianæ doctrinæ restaurationem jactitet, &c? an sine iniuria tribuantur Augustino damnatæ sententiæ, aut quæ à damnatis non probè discernantur? an non audiendus potius Pontifex, quam Iansenius, aliusve, qui se zelatorem Augustinianæ doctrinæ prætenderet, cum de ea his oboritur? an rectè statuatur Augustinus Patribus aliis contrarius? an nemo suspicari debeat se in Augustino decipi, quamdiu aliquod prætendi queat obscuritatis effugium contra Bullas Pontificias? Et demum quis magis in Augustinum iniurius Iansenius, an eius adversarii, quivè illi audacius adscribant errores? an mox proclamandus in Augustinum iniuriosus qui sententias à s. sæculis in scholis communes de operibus moraliter bonis, de non præcepto referendi omnia opera in Deum &c. sequitur & opusculas rejicit &c.

Sectio Tertia.

De Augustini auctoritate in puncto de controversiâ libertatē indifferentiæ.

Accusata est sæpè memorata appendix de imminenti auctoritate Augustini, sed adductum est aliud nil quo id probaretur, quam quod §. 2. statuerit non fuisse specialiter approbatum Augustinum in puncto hodie controverso de libertate indifferentiæ. Diluenda est paulò fusiùs hîc tam gravis accusatio. Sed ante alia sit,

§. 1. *Proœmialia, quæ qualiter ab Ecclesiâ, aut Pontificum approbatione hauriant scripta sit. approbata, auctoritatem?*

76. **P**atrem auctoritatem ex eiusmodi approbatione venire diximus pag. 30. n. 43. Tribus verò potissimum modis posse approbari alicuius opera, patebit ex sequentibus resolutionibus. Dico itaque 1.º Approbatio Ecclesiæ non efficit ut omnia & singula in operibus approbatis contenta, ad fidem Catholicam pertineant: nec si faceret essent ad huc infallibilis fidei regula ut à quavis secta, aut cuiusvis generis hominibus intellecta, Ratio primæ partis est quia nulla exat eiusmodi approbatio quæ sub ista forma vel modo omnia & singula tenenda decernat. Patebit etiam à fortiori è sequenti resolutione, Ratio secundæ partis à priori est, quod istis nullam infallibilitatem competere constat. A posteriori etiam constat innumeros in talibus deceptos: & cum supremæ auctoritatis sacer textus non ut ab hoc vel illo, sed ut ab Ecclesiâ exponitur, non sit infallibilis; quântò minus Patris cuiusquam scripta erunt?

Dico secundò, nequè approbatio Ecclesiæ efficit ut doctrina cuiuscumque auctoris indefinitè approbata, censeri debeat in qualibet sui parte vera aut fidei conformis. Patet hoc primò, quia si approbatio illa indefinita id efficeret, quæcumq; sic approbata nil nisi verum & fidei conforme contineret, quidquid enim approbatio ista in uno æqualiter in omnibus efficit; at verò quæcumq; sic vera aut fidei conformia efficere non potest: vim ergò istam nullatenus habet. Patet minor, quia ut pag. 29. vidimus plurium Patrum, Cypriani, Gregorii, Basilii, Athanasii, Cyrilli, Chrysostomi, Hilarii, Augustini, Hieronymi, imò omnium orthodoxorum Patrum approbata sunt opera & quidem sub forma amplissima *sequimur per omnia, suscipimus, omnia quæ ab eis &c.* à variis Conciliis & Pontificibus, & tamen certum est non eousquæ valuisse approbationes illas ut omnia in eorum scriptis contenta vera aut fidei conformia esse declaratum voluerint: cùm & omnium primum constet aliena à vera fide sensisse de Baptismo ab hæreticis collato: de cuius scriptis ait Augustinus *quod in eis divinarum Scripturarum auctoritas congruit cum laude vim accipio: quod autem huic non congruit, cum pace eius respice.* Vim apud omnes obtinere debet probatio hæc, sed præcipuè apud eos qui Patres ibidem approbatos Semipelagianismi accusant. Secundò, Patres nonnunquam contradictoriè sibi mutuo opponuntur; si ergo approbatio Ecclesiæ omnia & singula in scriptis eorum contenta, vera esse efficeret, efficeret contradictoria simul vera. Tertiò, approbata sunt etiam ab Ecclesiâ nonnulla Doctorum Scholasticorum opera D. Thomæ, Bonaventuræ, Alensis, & aliorum; & tamen placita horum deserere nemo sibi conscientiam

scientiæ ducti in iis quibus sibi videtur veritati minus congruere: in d. per statum, etiam à Pontifice approbatum, tenetur adversus D. Thomam sive Scoti discipulum in illis in quibus hi dissentiunt. Quartò, nemo in hæresis aut erroris crimen vocatur præcisè, quod à Patre aliquo aut Doctore etiam approbato dissentiat: quinimmo id quotidie videt & sustinet fieri Ecclesia: non ergo sua approbatione credit effectum, ut approbatus nil nisi verum locutus fuerit. Quintò, id sentiunt celeberrimi Theologorum è quovis Ordine, ac imprimis è Predicatorum familia Angelicus Thomas 1. p. q. 4. ar. 8. ad 2. Bannes 1. par. q. 25. ar. 5. Soto lib. 1. de natura & gratia c. 14. Bartholomæus Medina 1. 2. q. 109. ar. 2. & omnium fusissimè Canus lib. 7. de locis c. 3. ubi n. 4. concludit: *Legentur itaq; à nobis Patres veteres cum reverentia quidem, sed ut homines cum defectu atq; iudicio. Quod si quis aliter sapit, nec sanis consiliis acquiescit, licetiam non Sanctorum religione, sed sui ipsius amore capitur, & sub Veterum nomina novas opiniones intrudere conatur.* Sentum eundem exprimit è Franciscana familia Franciscus Horantius de locis cathol. l. 4. c. 3. Alphonsus à Castro l. 1. adversus hæreses c. 7. ubi inter reliqua ait: *Sunt enim pleriq; qui sic afficiuntur aliquorum hominum Scriptis ut si foris quempiam viderint qui ab eorum sententia discedat, hæresim statim inclaimant & quapropter hoc oportuit etiam ostendere nullam videlicet Scripturam, quantumlibet L'offi, quantumlibet etiam Sancti esse, efficacem ad hæresim revincendam &c.* Sed nec defuere ex vitæ instituto specialius Augustino devotis, veritatis eiusdem assertores. Nam Petrus de Arragonia Ord. Erem. S. Aug. 2. 1. q. 10. ar. 4. sententiam quam dicit Augustini rejicit, & contrariam amplectitur, Gabriel Penotus ex Ord. Si. Aug. Canon. Reg. l. 5. prop. c. 6. dicit: "puto igitur Augustinum & alios divos non fuisse verà & solidà laude esse colendos & laudandos, non autem nostris mendaciis & adulationibus egere ad delectari... Et non omnes sententias Augustini ex libris contra Pel. & Semipel. depromptas facere, argumentum firmum & irrefragabile ad aliquam veritatem catholicam cōprobandum." Quid Patres Societatis commemorem, qui ob assertam hanc aliis communem veritatem specialius vapulant. Cum illis etiam vapulare debuit Parisiensis Vniversitas de doctrina ab Ecclesia approbata pronuncians: non esse per Ecclesiam approbata sic quod oporteat credere quod ipsa in omni sua parte sit vera, vel quod in nulla sua parte sit erronea. Nec defuit veritati eidem asserendæ in suis primiceriis Academia Lovaniensis Ioanne videlicet Driedone, Ruaro Tappero, Estio, Iansenio Gandensi, Henrico Rampen, Fromondò & aliis; sed super omnia Iansenio Iprensi; ut neminem sane mentis huic dogmati adversaturum credam. Ecclesia itaq; ut verbis Vniversitatis Parisiensis loquar, sicut canonizando aliquem Sanctum, non per hoc approbat omnia eius facta; ita approbando eius doctrinam, non per hoc approbat omnia eius dicta vel scripta, sed solum illa quæ per authorem suum non sunt retractata, nec per alium sunt correctæ, aut merito tanquam veritati contraria corrigenda, iuxta superius allegatam Apostoli sententiam, omnia probate, quod bonum est tenete. Non excipio etiam à conclusione Augustinum, præsertim cum de eo specialiter pleraquæ suprà adducta testimonia loquantur, & de quo pluribus & fusius adhuc probare possem, nisi quod, ut præmissi, quibuscumque jam hic est maxime id admittant de Augustino hunc nunc Pelagianismi nunc Manichæismi pro libitu accusantes. Censeri itaque debet Patris eiusquæ approbati doctrina Ecclesiæ utilis, universim sana & catholica, nullam pertinaciter ab autore assertam continens hæresim, idonea ad veritatem catholicam tuendam, explicandam & testandam; & præ aliis specialius Augustini quo specialiora à Deo scientiæ

donā, ab Ecclesia laudis encomia consecutus est Augustinus, sic quod qui doctrinam eius contemneret, improbaret velut inutilem, perniciosam, aut hæreticam, vel non debitā reverentiā de ea loqueretur, temerarius, de fide suspectus, subinde etiam hæreticus non immerito judicaretur: non tamen ut definitū vellet Ecclesia omnia omnino in scriptis ejus contenta esse vera, sed solū acceptabilia quamdiu, certius aliquid, vel saltem certum ex documento certæ autoritatis aut perspicue rationis non elucescit.

§. 2. *An falsa sit Augustini autoritas dicendo non esse specialiter approbatum in puncto de controversiâ libertatis indifferentiæ?*

77. **R**esolutio negativa probatur 1.º quia ut manifestum est ex loco ubi id dictum est, non est ea ratione id assertum quod creditur sit Augustinus in eo puncto perpetram sensisse, sed quod judicatus sit cum Pelagianis non disputasse nec fuisse inter illos quos cum illis controversos habuit: adeoque nil doctrinæ Augustinianæ contemptum denotat illa assertio, sed solum, si falsa sit, assertoris infamiam.

Confirmatur, quia si dixero sententiam quæ adversario videtur Scripturæ esse, non esse specialiter approbatam ex eo quod in Scriptura contineri aut tractari non credam, vel ex eo quod talem in particulari sententiam, expositionem, translationem, constructionem &c. Non existimem ab Ecclesia, quæ Scripturam universim approbavit, approbatam vel specialiter receptam, non deprimō auctoritatem Scripturæ ut manifestum est, & id agunt quotidie Interpretes, innumeraque adducunt exempla: ergo multò minus Augustini auctoritatem deprimi in materia de gratia seu tractatibus illis quos contra Pelagianos disputavit (de his enim controversiâ) qui negat in particulari aliquo puncto vel sententia approbatum ex eo quod existimet eum in illis talem sententiam nullatenus tractasse. 2.º Non censetur, certè non accusatur, iniurius in Augustinum Iansenius, qui tamen eum in multis punctis non tantum approbatum non agnoscit, sed etiam hæresim Pelag. Semi-pelag. &c. tenere affirmat: ergo multò minùs qui dicit in uno puncto rectè quidem docuisse, non tamen fuisse in eo specialiter approbatum ab Ecclesia censeri debet in eundem iniurius. Ad hominem etiam premet hoc argumentum; dicere approbatum non esse specialiter Augustinum in puncto aliquo philosophico nihil ei detrahit auctoritatis, sed controversiâ de libertate est punctum philosophicum: ergo dicere in eo non esse approbatum Augustinum nihil ei detrahit auctoritatis. Premet, inquam, hoc nonnullos ad hominem; me nihil movet qui longè aliter de minore cenfeo.

Interim per ista æquum arbitriū inducendum existimo ut sibi persuadeat in nullo depressam Augustini auctoritatem, etsi falsa fuisse detur quam posuimus assertio. Sed ut appareat nec falsa fuisse sit

§. 3. *Restauratur argumentum ex epistola Celestini de promptum, & ex eo invictè ostenditur Augustinum in puncto de controversiâ libertate non esse specialiter approbatum.*

78. **F**alsis laudibus non delectatur Augustinus; si igitur ostendantur vera esse quæ in appendice discussa sunt, in nullo imminuta est Augustini auctoritas.
Hoc

Hoc ut fiat duæ propositiones demonstrandæ sunt. Prima est : Cœlestini epistola ad Episcopos Galliarum irrefragabilis est authoritatis. Secunda : ex illa manifestè consequitur non esse specialiter ab Ecclesia approbatum Augustinum in puncto de controversâ libertate. E quibus irrefragabili consequentiâ inferitur non esse in eo puncto specialiter ab Ecclesia approbatum Augustinum.

Prima Propositio demonstratur.

Irrefragabilis est authoritatis quod inter Ecclesiæ decreta annumeratur & assertur per 1000. & amplius annos, & quod nemo unquam catholicorum dubitavit esse irrefragabile fidei decretum ; talis est epistola Cœlestini dicta : ergo illa est irrefragabilis authoritatis. Minor patet pro prima parte, quia à temporibus Cœlestini assertur inter decreta Ecclesiæ, ut patet tum ex codice Canonum veteri Romanæ Ecclesiæ ; in quem etiam indubiè ex vetustioribus adhuc exemplaribus cooprata est epistola Cœlestini, tum ex veteribus & modernis authoribus, qui illud indubitanter velut Ecclesiæ decretum citant & amplectuntur. Petrus Diaconus (quem non immeritò Eximius P. Lupus Cœlestino ferè corvum dixit, cum floruerit teste Posselino in apparatu anno Christi 486. 55. circiter annis post Cœlestinum, quo notes errorem Noris in vindiciis, qui c. 8. *integro post Cælestinum seculo* floruisse affirmat) l. de incarnatione & gratia D. N. I E S U Christi c. 8. citato Innocentio & Africanis Conciliis illud citat. Facit etiam Cœlestini Cresconius, qui duobus post seculis anno videlicet 698. teste Noris floruit. Nono seculo floruit seu Ecclesiæ Lugdunensis epistolam eandem *Apostolicam & Ecclesiasticam definitionem* appellat. Quibus similia dant Remigius, Hincmarus & posteriorum seculorum Doctores nemine refragante : unde non sine fundamento dicam comprehensam inter reliquos Canones & regula. à Leone IV. cap. de libellis d. 120. ubi & Cœlestini Canones commemorat ac subdit : *qui illa non indifferenter recipere convincuntur, nec Catholicam & Apostolicam Fidem... retinere vel credere probatur.* Hinc de capitulis illius epistolæ loquitur Hormisdas dum ait de arbitrio libero & gratiâ Dei in Scriptis Ecclesiasticis, expressa capitula contineri, censet Eximius P. Lupus, Stephanus de Schamps, & alii. Nec extant ante Hormisdas de quibus commodius intelligatur.

79. Dices cum adversariis : ex Noris vindiciarum c. 8. Capita reliqua post secundum non esse Cœlestini tradit Baronius ad annum 431. & ante eum Surius, & ex Theologis Suarez prolegem. 9. de gratia c. 1. n. 11. negat esse Cœlestini. Quibus accedit, ut advertit Suarez & Vossius apud Noris, quod Pontifices ibi commemoratos non vocet suos prædecessores ut mos est Romanis Pontificibus. Respondeo Baronium solum dicere *potantur esse prosperi*, & Suarez *est verò similis*. Sed absolute id dixerint : Negaverint fuisse epistolam Cœlestini ; idque certissime constare. Negaruntne fuisse irrefragabilem ? negaruntne doctrinam in ea contentam fuisse certam & sufficientem ad convincendos Massilienses. Quin & uterque verba illa *profundiores verò* &c. Pensanda monet, & Suarez disertè pronuntiat : *utrumque verò sit, doctrina in illis capitulis contenta, certè fide tenenda est* &c. sint, ut volent adversarii, reliqua capita seu solius Prosperi, seu eius simul & collegarum in defendendâ Augustini doctrinâ contra Semipelagianos : sciebat prosper acer & verus Augustini & gratiæ ab eo assertæ vindex controversa cum Massiliensibus capita, sciebat quæ controversa inter se & illos, quæ ex doctrinâ Augustini contra

eos necessariò afferenda; quæ velut intercurrentes quæstiones ad rem non pertinebant; quæve possint aut non possint sine detrimento Fidei iustineri, nisi ineptum & imperitum in eâ causâ actorem Prosperum consiliuas, quem vel maximè adversarii fidum Augustini interpretem, fidelem gratiæ patronum & idoneum de controversiis illius temporis circa gratiam testem non dubitant. Quæ itaque in eâ epistola puncta contra Pelagianos fidei asseruit, cum eo indubitata fide tenebimus: quæ ille adiphora aut non necessariò asserenda censuit, nec cum Massiliensibus controversa, talia etiam censebimus; nequè fingemus in Massiliensibus errores, aut cum illis controversias quas fuisse Prosper non commemorat, imò disertè negat. Stat itaque certum epistolam illam, quantumvis non Cælestini, sed Prosperi & suorum sit, irrefragibilem esse testem eorum quæ adversus Massilienses credere oportet; quæ itidem citra fidei periculum, ut non debeamus contemnere, non necesse tamen habeamus adstruere. Et hinc patet inepti, infirmum & dubium appellari fundamentum ex Cælestini epistolâ; cum ea quæ communiter Cælestini citatur irrefragabilis sit, & summissimum præbeat fundamentum de punctis cum Pelagianis & Semipelagianis controversis iudicandi siue sit Cælestini, seu Prosperi solius, aut huius simul & aliorum gratiæ vindicum.

80. Quod si ex me quæras quem reipsâ censeam Capitulum aliorum post secundum in eâ epistola auctorem. Respondeo 1.º quod ad præsentem difficultatem nostra interest quis sit auctor, cum jam ostensum fuerit irrefragibilis esse auctoritatis quicumque demum sit illius auctor; Et quantumvis nec de auctore, nec de irrefragabili eorum auctoritate constaret, vicisse tamen me causam ad hominem: sic etenim Iansenius quem cum suis in eâ quæstione spectabam, 1. de hæresi pel. col. 78. de illis capitibus discurret: *Et quia ante hæc doctrina capita litteræ Cælestini sua quasi epistolari appreciatione demum nos incolantes custodiat fratres charissimi videntur esse conclusæ & stylus non nihil à cæteris distidere; hinc aliqui Cælestinum non esse illius partem auctorem arbitrantur. Sed quidquid sit de auctore collectionis istorum capitum atque styli, malè idcirco à Cælestini auctoritate vel etiam illa Epistola remouentur. Nam litteras etiam pontificias ab alijs concipi & exarari, si operosa dogmatum & conciliorum examinatione & collectione indigeant, ab alijs verò legi, examinari, mitti, & auctoritatem suam sortiri, frequentissimum est. Hinc est quod etiam qui proximi fuerunt Cælestini Papæ temporibus Cælestini viri totam, etiam illam partem Cælestini esse indubitatum habuerunt.* Respondeo 2.º veram prorsus in hoc videri sententiam Iansenii, E. P. Lupi & aliorum, capitula illa à Prospero composita & collecta, à Cælestino verò comprobata & eius auctoritate promulgata. Nec ea quæ Baronium & Suarem moverunt, aliud obtinent & non procul ab hac sententia est ipse Suarez dum ait: *Quamvis credendum videtur Prosperum non sine scientia & consensu Cælestini id fecisse.* Et per hoc conciliantur pauci illi qui adversantur innumeris qui à temporibus Cælestini eâ nomine Cælestini citantur quoties ea citandi occurbat occasio.

Secunda Propositio demonstratur.

81. In epistola illa seliguntur quæ controversa erant & necessariò credenda contra Pelagianos & Semipelagianos; & limes præfigitur ut præter eos articulos qui ibi commemorantur, alios non oporteat contra Massilienses credere; & quamvis contemnenda non sint alia quæ disputatores Catholici, ubi maximè, nisi & solus, ut placet P. Noris, intenditur Augustinus adversus hæreticos disseruere, non tamen necessariò

necessariò sint adstruenda, sed sufficiat selectas illas sententias credere: ergò si infallibilis sit, ut esse hactenus ostensum est, decreti illius authoritas infallibili functione noscitur credendas solum illas selectas sententias; illas verò ut nec contemnendas sic necessariò adstruendas non esse: inter eas verò non attingitur semel difficultas, de controversià libertate, ut nec adversarii dissentient, & restest quæ ad oculum splendeat: Sola prima argumenti propositio eget probatione, ac ne illa quidem si inspiciatur decretum quod sic c. 3. sonatus ergo plenius qui in aliquo dubitent instruantur, constitutiones sanctorum PP. Compendioso manifestamus indiculo, quæ si quis non nimium est contentiosus, agnoscat omnium dissensionum connexionem ex hac subditarum autoritatum brevitate pendere, nullamq; sibi contradictionis superesse rationem, si cum Catholicis credas & dicas &c. Et subjungit credenda: credenti ergò illa præcise contradictionis non superest ratio in materia tum controversa, nequè ad aliud nisi à nimis contentioso urgeri potest. Concludit verò sic cap. ultimo: profundiores verò, difficultatesq; partes incurramus questionum, quas latius pertractarunt, qui hæreticis resistunt, sicut vos audentis contemnere, ita non nosse habemus adstruere. Quia ad confutandum gratiam Dei, cuius operi, ac dignationi nihil penitus subtrahendum est, satius sufficere credimus, quicquid secundum prædictas regulas Apostolica Sedis nos scripta docuerunt, ut prorsus non opinemur Catholicum, quod appaeruerit præfixis sententiis esse contrarium. Ergò quæ præcetera in eâ causâ disputarunt resistentes hæreticis, non necesse habemus adstruere: non sunt puncta controversa, nec ab Ecclesia specialiter approbata; & proinde ineluctabile manet argumentū hoc: Necesse non est adstruere contra Massilienses, nec ex punctis fidei controversis erant, nisi quæ commemorat Cælestinus, teste ipso; ex commemoratis ab eo non est punctum de libertate ut ab Augustino defensum: hoc ergò contra Massilienses nec controversum, nec credendum erat. Sed videamus quem arietem huic muro admoveant adversarii.

Obijciunt ergò 1.º nulla est consequentiæ species; non legitur apud Cælestinum, Augustinum esse approbatum: arguitur apud nullum alium Pontificem, vel nullo libi. Respondeo, quis rogo sic argumentatur? Supra iam datum est argumentum cuius summa hæc est: Cælestinus colligit credenda contra Pelagianos & Semipelagianos ex doctrina Augustini in unum, & ea quæ collegit dicit sufficere in ea controversiâ, neque, si credantur, superesse locum contradictionis. Dicit ergò non oportere plura contra eos credi ex doctrina Augustini. Si verum dicit: ergò plura ex illa credenda non sunt; & si sint credenda necessariò, falsò dixit & dicendo erravit non nosse habemus adstruere. Quid hoc clarius? Quod si ab hoc aliud aut mutilum aliquod pro nostro argumento quis adferat, ut cum de vero nequeat, de ficto possit triumphare, desiderabitur in eo sinceritatis non nihil.

2.º Obijciunt secundò: approbata est Augustini doctrina de libertate ab Hormisdâ Pontifice sicut enim epistola ad Possessorem ordine 70. *De arbitrio tamen libero & gratiâ Dei quod Romana (hoc est Catholica) sequatur & assereret Ecclesia, licet in variis libris S. Augustini, & maxime ad Hilarium & Prosperum, possit cognosci; tamen in Scrinii Ecclesiastici expressa capitula continentur. Nonne hic (inquiunt) clarissime dicitur Romana & Catholica Ecclesia de libero arbitrio doctrinam esse eandem cum doctrina S. Augustini.*... cum dicatur illam posse cognosci ex libris S. Augustini. Si enim S. Augustinus aliam de libero arbitrio tradidisset in libro sui doctrinam, quàm doctrinam Ecclesia Catholica, quomodo doctrina Ecclesia de libero arbitrio ex libris S. Augustini posset cognosci, quæ maior & excellentior ab Ecclesia approbatio dari posset? Hoc summum videtur

partis adversæ fundamentum; hoc in quo unicum collocant refugium; sed stru-
mentum prorsus & infirmum, ut nemo umquam sat mirari possit, quomodo illi
innixitam confidenter eor sententias fidei statuerint, sibi adversantes tam acerbè
perstrinxerint. Et quidem in appendice solutio satis apertè insinuata est si liberet
adversantibus ad eam reflectere; sed longè pluribus iam excipiendum est argu-
mentum istud, ut pateat illius infirmitas.

§. 4. *Dicitur & inipsum esse ostenditur ex Hormisdæ epistola desumptum argumentum,
& pro nobis potius stare ostenditur.*

D. Ico itaque primò tenorem illum verborum quibus Hormisdæ utitur, minimè
importare specialem augustinianæ doctrinæ approbationem quodam punctum
istud delibetate. Et probò primò, quia quod ex dictis illius possit cognosci de
libero arbitrio quid teneat Ecclesia, non arguit omnia & singula quæ de eo dixit
certà fide tenenda scùm itaque tantum cognosci posse, dixerit Pontifex, non id
dixit quò punctum speciale istud approbaverit. Probatur antecedens quia quid
de Eucharistiz Sacramento v. g. teneat Ecclesia, colligi potest ex D. Bonaven-
turâ, imò Suare, Binsfeldio, Catechismo Lovanienti, aliisque innumeris, &
maximè D. Thomâ, cuius eâ de re doctrinam, non tantum Ecclesia, sed & Chris-
tus ipso specialiter approbavit, nec tamen quidquid illi de eo Sacramento dix-
erunt, certâ fide, aut specialiter approbatus ab Ecclesia articulus est tenendus;
quod de reliquis securum est. De D. Thoma unum pono exemplum, quod ad-
versarios (me non adeò) convincet. Dicit ille opusc. 54. in lectionibus etiam
quæ in Ecclesia leguntur *Accidentia autem sine subiecto in eodem (Sacramento-Eucha-
ristiz) subsistunt* hoc verò (præsertim in D. Thomæ sensu quantumvis verbo-
rum corticem aliò flectere fortassis conarentur) non tantum ab Ecclesia specialiter
approbatum non existimant, sed & falsum arbitrantur. Locutio itaque eiusmodi
possit ex libris eius cognosci, non universa de ea materia authoris illius scripta appro-
bat. Et quisquis id considerare dignabitur paulò attentius, puto facillimè in hanc
descenturum sententiam.

83. Respondeo secundò posse cognosci, sed ita quod, quæ ad credendum suf-
ficient, in *Scriniis Ecclesiasticis expressa capitula continentur*; hæc itaque credenda sunt,
sed præter hæc incurrentium questionum portas quas latius pertractamus qui hereticis resis-
tarunt non necesse habemus adstruere * ut asseruit Cælestinus, cui non adversatur Hor-
misdæ. Licet ergò possit cognosci ex scriptis augustini quid sentiat Ecclesia de
gratia & libero arbitrio, expressa tamen capitula in Scriniis Ecclesiasticis conti-
nentur, quæ sufficient. Et quæ illa capitula? *Eruditorum* (inquit Ex. P. Lupus) *ve-
rior opinio censet laudata per Hormisdæ capitula esse illa, quæ sibi à Prospero ac Hilario
oblata confirmavit S. Cælestinus. Quod si ea sint, aliud profectò nil est dictum Hor-
misdæ, quam approbatio epistolæ Cælestini, laudans equidem Augustinum tan-
quam catholicè sentientem, sed expressa insinuans capitula quæ credere oporteat
& sufficiat.*

Respondeo tertio Hormisdæ diæce ex libris variis B. Augustini, & maximè
ad *Hilarium* & *Prosperum* posse cognosci quid Romana sequatur & assereret Eccle-
sia de gratia & arbitrio libero. Mastr, exiguum vobis decurrendum est spatium
ad æternam victoriam: duo solum libelli de prædestinatione SS. & bono perseve-
rantie

tantæ ad *Hilarium* & *Prosperum* decurrendi sunt: è quibus si inveneritis punctum istud de libertate ab *Augustino* velut fidei dogma assertum, & contra *Massilienses* propositum & disputatum, æternum vicistis: Quod si non inveneritis, (ut profectò non invenietis) agnoscite illius puncti de libertate canonizationem nullam ibi factam: quod nec *Augustinus* disputavit, nec *Pontifex* in scriptis contra *Pelagianos*, quod utique in illis non fuit, uspiam approbavit. Hinc itaque respondeo quartò, quam responsionem satis manifestè contra prævisum hoc telum dedit appendix, duplicem esse controversiam de gratia & libero arbitrio, unam, an ad liberum arbitrium requiratur potestas bene & male agendi, sic ut si ex viribus liberi arbitrii seclusâ Dei gratiâ nihil possit, nec ipsum saltem fidei initium, liberum arbitrium tollatur. Et hanc contra *Pelagianos* & *Semipelagianos* disputavit *Augustinus*, & vicit non tolli liberum arbitrium, quantumvis nihil quod verè bonum forer, aut conducens ad vitam æternam posset, vel ipsum fidei initium, & in hoc cum *Catholicæ* doctrinæ vindicem agnovit *Ecclesiâ* & magnificis comprobavit elogiis. Altera verò est, an admissâ utrimque gratiâ ad omnes actus bonos, etiam initium fidei, gratia ea talis sit cui nequeat resisti, seu quam nequeat voluntas repellere, aut quæ etsi libertatem à coactione non adimar, adimit tamen libertatem à simplici necessitate, & de hac cum *Pel.* aut *Semipel.* nusquam disputavit *Augustinus*; nec consequenter in ea specialiter approbatus est, sed de hac inter ipsum & adversarios conveniebat, ut ex epistola *Cælestini* & hac etiam *Hormisdæ* constat, quibus urique convincitur non fuisse punctum istud disputatum. Disputant verò illud hodie *Catholici Doctores* contra *Lutherum*, *Calvinum*, *Iansenium*, qui perperam in suum patrocinium convocant *Augustinum* ex verbis quibusdam eius aliud longè spectantis & disputantis: à quo eos avertere mens erat instantis appendicem illam; non *Augustinum*, ut falsò quidam calumniantur; deprimere.

84. Cæterum ex præsentī *Hormisdæ* epistola, è qua vanè sibi victoriam pollicebantur adversarii, resurgunt potiùs irrefragabilia pro nobis argumenta. Primò, quia in controversia de gratia & libero arbitrio comprobatus est *Aug.* de qua cum *Pelagianis* & *Semipelagianis* agebat: illa verò controversia fuit quo ad necessitatem gratiæ ad actus bonos, etiam fidei initium; non quòd iam data necessitatem inferret; seu brevius quodam gratiæ necessitatem, non gratiam necessitantem ut patet ex dictis, & latius ex dicendis patebit: ergo non quòd punctum hodiè controversi. Secundò, approbatus fuit de gratia & arbitrio libero in materia eorum capitulorum quæ in scriniis ecclesiasticis continentur, videlicet illis *Cælestini*, ut verisimilior fert opinio; in illis autem non concluditur, sed rotundè excluditur punctum de libertate: ergo non in illo est approbatus. Tertiò, approbatus est in iis ab *Hormisdæ* quæ disputavit contra *Semipel.* in libris de prædest. SS. & bono persever. in illis punctum istud de libertate non disputavit, quod oculis testibus à legente comprobatur: ergo per approbationem *Hormisdæ* non est in puncto isto specialiter approbatus. Ecce inter meos testes, (ut cum *Augustino* loquar) vel inter nostros consilio indices quem putasti patrum tuum. His adde ineptè recurrere adversarios ad *Hormisdæ* desperatâ causâ apud *Cælestinum*, non tantum quod verò simile non sit approbare *Hormisdæ* quod expressè non esse approbatum aut de quæstione dixit *Cælestinus*, aliasque ob causas jam adductas, sed quia ulterius si præter approbata à *Cælestino* & prioribus *Pontificibus* novæ doctrinæ capita ex *Augustino* contra

illos errores vel hæreses approbare; normisda, oporteret aliam fingere sectam præter Pelagianam & semipelagianam à prædecessoribus Pontificibus proscriptam, cui resisteret normisda; quod inaudita foret fabula. ad testimonia Prosperi, Cardinalis baronii & similia respondendum per distinctionem duplicis controversiæ de gratia & arbitrio libero Resp. 4. iam explicatam,

§. 1. Expediuntur reliqua adversariorum argumenta.

85. Obiiciunt tertio. Materia de gratiâ & libero arbitrio ita connexa sunt, ut qui benè sentit de uno benè etiam sentiat de altero: ergo si Ecclesia approbavit Augustini de gratiâ doctrinam, approbavit etiam doctrinam eiusdem de libertate. Respondeo negando antecedens; patulum enim est esse ordinem & differentiam inter has sententias catholicas: *requiritur gratia ad omnes actus bonos etiam initium fidei*; & *gratia ista necessitatem nullam inicit voluntati ut nequeat ei resistere*; & errores oppositos: *nulla requiritur gratia ad actus bonos, saltem non ad initium fidei*, in quo Pelagiani & semipelagiani aberrabant; & *requiritur quidem gratia, sed necessitatem inicit, & libertatem à necessitate, non à coactione tollit*; in quo erravit Calvinus & Iansenius; qui tamen in primo non erravit; nec Pelagianismi aut semipelagiani accusatur. Vnde sunt disparatæ materiæ & seorsim approbari possunt: quod etiam de facto contigit. Primus enim error ab Augustino debellatus est, in quo eius doctrina comprobata fuit. Secundum contra Pelag. non disputavit, sed sed maxime diebus nostris agitur. Quod cum satis sit manifestum, miror quomodo velut rem compertâ, nil differre materias istas pronuntient adversarii, quod cautioni sit eis non adhibendam faciliè fidem aliis in rebus quæ clarissima confidenter pronuntiant.

86. Obiiciunt quarto, vel me teste approbatur à Pontificibus Augustinus quod gratia strenuè asseruerit: quod liberum arbitrium gratia rectè subiecerit. Quomodo (inquiunt) nisi Cælestinus simul declaratum voluerit liberum arbitrium per gratiam ab Augustino assertam nihil lædi. Sed cur quod ego addidi non addiderunt, quod liberum arbitrium gratia rectè subiecerit ut sine eâ bona operari non possit. Videntur, hoc si adderetur, nil posse ad intentum colligi. An non Iansenius gratiam strenuè asseruit, & liberum arbitrium gratiæ subiecerit, ut sine eâ bona operari non possit. Rectè item docuit de libertate? spero non ausuros asserere adversarios. Sicut ergò re distinctâ sunt ista & seorsim disputari possunt, ac de facto disputata sunt; sic seorsim approbari possunt, & de facto primum sine secundo approbatum est in Augustino; non quod de utroque non rectè senserit, sed quod solum primum in controversia inter eum & Pelagianos extiterit. Secundo per illud rectè subiecere patet intelligi quod gratiam ad singulos actus requisiverit, aliud verò ab hoc est an per requisitam adimatur libertas, de quo nemo tunc dubitavit, nec consequenter erat cur de approbando cogitaret ullus Pontifex.

87. Obiicitur quinto Clemens 8. qui in serm. ad congregationem de auxiliis adstringere statuit totam disputationem ad normam S. Augustini de gratia; ergo. Audiant quid de sermone illo & aliis congregationis illius actus tenendum decernat Innocentius 10. indecreto generalis inquisitionis die 23. Aprilis 1654. "Cæterum cum istam Romæ quam alibi circumferantur quædam asserta acta manuscripta & forsan typis excusa congregationum habitatum coram felicis recordationis Clemente

8. ac Paulo 5. super questione de auxiliis divinæ gratiæ, tam sub nomine Francisci Pegnæ olim rotæ Romanæ decani, quam fiantis Thomæ de Lemos ordinis prædicatorum, aliorumque prælatorum & Theologorum, qui, ut asseritur, prædictis interfuerunt congregationibus, necnon quoddam autographum sive exemplar cuiusdam assertæ constitutionis ejusdem Pauli 5. super definitione prædictæ questionis de auxiliis, ac damnationis scientiæ seu sententiarum Ludovici Molinæ Societatis I. A. S. U. eadem sanctissimas prædicti hoc decreto decernat, ac decernit, prædictis assertis actis, tam pro scientiæ prædictæ Ordinis S. Dominicæ, quam Ludovici Molinæ, aliorumque Societatis I. A. S. U. Relatosorum, & autographo sive exemplari prædictæ assertæ constitutionis Pauli V. nullam omnino esse fidem adhibendam; neque ab alterutra parte seu à quocunque alio allegari posse, vel debere, sed super quaestione prædictâ observanda esse decreta Pauli V. & Urbani VIII. suorum prædecessorum. Adde non procedere ibidem definitivè Pontificem, sed privatam suam exprimere sententiam & ulterius controversiam, tunc disputatam, fuisse longè aliam à ea de qua modò agimus. Et demum argumentum si quid valeret, est in oppositum: cum enim ac normam Augustini voluerit Pontifex controversiam adstringere, nilque conclusum sit, signum est nil inventum in Augustino eâ de re fixum, sicque nec approbatum.

§. 6. *Plura adhuc argumenta adducuntur quibus veritas sententiæ nostræ invicem convincitur.*

88. **Q**uantum vis assertio ista à Cælestini epistola abundè comprobetur; non sola tamen nritur. Non minùs validum ex ipso Augustino exhibitum est argumentum. Desumptum porro est istud ex Augustini 107, Epistola ad Vitalem Carthag. quæ scripta videtur circa finem vitæ Augustini, & quidem, ut apparet, visis jam Massiliensium erroribus, quando quidem in epistola illa credenda Vitali illi proponat, inter 12. Catholicas sententias, dogmata è Diametro adversa propriis Semipelagianorum erroribus, quos Prosper & Hilarius in suis ad eum literis commemorant, & ipse in libro de prædest. SS. disertè refutat; quo major elucet argumenti vis, quamvis & alias rite concluderet. Est porro argumentum hoc à Augustinus instruens Vitalem illum in catholica de gratia doctrina, quem intellexit dicere ut rescribamus in Deum, & Evangelio consentiamus, non esse donum Dei sed hoc nobis esse à nobis, id est, ex propria voluntate. Proponit 12. Catholicas sententias in materia illa tenendas; Demum subnectit: *Quæ sibi tenenti, nullum omnino remanet nobiscum de hac questione certamen.* Credimus Augustino affirmanti nullum remanere 12. illa admittenti de gratia tum disputata certamen? Et cui credemus, nisi illi testi & auctori præcipuo in ea causa credamus? Inter 12. verò illas sententias nil attingitur de puncto libertatis controversiæ; oculos testes adhibe: non fuit ergo hoc de quo cum quopiam in ea controversia habuit Augustinus certamen; adeoque. Noverint ergo illi quæ alia tunc controversia comminiscuntur puncta, non ex Augustini doctrina, sed propriâ officinâ, puncta eiusmodi congerere s' præsertim præsens istud de libertate, Augustinus affirmat *nullum omnino remanet certamen* si 12. illa credas: Et audebunt ex opposito: imò verò remanet de libertate tunc controversia certamen? Alterum nec minùs validum argumentum est nullibi inveniri ex professo disputatam contra Pelagianos ab Augustino quaestionem illam, quod profectò non esset si è punctis fidei cum illis controversiis foret; nec proinde fuit,

se per consequens in ea, ab ipso nempe non disputata, non fuit approbatus. Et ut minor sit labor hoc inveniendi, contraxit rem Hormisda ad libros de prædest. SS. & bono persev. in quibus nil eiusmodi tractari legenti liquet.

89. Tertium argumentum sit: non disputavit nec disputare debuit contra Pelagianos aut Semipelagianos Augustinus, de quo inter utroque conveniebat, & apud utroque in confesso fuit; hoc autem erat istud de quo agitis punctum, nempe voluntati per gratiam nullam injici necessitatem, seu gratiam quando datur non necessitate voluntatem, sed liberam relinquare ad operandum vel non operandum. Censuit enim hoc non tantum agguissimns, sed & Pelagiani & Semipelagiani, adeoque illud contra eos non disputavit Augustinus. Minor probanda est, & quidem de Augustino nequit dubitari. De Pelagianis probo, quia Pelagius admisit gratiam ad facilius agendum teste ipso Augustino lib. de heresibus dicente: *Demij Pelagium à fratribus incorpatus, quod nihil tribuere gratia Dei ad eius mandata facienda, correctioni eorum hæcenus cessit, ut non eam libero arbitrio reponeret, sed infideli calliditate supponeret dicens, ad hoc eam dari hominibus, ut quæ facere iubentur per liberum arbitrium, facilius possint impleri per gratiam.* Qui error in Millev. & Chartag. proscribitur c. 5. quod intulatur quod gratia Dei præstat ut lex impleatur non (sicut Pelagius ait) facile, quasi sine gratia Dei difficilium possit impleri. Admisit itaque Pelagius gratiam quam prædicabat aug. subinde dari ad bona opera, sed in hoc repugnabat quod necessaria foret, quod non possent, quantumvis non tam facile, sine ea bona opera fieri; atqui nil minus cogitavit Pelagius quam quidquam admittere quod liberum arbitrium tolleret, aut ei necessitatem ullam injiceret non ergo censuit gratiam ab Augustino assertam necessitatem injicere; alioqui profecto vel ad facile agendum dari non admitteret, si concepisset eam velut necessitans quoddam; non itaque concepit, sed nulla eiusmodi inest Augustinum & ipsum dissensio.

90. Dices, nihil invidiosius & frequentius exprobrabat Augustino Pelagius quam per gratiam ab eo assertam destrui & tolli liberum arbitrium.

Respondeo (& pro ipsius veritatis pro qua decertamus amore oculos & animum advertite ad versatili; in hoc enim cardo rei consistit) distinguendo assumptum, ex eo quod gratia cum daretur eam necessitaret ad actum, nego assumptum: nil enim minus cogitavit, cum & ipse eandem admiserit ad facilius agendum: Ex eo quod nisi, seclusa omni gratia, liberum arbitrium per vires proprias possit bonum & malum, destrui censeret liberum arbitrium, concedo: sed nihil hoc ad libertatem de qua agimus. Pelagius ergo non putavit necessitatem injici per gratiam ab Augustino prædicatam, sed credidit si sine illa non possit liberum arbitrium bonum & malum non esse amplius liberum arbitrium, ad quod utique requiri existimabat potestatem ad bonum & malum. Exprobravit itaque Augustino necessitatem gratia, non necessitatem gratiam. De Massiliensibus res est magis obvia, qui, teste ipso Augustino de prædest. SS. c. 1. pervenerunt ut præteriti voluntates hominum Dei gratia fanteantur, atque ut ad nullum opus bonum vel incipiendum vel perficiendum sibi quomodo sufficere posse consentiant. Quamvis putaverint, ut c. 2. commemorat, ex nobis quidem nos habere ipsam fidem, sed incrementum eam ex Deo, vel, ut Cassianus loquitur, censuerunt quod Deus cum in nobis oritur quendam bonæ voluntatis inspererit, illuminat eam consensum, atque confortat & incitat ad salutem: incrementum tribuitur ei quam vel ipse plantavit, vel nostro magis videtur emergisse: imò nec semper initium ipsum illud putarunt ex libero venire

venire arbitrio, sed etiam subinde ex Dei gratia ut in Paulo & Methæo Cassianus exemplificat, de quo vide Prosperum contra Collatorem c. 13. Admiserunt ergo hi gratiam ad singula bona opera, & quidem ipsum fidei initium in quibusdam, nec tamen in his tolli censuerunt libertatem seu injici libero arbitrio necessitatem: ergo gratiâ eam tolli conquesti non sunt, nisi & de ipsis se conquererentur.

Dices conquerebantur Massilienses *fatalem quandam induci necessitatem per doctrinam Augustini*. Sed per quam eius doctrinam? quod *gratia necessitatem iniiceret cum daretur*: nullatenus. Per quid ergo? per *propositum vocationis Dei*, ut ibidem loquitur Prosper, quo vel ante mundi initium vel in ipsa conditione generis humani eligendorum & reiciendum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuit creatori alia vasa consumelia sine creati... Dei constitutio humanas preveniens voluntates, & sub hoc predestinationis nomine *fatalem quandam induci necessitatem* conquerebantur. De predestinatione ergo independenter à præviis meritis liberi arbitrii, saltem quoad fidei initium loquebantur: quod ad questionem de libertate, quam intendimus, nil facere, quid apertius?

Quartum sit argumentum: incredibile proflus videtur erroris seu controversiæ contra Pelagianos aut Semipelagianos discussæ, non meminisse umquam Concilia tot Chartaginensia, Diospolitana, Millevitana & alia, (præsertim Arausicanam Synodum, quæ omnia priora velut in compendio complexa est, & reliquias erroris illius demum sopivit) quæ eorum errores disertè referunt & damnant: Pontifices plures Innocentium, Zosimum, Cælestinum & alios nec attigisse, errores eosdem sub certo numero comprehendentes & damnantes; atqui Concilium nullum, Pontifex nullus, punctum hoc controversiæ libertatis, de quo agimus, leviter attigit, nec uspiam errorem illam velut Pelagianum, aut Semipelagianum commemorat, quod scilicet gratia necessiter ad actum vel non necessiter, libertatem arbitrii determinando ad unum tollat vel non tollat: ergo, incredibile videtur illud fuisse errorem cum Pelagianis aut Semipel: discussum vel controversum.

In summa ergo quis credat errorem, hæresim, aut controversiam cum Pelagianis aut Semipel. agitam cuius non meminerunt uspiam coacta in ea causa Concilia, Pontifices rem totam decidentes, Patres pro Ecclesia in causa illa disputantes, imò expressè excludunt præcisos condentes Canones quos credere oporteat & in ea causa sufficiat: Qui potest credere, credat. Credentibus cum Augustino dicere liceat: *Mira sumi, quæ dicta, nova sunt, quæ dicta falsa sunt quæ dicta, mira stupemus, novitatem, falsa convincimus.*

Convenitur æquum arbitry.

91. Perpendere dignetur æquus Iudex consideratis fundamentis præmissis an rectè quidam Scripserit de auctoritate SS. PP. Thesi 24. asserentem non fuisse approbatum specialiter Augustinum in puncto de controversiâ libertate nisi tam *subli fundamenta ut vix responsionem mereatur*. Tam solida enim præmissa apparent, ut non solum mereri, sed æquè invenire possit illis responsionem credamus. 2. & Perpendat quam confidenter, licet nihil minus verè, idem dixerit assertionem eandem fuisse contra omnium Theologorum ex Ecclesiæ mentem; nisi per Theologos omnes & Ecclesiam forsitan intelligantur credentes Augustino Iprensi. 30. Cognoscat idem quam immerito ex encomiis, elogiis & approbationibus Augustini tot fidei esse statuantur & erroris acculentur Doctores Catholici, cum satis pateat ex dictis approbationibus

bationes illas indecinitas robur ad huiusmodi non habere. Et quid si illi specialiter pro Augustino haberent hanc approbationem Ecclesie: *sequitur per omnia Augustinum, suscipimus omni aqua ab eo pro recta fide exposita sunt: suscipimus cuncta que pro orthodoxa fide in destructionem hæresis Pelag. et semipelag. exposuit* Quid fidei non statuerent? habentne patrem à Cœlestino, ab Hormisda, a Leonne 2. &c. Et tamen cadit illa etiam in Athan. Hieron. Chrysost. Ambros. Aliosque quos non dubitant in multis deviasse. 4.º Zeli illius & doloris ob depressionem prætentam Augustini diligenter exquirat radicem, nè forsitan ex opinionum Ipsephum amore veniat aut eum admixtum habeat. Nec facile sibi persuadeat minus Augustinum colere ac venerari antiquæ scholæ sectatores, quorum est antiquæ iure possessionis Augustinus, quam Recentiores speciatius sibi arrogantes. Denique an iure depressi Augustini accusandi sint negantes ei specialem (communem operum non abnuunt) approbationem in hoc vel illo puncto, præsertim ab illis qui non dubitant ei errores ipsi multos tribuere.

Et hæc quidem de punctis istis nunc sufficiant, exigua valde si rerum dignitas & necessitas consideretur. Sat multa tamen pro Thesium angustiis. Neque omnia dicere propositum erat, sed solamea quæ exegit necessitas quibusdam oppugnantibus satisfaciendi, & ad dicenda necessariò præscienda erant, & in hoc ipso omiſſa brevitas causa bene multa. Tandem diligenter quoscumque monitos velim ne quidquam ad se trahant ubi expressè non commemorantur, nè de aliorum intentione temerè iudicent, & in eos quadret illud Hieronymi contra Rufinum: *quando sine nomine contra vitia scribitur, qui irascitur accusator est sui*. Plura monebit Trias Secunda ad hodiernas controversias prænotanda, sine qua hanc interim imperfectam censebis.

P E R T I N E N S I.

¶ Promisit Christus non defecturam fidem Petri; in singulis subditorum futuram obedientiam non promisit. Quod ergò Romani Pontificis Decretis non acquiescant, ut patet, nonnulli, non decretorum sed subditorum fallibilitati ascribitur.

II.

Sinistra (inquit Canus l. 7. de locis c. 3.) hæc ætate fuissent illi (Patres) quædam profectò aliter & facerent & loquerentur. Ultimam (inquit Wald, tom. 2. c. 31.) qui Augustinum aut aliquem S. Patrem vocant in Patrem, cum, quem sic invocant, putarent aflare præsentem, promptumq; coram omnibus dicere; non ego hoc sensi, quod nomine meo falso dixisti, sed solum quod antiquitus dixit & docet omnis Ecclesia. Non scandalum paterentur, ne modo, sanctorum volumina. Non sic auderent heretici ad suum sensum perversum trahere Augustinum; ita ut anxius Augustinus de suorum librorum calumniatione hæretica dicas illud Ecclesiastici 2. Odi omniem laborem meum quo ego laboravi sub Sole.

ANT 1316538